

PLATONOS
DE REPUBLICA

Liber V & VI

5

449A

ἀγαθὴν μὲν τοίνυν τὴν τοιαύτην πόλιν τε καὶ πολιτείαν καὶ ὀρθὴν καλῶ, καὶ ἄνδρα τὸν τοιοῦτον· κακὰς δὲ τὰς ἄλλας καὶ ἡμαρτημένας, εἶπερ αὕτη ὀρθή, περὶ τε πόλεων διοικήσεις καὶ περὶ ἰδιωτῶν ψυχῆς τρόπου κατασκευήν, ἐν τέτταρσι πονηρίας εἶδεσιν οὔσας.

ποίας δὴ ταύτας; ἔφη.

καὶ ἐγὼ μὲν ἦα τὰς ἐφεξῆς ἐρῶν, ὡς μοι ἐφαίνοντο
 ἕκασται ἐξ ἀλλήλων μεταβαίνειν· ὁ δὲ Πολέμαρχος —
 σμικρὸν γὰρ ἀπωτέρω τοῦ Ἀδειμάντου καθῆστο —
 ἐκτείνας τὴν χεῖρα καὶ λαβόμενος τοῦ ἱματίου ἄνωθεν
 αὐτοῦ παρὰ τὸν ὤμον, ἐκείνόν τε προσηγάγετο καὶ
 προτείνας ἑαυτὸν ἔλεγεν ἅττα προσκεκυφώς, ὦν ἄλλο
 μὲν οὐδὲν κατηκούσαμεν, τότε δέ· Ἀφήσομεν οὖν, ἔφη,
 ἢ τί δράσομεν;

ἤκιστά γε, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος μέγα ἤδη λέγων.

καὶ ἐγώ, τί μάλιστα, ἔφην, ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε;

σέ, ἢ δ' ὅς.

ὅτι, ἐγὼ εἶπον, τί μάλιστα;

ἀπορῥαθυμεῖν ἡμῖν δοκεῖς, ἔφη, καὶ εἶδος ὅλον οὐ
 τὸ ἐλάχιστον ἐκκλέπτειν τοῦ λόγου ἵνα μὴ διέλθῃς,
 καὶ λήσειν οἰηθῆναι εἰπὼν αὐτὸ φαύλως, ὡς ἄρα περὶ
 γυναικῶν τε καὶ παίδων παντὶ δῆλον ὅτι κοινὰ τὰ
 φίλων ἔσται.

οὐκοῦν ὀρθῶς, ἔφην, ὦ Ἀδείμαντε;

ναί, ἤ δ' ὅς. ἀλλὰ τὸ ὀρθῶς τοῦτο, ὥσπερ τᾶλλα, λόγου δεῖται τίς ὁ τρόπος τῆς κοινωνίας· πολλοὶ γὰρ ἂν γένοιντο.

449D

μὴ οὖν παρῆς ὄντινα σὺ λέγεις· ὡς ἡμεῖς πάλαι περιμένομεν οἰόμενοί σέ που μνησθήσεσθαι παιδοποιίας τε πέρι, πῶς παιδοποιήσονται, καὶ γενομένους πῶς θρέψουσιν, καὶ ὅλην ταύτην ἣν λέγεις κοινωνίαν γυναικῶν τε καὶ παίδων· μέγα γάρ τι οἰόμεθα φέρειν καὶ ὅλον εἰς πολιτείαν ὀρθῶς ἢ μὴ ὀρθῶς γιγνόμενον. νῦν οὖν, ἐπειδὴ ἄλλης ἐπιλαμβάνη πολιτείας πρὶν ταῦτα ἱκανῶς διελέσθαι, δέδοκται ἡμῖν τοῦτο ὃ σὺ ἤκουσας, τὸ σὲ μὴ μεθιέναι πρὶν ἂν ταῦτα πάντα ὥσπερ τᾶλλα διέλθῃς.

450A

καὶ ἐμὲ τοίνυν, ὁ Γλαύκων ἔφη, κοινωνὸν τῆς ψήφου ταύτης τίθετε.

ἀμέλει, ἔφη ὁ Θρασύμαχος, πᾶσι ταῦτα δεδογμένα ἡμῖν νόμιζε, ὦ Σώκρατες.

οἶον, ἣν δ' ἐγώ, εἰργάσασθε ἐπιλαβόμενοί μου. ὅσον λόγον πάλιν, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς, κινεῖτε περὶ τῆς

πολιτείας· ἦν ὡς ἤδη διεληλυθὼς ἔγωγε ἔχαιρον, ἀγαπῶν εἴ τις ἐάσοι ταῦτα ἀποδεξάμενος ὡς τότε ἐρρήθη. ἃ νῦν ὑμεῖς παρακαλοῦντες οὐκ ἴστε ὅσον ἐσμὸν λόγων ἐπεγείρετε· ὃν ὁρῶν ἐγὼ παρῆκα τότε, μὴ παράσχοι πολὺν ὄχλον.

τί δέ; ἧ δ' ὃς ὁ Θρασύμαχος· χρυσοχοήσοντας οἶει τούσδε νῦν ἐνθάδε ἀφίχθαι, ἀλλ' οὐ λόγων ἀκουσομένους;

ναί, εἶπον, μετρίων γε.

μέτρον δέ γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Γλαύκων, τοιούτων λόγων ἀκούειν ὅλος ὁ βίος νοῦν ἔχουσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἡμέτερον ἔα· σὺ δὲ περὶ ὧν ἐρωτῶμεν μηδαμῶς ἀποκάμης ἧ σοι δοκεῖ διεξιῶν, τίς ἢ κοινωνία τοῖς φύλαξιν ἡμῖν παίδων τε πέρι καὶ γυναικῶν ἔσται καὶ τροφῆς νέων ἔτι ὄντων, τῆς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ γιγνομένης γενέσεώς τε καὶ παιδείας, ἧ δὴ ἐπιπονωτάτη δοκεῖ εἶναι. πειρῶ οὖν εἰπεῖν τίνα τρόπον δεῖ γίγνεσθαι αὐτήν.

οὐ ῥάδιον, ὦ εὐδαιμον, ἦν δ' ἐγώ, διελθεῖν· πολλὰς γὰρ ἀπιστίας ἔχει ἔτι μᾶλλον τῶν ἔμπροσθεν ὧν διήλθομεν. καὶ γὰρ ὡς δυνατὰ λέγεται, ἀπιστοῖτ' ἄν, καὶ εἰ ὅτι μάλιστα γένοιτο, ὡς ἄριστ' ἄν εἴη ταῦτα, καὶ ταύτη ἀπιστήσεται.

450D

διὸ δὴ καὶ ὄκνος τις αὐτῶν ἀπτεσθαι, μὴ εὐχὴ δοκῆ εἶναι ὁ λόγος, ὦ φίλε ἑταῖρε.

μηδέν, ἦ δ' ὅς, ὄκνει· οὔτε γὰρ ἀγνώμονες οὔτε ἀπιστοὶ οὔτε δύσνοι οἱ ἀκουσόμενοι.

καὶ ἐγὼ εἶπον· ὦ ἄριστε, ἦ που βουλόμενός με παραθαρόρουνειν λέγεις;

ἔγωγ', ἔφη.

450E

πᾶν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τούναντίον ποιεῖς. πιστεύοντος μὲν γὰρ ἐμοῦ ἐμοὶ εἰδέναι ἃ λέγω, καλῶς εἶχεν ἢ παραμυθία· ἐν γὰρ φρονίμοις τε καὶ φίλοις περὶ τῶν μεγίστων τε καὶ φίλων τᾶληθῆ εἰδότα λέγειν ἀσφαλές καὶ θαρόραλέον, ἀπιστοῦντα δὲ καὶ ζητοῦντα ἅμα τοὺς λόγους ποιεῖσθαι, ὃ δὴ ἐγὼ δρω, φοβερόν τε καὶ σφαλερόν, οὔ τι γέλωτα ὀφλεῖν —

451A

παιδικὸν γὰρ τοῦτό γε — ἀλλὰ μὴ σφαλῆς τῆς ἀληθείας οὐ μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ τοὺς φίλους συνεπισπασάμενος κείσομαι περὶ ἃ ἥκιστα δεῖ σφάλλεσθαι. προσκυνῶ δὲ Ἀδράστειαν, ᾧ Γλαύκων, χάριν οὗ μέλλω λέγειν· ἐλπίζω γὰρ οὖν ἕλαττον ἀμάρτημα ἀκουσίως τινὸς φονέα γενέσθαι ἢ ἀπατεῶνα καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν καὶ δικαίων νομίμων πέρι. τοῦτο οὖν τὸ κινδύνευμα κινδυνεύειν ἐν ἐχθροῖς κρεῖττον ἢ φίλοις, ὥστε εὔ με παραμυθῆ.

451B

καὶ ὁ Γλαύκων γελάσας, ἀλλ', ᾧ Σώκρατες, ἔφη, εἴαν τι πάθωμεν πλημμελὲς ὑπὸ τοῦ λόγου, ἀφίεμέν σε ὥσπερ φόνου καὶ καθαρὸν εἶναι καὶ μὴ ἀπατεῶνα ἡμῶν. ἀλλὰ θαρρόησας λέγε.

ἀλλὰ μέντοι, εἶπον, καθαρὸς γε καὶ ἐκεῖ ὁ ἀφεθεῖς, ὡς ὁ νόμος λέγει· εἰκὸς δέ γε, εἶπερ ἐκεῖ, κἀνθάδε.

λέγε τοίνυν, ἔφη, τούτου γ' ἕνεκα.

λέγειν δὴ, ἔφην ἐγώ, χρὴ ἀνάπαλιν αὖ νῦν, ἃ τότε ἴσως ἔδει ἐφεξῆς λέγειν· τάχα δὲ οὕτως ἂν ὀρθῶς ἔχοι, μετὰ ἀνδρεῖον δράμα παντελῶς διαπερανθὲν τὸ

451C

γυναικεῖον αὖ περαίνειν, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ σὺ οὕτω προκαλῆ.

ἄνθρωποις γὰρ φύσι καὶ παιδευθεῖσιν ὡς ἡμεῖς διήλθομεν, κατ' ἐμὴν δόξαν οὐκ ἔστ' ἄλλη ὁρθὴ παίδων τε καὶ γυναικῶν κτηήσις τε καὶ χρεία ἢ κατ' ἐκείνην τὴν ὁρμὴν ἰοῦσιν, ἥνπερ τὸ πρῶτον ὠρμήσαμεν· ἐπεχειρήσαμεν δέ που ὡς ἀγέλης φύλακας τοὺς ἄνδρας καθιστάναι τῷ λόγῳ.

ναί.

451D

ἀκολουθῶμεν τοίνυν καὶ τὴν γένεσιν καὶ τροφήν παραπλησίαν ἀποδιδόντες, καὶ σκοπῶμεν εἰ ἡμῖν πρέπει ἢ οὔ.

πῶς; ἔφη.

ᾧδε. τὰς θηλείας τῶν φυλάκων κυνῶν πότερα συμφυλάττειν οἰόμεθα δεῖν ἢ ἄπερ ἂν οἱ ἀρρένες φυλάττωσι καὶ συνθηρεύειν καὶ τᾶλλα κοινῇ πράττειν, ἢ τὰς μὲν οἰκουρεῖν ἔνδον ὡς ἀδυνάτους διὰ τὸν τῶν σκυλάκων τόκον τε καὶ τροφήν, τοὺς δὲ πονεῖν τε καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἔχειν περὶ τὰ ποιμνία;

451E

κοινῇ, ἔφη, πάντα· πλὴν ὡς ἀσθενεστέραις
 χρώμεθα, τοῖς δὲ ὡς ἰσχυροτέροις.

οἶόν τ' οὖν, ἔφην ἐγώ, ἐπὶ τὰ αὐτὰ χρῆσθαι τινι
 ζώῳ, ἂν μὴ τὴν αὐτὴν τροφήν τε καὶ παιδείαν
 ἀποδιδῶς;

οὐχ οἶόν τε.

εἰ ἄρα ταῖς γυναιξὶν ἐπὶ ταῦτα χρησόμεθα καὶ τοῖς
 ἀνδράσι, ταῦτα καὶ διδακτέον αὐτάς.

452A

ναί.

μουσικὴ μὲν ἐκείνοις γε καὶ γυμναστικὴ ἐδόθη.

ναί.

καὶ ταῖς γυναιξὶν ἄρα τούτῳ τὰ τέχνα καὶ τὰ περὶ
 τὸν πόλεμον ἀποδοτέον καὶ χρηστέον κατὰ ταῦτά.

εἰκὸς ἐξ ὧν λέγεις, ἔφη.

ἴσως δὴ, εἶπον, παρὰ τὸ ἔθος γελοῖα ἂν φαίνοιτο
 πολλὰ περὶ τὰ νῦν λεγόμενα, εἰ πράξεται ἢ λέγεται.

καὶ μάλα, ἔφη.

τί, ἦν δ' ἐγώ, γελοϊότατον αὐτῶν ὀρᾶς; ἢ δῆλα δὴ ὅτι γυμνὰς τὰς γυναῖκας ἐν ταῖς παλαίστραις γυμναζομένας μετὰ τῶν ἀνδρῶν, οὐ μόνον τὰς νέας, ἀλλὰ καὶ ἤδη τὰς πρεσβυτέρας, ὥσπερ τοὺς γέροντας ἐν τοῖς γυμνασίοις, ὅταν ῥυσοὶ καὶ μὴ ἠδεῖς τὴν ὄψιν ὁμῶς φιλογυμναστῶσιν;

νῆ τὸν Δία, ἔφη· γελοῖον γὰρ ἄν, ὡς γε ἐν τῷ παρεστῶτι, φανείη.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐπεὶπερ ὠρμήσαμεν λέγειν, οὐ φοβητέον τὰ τῶν χαριέντων σκώμματα, ὅσα καὶ οἶα ἂν εἴποιεν εἰς τὴν τοιαύτην μεταβολὴν γενομένην καὶ περὶ τὰ γυμνάσια καὶ περὶ μουσικὴν καὶ οὐκ ἐλάχιστα περὶ τὴν τῶν ὀπλων σχέσιν καὶ ἵππων ὀχήσεις.

ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις.

ἀλλ' ἐπεὶπερ λέγειν ἠρξάμεθα, πορευτέον πρὸς τὸ τραχὺ τοῦ νόμου, δεηθεῖσιν τε τούτων μὴ τὰ αὐτῶν πράττειν ἀλλὰ σπουδάζειν, καὶ ὑπομνήσασιν ὅτι οὐ πολὺς χρόνος ἐξ οὗ τοῖς Ἑλλησιν ἐδόκει αἰσχρὰ εἶναι καὶ γελοῖα ἅπερ νῦν τοῖς πολλοῖς τῶν βαρβάρων,

452D γυμνοὺς ἄνδρας ὀραῖσθαι, καὶ ὅτε ἤρχοντο τῶν
 γυμνασίων πρῶτοι μὲν Κρηῖτες, ἔπειτα Λακεδαιμόνιοι,
 ἐξῆν τοῖς τότε ἀστείοις πάντα ταῦτα κωμωδεῖν. ἢ
 οὐκ οἶει;

ἔγωγε.

ἀλλ' ἐπειδὴ οἶμαι χρωμένοις ἄμεινον τὸ ἀποδύεσθαι
 τοῦ συγκαλύπτειν πάντα τὰ τοιαῦτα ἐφάνη, καὶ τὸ ἐν
 τοῖς ὀφθαλμοῖς δὴ γελοῖον ἐξερῶρη ὑπὸ τοῦ ἐν τοῖς
 λόγοις μηνυθέντος ἀρίστου· καὶ τοῦτο ἐνεδείξατο, ὅτι
 μάταιος ὃς γελοῖον ἄλλο τι ἡγεῖται ἢ τὸ κακόν, καὶ
 ὁ γελωτοποιεῖν ἐπιχειρῶν πρὸς ἄλλην τινὰ ὄψιν
 452E ἀποβλέπων ὡς γελοίου ἢ τὴν τοῦ ἀφρονός τε καὶ
 κακοῦ, καὶ καλοῦ αὖ σπουδάζει πρὸς ἄλλον τινὰ
 σκοπὸν στησάμενος ἢ τὸν τοῦ ἀγαθοῦ.

παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

ἄρ' οὖν οὐ πρῶτον μὲν τοῦτο περὶ αὐτῶν
 ἀνομολογητέον, εἰ δυνατὰ ἢ οὐ, καὶ δοτέον
 ἀμφισβήτησιν εἴτε τις φιλοπαΐσμων εἴτε σπουδαστικὸς
 453A ἐθέλει ἀμφισβητῆσαι, πότερον δυνατὴ φύσις ἢ

ἀνθρωπίνη ἢ θήλεια τῇ τοῦ ἄρρέενος γένους κοινωνῆσαι εἰς ἅπαντα τὰ ἔργα ἢ οὐδ' εἰς ἓν, ἢ εἰς τὰ μὲν οἴατε, εἰς δὲ τὰ οὐ, καὶ τοῦτο δὴ τὸ περὶ τὸν πόλεμον ποτέρων ἐστίν; ἄρ' οὐχ οὕτως ἂν κάλλιστα τις ἀρχόμενος ὡς τὸ εἶκος καὶ κάλλιστα τελευτήσειεν;

πολύ γε, ἔφη.

βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἡμεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀμφισβητήσωμεν, ἵνα μὴ ἔρημα τὰ τοῦ ἐτέρου λόγου πολιορκῆται;

453B

οὐδέν, ἔφη, κωλύει.

λέγωμεν δὴ ὑπὲρ αὐτῶν ὅτι «ὦ Σώκρατες τε καὶ Γλαύκων, οὐδέν δεῖ ὑμῖν ἄλλους ἀμφισβητεῖν· αὐτοὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ τῆς κατοικίσεως, ἦν ὠκίζετε πόλιν, ὠμολογεῖτε δεῖν κατὰ φύσιν ἕκαστον ἓνα ἐν τὸ αὐτοῦ πράττειν.»

ὠμολογήσαμεν οἶμαι· πῶς γὰρ οὐ;

«ἔστιν οὖν ὅπως οὐ πάμπολυ διαφέρει γυνὴ ἀνδρὸς τὴν φύσιν;»

πῶς δ' οὐ διαφέρει;

453C «οὐκοῦν ἄλλο καὶ ἔργον ἑκατέρω προσήκει
προσάπτειν τὸ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν;»

τί μὴν;

«πῶς οὖν οὐχ ἁμαρτάνετε νυνὶ καὶ τᾶναντία ὑμῖν
αὐτοῖς λέγετε φάσκοντες αὖ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς
γυναῖκας δεῖν τὰ αὐτὰ πράττειν, πλεῖστον
κεχωρισμένην φύσιν ἔχοντας;» ἔξεις τι, ὦ θουμάσιε,
πρὸς ταῦτ' ἀπολογεῖσθαι;

ὥς μὲν ἐξαίφνης, ἔφη, οὐ πάνυ ῥάδιον· ἀλλὰ σοῦ
δεήσομαί τε καὶ δέομαι καὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν λόγον,
ὅστις ποτ' ἐστίν, ἐρμηνεῦσαι.

453D ταῦτ' ἐστίν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, καὶ ἄλλα
πολλὰ τοιαῦτα, ἃ ἐγὼ πάλαι προορῶν ἐφοβούμην τε
καὶ ὠκνοῦν ἀπτεσθαι τοῦ νόμου τοῦ περὶ τὴν τῶν
γυναικῶν καὶ παίδων κτῆσιν καὶ τροφήν.

οὐ μὰ τὸν Δία, ἔφη· οὐ γὰρ εὐκόλῳ ἔοικεν.

οὐ γάρ, εἶπον. ἀλλὰ δὴ ὧδ' ἔχει· ἄντε τις εἰς
κολυμβήθραν μικρὰν ἐμπέσῃ ἄντε εἰς τὸ μέγιστον
πέλαγος μέσον, ὅμως γε νεῖ οὐδὲν ἤττον.

πάνυ μὲν οὖν.

οὐκοῦν καὶ ἡμῖν νευστέον καὶ πειρατέον σώζεσθαι
ἐκ τοῦ λόγου, ἥτοι δελφῖνά τινα ἐλπίζοντας ἡμᾶς
ὑπολαβεῖν ἂν ἢ τινα ἄλλην ἄπορον σωτηρίαν.

453E

ἔοικεν, ἔφη.

φέρε δὴ, ἦν δ' ἐγώ, ἐάν πη εὕρωμεν τὴν ἔξοδον.
ὁμολογοῦμεν γὰρ δὴ ἄλλην φύσιν ἄλλο δεῖν
ἐπιτηδεύειν, γυναικὸς δὲ καὶ ἀνδρὸς ἄλλην εἶναι· τὰς
δὲ ἄλλας φύσεις τὰ αὐτὰ φαμεν νῦν δεῖν ἐπιτηδεῦσαι.
ταῦτα ἡμῶν κατηγορεῖται;

κομιδῇ γε.

454A

ἦ γενναία, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, ἡ δύναμις τῆς
ἀντιλογικῆς τέχνης.

τί δὴ;

ὅτι, εἶπον, δοκοῦσί μοι εἰς αὐτήν καὶ ἄκοντες πολλοὶ ἐμπίπτειν καὶ οἶεσθαι οὐκ ἐρίζειν ἀλλὰ διαλέγεσθαι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι κατ' εἶδη διαιρούμενοι τὸ λεγόμενον ἐπισκοπεῖν, ἀλλὰ κατ' αὐτὸ τὸ ὄνομα διώκειν τοῦ λεχθέντος τὴν ἐναντίωσιν, ἔριδι, οὐ διαλέκτῳ πρὸς ἀλλήλους χρώμενοι.

ἔστι γὰρ δὴ, ἔφη, περὶ πολλοὺς τοῦτο τὸ πάθος· ἀλλὰ μῶν καὶ πρὸς ἡμᾶς τοῦτο τείνει ἐν τῷ παρόντι;

454B

παντάπασι μὲν οὖν, ἦν δ' ἐγώ· κινδυνεύομεν γοῦν ἄκοντες ἀντιλογίας ἀπτεσθαι.

πῶς;

τὸ μὴ τὴν αὐτὴν φύσιν ὅτι οὐ τῶν αὐτῶν δεῖ ἐπιτηδευμάτων τυγχάνειν πάνυ ἀνδρείως τε καὶ ἐριστικῶς κατὰ τὸ ὄνομα διώκομεν, ἐπεσκεψάμεθα δὲ οὐδ' ὀπηροῦν τί εἶδος τὸ τῆς ἐτέρας τε καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ πρὸς τί τείνον ὠριζόμεθα τότε, ὅτε τὰ ἐπιτηδεύματα ἄλλη φύσει ἄλλα, τῇ δὲ αὐτῇ τὰ αὐτὰ ἀπεδίδομεν.

οὐ γὰρ οὖν, ἔφη, ἐπεσκεψάμεθα.

τοιγάρτοι, εἶπον, ἕξεστιν ἡμῖν, ὡς ἔοικεν, ἀνερωτᾶν ἡμᾶς αὐτοὺς εἰ ἢ αὐτὴ φύσις φαλακρῶν καὶ κομητῶν καὶ οὐχ ἢ ἐναντία, καὶ ἐπειδὰν ὁμολογῶμεν ἐναντίαν εἶναι, ἐὰν φαλακροὶ σκυτοτομῶσιν, μὴ ἐὰν κομήτας, ἐὰν δ' αὖ κομηῆται, μὴ τοὺς ἑτέρους.

γελοῖον μεντὰν εἶη, ἔφη.

ἄρα κατ' ἄλλο τι, εἶπον ἐγώ, γελοῖον, ἢ ὅτι τότε οὐ πάντως τὴν αὐτὴν καὶ τὴν ἑτέραν φύσιν ἐπιθέμεθα, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς ἀλλοιώσεώς τε καὶ ὁμοιώσεως μόνον ἐφυλάττομεν τὸ πρὸς αὐτὰ τείνον τὰ ἐπιτηδεύματα; οἷον ἰατρικὸν μὲν καὶ ἰατρικὴν τὴν ψυχὴν τὴν αὐτὴν φύσιν ἔχειν ἐλέγομεν· ἢ οὐκ οἶει;

ἔγωγε.

ἰατρικὸν δέ γε καὶ τεκτονικὸν ἄλλην;

πάντως που.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ τῶν γυναικῶν γένος, ἐὰν μὲν πρὸς τέχνην τινὰ ἢ ἄλλο

ἐπιτήδευμα διαφέρον φαίνεται, τοῦτο δὴ φήσομεν
 454E ἑκατέρω δεῖν ἀποδιδόναι· ἐὰν δ' αὐτῷ τούτῳ φαίνεται
 διαφέρειν, τῷ τὸ μὲν θῆλυ τίκτειν, τὸ δὲ ἄρρεν
 ὀχεύειν, οὐδὲν τί πω φήσομεν μᾶλλον ἀποδεδεῖχθαι ὡς
 πρὸς ὃ ἡμεῖς λέγομεν διαφέρει γυνή ἀνδρός, ἀλλ' ἔτι
 οἰησόμεθα δεῖν τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν τοὺς τε φύλακας
 ἡμῖν καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν.

καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη.

οὐκοῦν μετὰ τοῦτο κελεύομεν τὸν τὰ ἐναντία
 455A λέγοντα τοῦτο αὐτὸ διδάσκειν ἡμᾶς, πρὸς τίνα τέχνην
 ἢ τί ἐπιτήδευμα τῶν περὶ πόλεως κατασκευὴν οὐχ ἢ
 αὐτὴ ἀλλὰ ἕτερα φύσις γυναικός τε καὶ ἀνδρός;

δίκαιον γοῦν.

τάχα τοίνυν ἄν, ὅπερ σὺ ὀλίγον πρότερον ἔλεγες,
 εἴποι ἄν καὶ ἄλλος, ὅτι ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα ἱκανῶς
 εἶπεῖν οὐ ῥάδιον, ἐπισκεψαμένῳ δὲ οὐδὲν χαλεπόν.

εἴποι γὰρ ἄν.

455B βούλει οὖν δεώμεθα τοῦ τὰ τοιαῦτα ἀντιλέγοντος ἀκολουθῆσαι ἡμῖν, ἐάν πως ἡμεῖς ἐκείνῳ ἐνδειξώμεθα ὅτι οὐδέν ἐστιν ἐπιτήδευμα ἴδιον γυναικὶ πρὸς διοίκησιν πόλεως;

πάνυ γε.

ἴθι δὴ, φήσομεν πρὸς αὐτόν, ἀποκρίνου· ἄρα οὕτως ἔλεγες τὸν μὲν εὐφυῆ πρὸς τι εἶναι, τὸν δὲ ἀφυῆ, ἐν ᾧ ὁ μὲν ῥαδίως τι μανθάνοι, ὁ δὲ λαλεπῶς; καὶ ὁ μὲν ἀπὸ βραχείας μαθήσεως ἐπὶ πολὺ εὐρετικὸς εἶη οὗ ἔμαθεν, ὁ δὲ πολλῆς μαθήσεως τυχὼν καὶ μελέτης μηδ' ἂ ἔμαθε σώζοιτο; καὶ τῷ μὲν τὰ τοῦ σώματος 455C ἱκανῶς ὑπηρετοῖ τῇ διανοίᾳ, τῷ δὲ ἐναντιοῖτο; ἄρ' ἄλλα ἅττα ἐστὶν ἢ ταῦτα, οἷς τὸν εὐφυῆ πρὸς ἕκαστα καὶ τὸν μὴ ὠρίζου;

οὐδεὶς, ἦ δ' ὅς, ἄλλα φήσει.

οἴσθ' ἂν τι οὖν ὑπὸ ἀνθρώπων μελετώμενον, ἐν ᾧ οὐ πάντα ταῦτα τὸ τῶν ἀνδρῶν γένος διαφερόντως ἔχει ἢ τὸ τῶν γυναικῶν; ἢ μακρολογῶμεν τήν τε ὑφαντικὴν λέγοντες καὶ τήν τῶν ποπάνων τε καὶ

455D ἐψημάτων θεραπείαν, ἐν οἷς δὴ τι δοκεῖ τὸ γυναικεῖον
γένος εἶναι, οὗ καὶ καταγελαστότατόν ἐστι πάντων
ἡττώμενον;

ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις, ὅτι πολὺ κρατεῖται ἐν ἅπασιν
ὡς ἔπος εἰπεῖν τὸ γένος τοῦ γένους. γυναῖκες μέντοι
πολλαὶ πολλῶν ἀνδρῶν βελτίους εἰς πολλά· τὸ δὲ
ὅλον ἔχει ὡς σὺ λέγεις.

οὐδὲν ἄρα ἐστίν, ὦ φίλε, ἐπιτήδευμα τῶν πόλιν
διοικούντων γυναικὸς διότι γυνή, οὐδ' ἀνδρὸς διότι ἀνὴρ,
ἀλλ' ὁμοίως διεσπαρμέναι αἱ φύσεις ἐν ἀμφοῖν τοῖν
ζώοις, καὶ πάντων μὲν μετέχει γυνή ἐπιτηδευμάτων
455E κατὰ φύσιν, πάντων δὲ ἀνὴρ, ἐπὶ πᾶσι δὲ
ἀσθενέστερον γυνή ἀνδρός.

πάνυ γε.

ἦ οὖν ἀνδράσι πάντα προστάξομεν, γυναικὶ δ' οὐδέν;
καὶ πῶς;

ἀλλ' ἔστι γὰρ οἶμαι, ὡς φήσομεν, καὶ γυνή
ἰατρική, ἢ δ' οὐ, καὶ μουσική, ἢ δ' ἄμουσος φύσει.

τί μὴν;

456A

γυμναστική δ' ἄρα οὐ, οὐδὲ πολεμική, ἢ δὲ
ἀπόλεμος καὶ οὐ φιλογυμναστική;

οἶμαι ἔγωγε.

τί δέ; φιλόσοφος τε καὶ μισόσοφος; καὶ θυμοειδής, ἢ
δ' ἄθυμός ἐστι;

καὶ ταῦτα.

ἔστιν ἄρα καὶ φυλακική γυνή, ἢ δ' οὐ. ἢ οὐ
τοιαύτην καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν φυλακικῶν φύσιν
ἐξελεξάμεθα;

τοιαύτην μὲν οὔν.

καὶ γυναικὸς ἄρα καὶ ἀνδρὸς ἢ αὐτὴ φύσις εἰς
φυλακὴν πόλεως, πλὴν ὅσα ἀσθενεστέρα, ἢ δὲ
ἰσχυροτέρα ἐστίν.

φαίνεται.

καὶ γυναῖκες ἄρα αἱ τοιαῦται τοῖς τοιούτοις ἀνδράσιν ἐκλεκτέαι συνοικεῖν τε καὶ συμφυλάττειν, ἐπεὶπερ εἰσὶν ἱκαναὶ καὶ συγγενεῖς αὐτοῖς τὴν φύσιν.

πάνυ γε.

τὰ δ' ἐπιτηδεύματα οὐ τὰ αὐτὰ ἀποδοτέα ταῖς αὐταῖς φύσεσιν;

τὰ αὐτά.

ἤκομεν ἄρα εἰς τὰ πρότερα περιφερόμενοι, καὶ ὁμολογοῦμεν μὴ παρὰ φύσιν εἶναι ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξὶ μουσικὴν τε καὶ γυμναστικὴν ἀποδιδόναι.

παντάπασιν μὲν οὖν.

οὐκ ἄρα ἀδύνατά γε οὐδὲ εὐχαῖς ὅμοια ἐνομοθετοῦμεν, ἐπεὶπερ κατὰ φύσιν ἐτίθεμεν τὸν νόμον· ἀλλὰ τὰ νῦν παρὰ ταῦτα γιγνόμενα παρὰ φύσιν μᾶλλον, ὡς ἔοικε, γίγνεται.

ἔοικεν.

οὐκοῦν ἢ ἐπίσκεψις ἡμῖν ἦν εἰ δυνατά γε καὶ
βέλτιστα λέγοιμεν;

ἦν γάρ.

καὶ ὅτι μὲν δὴ δυνατά, διωμολόγηται;

ναί.

ὅτι δὲ δὴ βέλτιστα, τὸ μετὰ τοῦτο δεῖ
διομολογηθῆναι;

δῆλον.

οὐκοῦν πρὸς γε τὸ φυλακικὴν γυναῖκα γενέσθαι, οὐκ
ἄλλη μὲν ἡμῖν ἄνδρας ποιήσει παιδεία, ἄλλη δὲ
456D γυναῖκας, ἄλλως τε καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν
παραλαβοῦσα;

οὐκ ἄλλη.

πῶς οὖν ἔχεις δόξης τοῦ τοιοῦδε πέρι;

τίνος δῆ;

τοῦ ὑπολαμβάνειν παρὰ σεαυτῶ τὸν μὲν ἀμείνω
 ἄνδρα, τὸν δὲ χείρω· ἢ πάντας ὁμοίους ἡγήῃ;

οὐδαμῶς.

ἐν οὖν τῇ πόλει ἣν ὠκίζομεν, πότερον οἶει ἡμῖν
 ἀμείνους ἄνδρας ἐξαιροῦσθαι τοὺς φύλακας, τυχόντας
 ἥς διήλθομεν παιδείας, ἢ τοὺς σκυτοτόμους, τῇ
 σκυτικῇ παιδευθέντας;

γελοῖον, ἔφη, ἐρωτᾶς.

μανθάνω, ἔφην. τί δέ; τῶν ἄλλων πολιτῶν οὐχ
 456E οὗτοι ἄριστοι;

πολύ γε.

τί δέ; αἱ γυναῖκες τῶν γυναικῶν οὐχ αὖται ἔσονται
 βέλτισται;

καὶ τοῦτο, ἔφη, πολύ.

ἔστι δέ τι πόλει ἀμεινον ἢ γυναικῶν τε καὶ ἄνδρας
 ὡς ἀρίστους ἐγγίγνεσθαι;

οὐκ ἔστιν.

457A τοῦτο δὲ μουσική τε καὶ γυμναστική
 παραγιγνόμεναι, ὡς ἡμεῖς διήλθομεν, ἀπεργάζονται;

πῶς δ' οὐ;

οὐ μόνον ἄρα δυνατὸν ἀλλὰ καὶ ἄριστον πόλει
 νόμιμον ἐτίθεμεν.

οὕτως.

457B ἀποδυτέον δὴ ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξίν, ἐπεὶπερ
 ἀρετὴν ἀντὶ ἱματίων ἀμφιέσονται, καὶ κοινωνητέον
 πολέμου τε καὶ τῆς ἄλλης φυλακῆς τῆς περὶ τὴν
 πόλιν, καὶ οὐκ ἄλλα πρακτέον· τούτων δ' αὐτῶν τὰ
 ἐλαφρότερα ταῖς γυναιξίν ἢ τοῖς ἀνδράσι δοτέον διὰ
 τὴν τοῦ γένους ἀσθενείαν. ὁ δὲ γελῶν ἀνὴρ ἐπὶ
 γυμναῖς γυναιξί, τοῦ βελτίστου ἔνεκα γυμναζομέναις,
 ἀτελῆ τοῦ γελοίου σοφίας δρέπων καρπὸν, οὐδὲν οἶδεν,
 ὡς ἔοικεν, ἐφ' ᾧ γελᾷ οὐδ' ὅτι πράττει· κάλλιστα γὰρ
 δὴ τοῦτο καὶ λέγεται καὶ λελέξεται, ὅτι τὸ μὲν
 ὠφέλιμον καλόν, τὸ δὲ βλαβερόν αἰσχρόν.

παντάπασι μὲν οὖν.

τοῦτο μὲν τοίνυν ἐν ὥσπερ κῦμα φῶμεν διαφεύγειν τοῦ γυναικείου πέρι νόμου λέγοντες, ὥστε μὴ παντάπασι κατακλυσθῆναι τιθέντας ὡς δεῖ κοινῇ πάντα ἐπιτηδεύειν τοὺς τε φύλακας ἡμῖν καὶ τὰς φυλακίδας, ἀλλὰ πη τὸν λόγον αὐτὸν αὐτῷ ὁμολογεῖσθαι ὡς δυνατὰ τε καὶ ὠφέλιμα λέγει;

καὶ μάλα, ἔφη, οὐ σμικρὸν κῦμα διαφεύγεις.

φήσεις γε, ἦν δ' ἐγώ, οὐ μέγα αὐτὸ εἶναι, ὅταν τὸ μετὰ τοῦτο ἴδης.

λέγε δὴ, ἴδω, ἔφη.

τούτῳ, ἦν δ' ἐγώ, ἔπεται νόμος καὶ τοῖς ἔμπροσθεν τοῖς ἄλλοις, ὡς ἐγῶμαι, ὅδε.

τίς;

τὰς γυναῖκας ταύτας τῶν ἀνδρῶν τούτων πάντων πάσας εἶναι κοινάς, ἰδία δὲ μηδενὶ μηδεμίαν συνοικεῖν· καὶ τοὺς παῖδας αὖ κοινούς, καὶ μήτε γονέα ἔκγονον εἰδέναι τὸν αὐτοῦ μήτε παῖδα γονέα.

πολύ, ἔφη, τοῦτο ἐκείνου μεῖζον πρὸς ἀπιστίαν καὶ τοῦ δυνατοῦ πέρι καὶ τοῦ ὠφελίμου.

οὐκ οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, περὶ γε τοῦ ὠφελίμου ἀμφισβητεῖσθαι ἂν, ὡς οὐ μέγιστον ἀγαθὸν κοινὰς μὲν τὰς γυναῖκας εἶναι, κοινούς δὲ τοὺς παῖδας, εἴπερ οἶόν τε· ἀλλ' οἶμαι περὶ τοῦ εἰ δυνατόν ἢ μὴ πλείστην ἂν ἀμφισβήτησιν γενέσθαι.

457E περὶ ἀμφοτέρων, ἦ δ' ὅς, εὖ μάλα ἂν ἀμφισβητηθεῖη.

λέγεις, ἦν δ' ἐγώ, λόγων σύστασιν· ἐγὼ δ' ὥμην ἔκ γε τοῦ ἐτέρου ἀποδράσεσθαι, εἴ σοι δόξειεν ὠφέλιμον εἶναι, λοιπὸν δὲ δὴ μοι ἔσεσθαι περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ μή.

ἀλλ' οὐκ ἔλαθες, ἦ δ' ὅς, ἀποδιδράσκων, ἀλλ' ἀμφοτέρων πέρι δίδου λόγον.

458A ὑφεκτέον, ἦν δ' ἐγώ, δίκην. τοσόνδε μέντοι χάρισαί μοι· ἔασόν με ἐορτάσαι, ὥσπερ οἱ ἀργοὶ τὴν διάνοιαν εἰώθασιν ἐστιᾶσθαι ὑφ' ἑαυτῶν, ὅταν μόνοι πορεύωνται. καὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοί που, πρὶν ἐξευρεῖν τίνα

τρόπον ἔσται τι ὧν ἐπιθυμοῦσι, τοῦτο παρέντες, ἵνα
 μὴ κάμνωσι βουλευόμενοι περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ μὴ,
 θέντες ὡς ὑπάρχον εἶναι ὃ βούλονται, ἤδη τὰ λοιπὰ
 διατάπτουσιν καὶ χαίρουσιν διεξιόντες οἷα δράσουσι
 458B γενομένου, ἀργὸν καὶ ἄλλως ψυχὴν ἔτι ἀργοτέραν
 ποιοῦντες. ἤδη οὖν καὶ αὐτὸς μαλθακίζομαι, καὶ
 ἐκεῖνα μὲν ἐπιθυμῶ ἀναβαλέσθαι καὶ ὕστερον
 ἐπισκέψασθαι, ἢ δυνατά, νῦν δὲ ὡς δυνατῶν ὄντων
 θεῖς σκέψομαι, ἂν μοι παριῆς, πῶς διατάξουσιν αὐτὰ
 οἱ ἄρχοντες γιγνόμενα, καὶ ὅτι πάντων συμφωρώτατ'
 ἂν εἶη πραχθέντα τῇ τε πόλει καὶ τοῖς φύλαξιν.
 ταῦτα πειράσομαί σοι πρότερα συνδιασκοπεῖσθαι,
 ὕστερα δ' ἐκεῖνα, εἶπερ παριεῖς.

ἀλλὰ παρήμι, ἔφη, καὶ σκόπει.

οἶμαι τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἶπερ ἔσονται οἱ ἄρχοντες
 458C ἄξιοι τούτου τοῦ ὀνόματος, οἳ τε τούτοις ἐπίκουροι
 κατὰ ταῦτά, τοὺς μὲν ἐθελήσειν ποιεῖν τὰ
 ἐπιταπτόμενα, τοὺς δὲ ἐπιτάξειν, τὰ μὲν αὐτοὺς
 πειθομένους τοῖς νόμοις, τὰ δὲ καὶ μιμουμένους, ὅσα
 ἂν ἐκεῖνοις ἐπιτρέψωμεν.

εἰκός, ἔφη.

458D

σὺ μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὁ νομοθέτης αὐτοῖς, ὡσπερ τοὺς ἄνδρας ἐξέλεξας, οὕτω καὶ τὰς γυναῖκας ἐκλέξας παραδώσεις καθ' ὅσον οἶόν τε ὁμοφυεῖς· οἱ δέ, ἅτε οἰκίας τε καὶ συσσίτια κοινὰ ἔχοντες, ἰδία δὲ οὐδενὸς οὐδὲν τοιοῦτον κεκτημένου, ὁμοῦ δὴ ἔσονται, ὁμοῦ δὲ ἀναμειγμένων καὶ ἐν γυμνασίοις καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ τροφῇ ὑπ' ἀνάγκης οἶμαι τῆς ἐμφύτου ἄξονται πρὸς τὴν ἀλλήλων μεῖξιν. ἢ οὐκ ἀναγκαῖά σοι δοκῶ λέγειν;

οὐ γεωμετρικαῖς γε, ἦ δ' ὅς, ἀλλ' ἐρωτικάις ἀνάγκαις, αἱ κινδυνεύουσιν ἐκείνων δριμύτεραι εἶναι πρὸς τὸ πείθειν τε καὶ ἔλκειν τὸν πολὺν λεών.

458E

καὶ μάλα, εἶπον. ἀλλὰ μετὰ δὴ ταῦτα, ὦ Γλαύκων, ἀτάκτως μὲν μείγνυσθαι ἀλλήλοις ἢ ἄλλο ὅτιοῦν ποιεῖν οὔτε ὅσιον ἐν εὐδαιμόνων πόλει οὔτ' ἐάσουσιν οἱ ἄρχοντες.

οὐ γὰρ δίκαιον, ἔφη.

δῆλον δὴ ὅτι γάμους τὸ μετὰ τοῦτο ποιήσομεν
 ἱεροὺς εἰς δύναμιν ὅτι μάλιστα· εἶεν δ' ἂν ἱεροὶ οἱ
 ὠφελιμώτατοι.

παντάπασι μὲν οὖν.

459A

πῶς οὖν δὴ ὠφελιμώτατοι ἔσονται; τόδε μοι λέγε,
 ὦ Γλαύκων· ὁρῶ γάρ σου ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ κύνας
 θηρευτικούς καὶ τῶν γενναίων ὀρνίθων μάλα συχνούς·
 ἄρ' οὖν, ὦ πρὸς Διός, προσέσχηκός τι τοῖς τούτων
 γάμοις τε καὶ παιδοποιία;

τὸ ποῖον; ἔφη.

πρῶτον μὲν αὐτῶν τούτων, καίπερ ὄντων γενναίων,
 ἄρ' οὐκ εἰσὶ τινες καὶ γίγνονται ἄριστοι;

εἰσὶν.

πότερον οὖν ἐξ ἀπάντων ὁμοίως γεννᾶς, ἢ προθυμῇ
 ὅτι μάλιστα ἐκ τῶν ἀρίστων;

ἐκ τῶν ἀρίστων.

τί δ'; ἐκ τῶν νεωτάτων ἢ ἐκ τῶν γεραιτάτων ἢ ἐξ ἀκμαζόντων ὅτι μάλιστα;

ἐξ ἀκμαζόντων.

καὶ ἂν μὴ οὕτω γεννᾶται, πολὺ σοι ἡγήῃ χειρὸν ἔσεσθαι τό τε τῶν ὀρνίθων καὶ τὸ τῶν κυνῶν γένος;

ἔγωγ', ἔφη.

τί δὲ ἵππων οἶει, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τῶν ἄλλων ζώων; ἢ ἄλλη πη ἔχειν;

ἄτοπον μεντᾶν, ἦν δ' ὅς, εἶη.

βαβαῖ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε ἑταῖρε, ὡς ἄρα σφόδρα ἡμῖν δεῖ ἄκρων εἶναι τῶν ἀρχόντων, εἶπερ καὶ περὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὡσαύτως ἔχει.

ἀλλὰ μὲν δὴ ἔχει, ἔφη· ἀλλὰ τί δή;

ὅτι ἀνάγκη αὐτοῖς, ἦν δ' ἐγώ, φαρμάκοις πολλοῖς χρῆσθαι. ἰατρὸν δὲ που μὴ δεομένοις μὲν σώμασι φαρμάκων, ἀλλὰ διαίτη ἐθελόντων ὑπακούειν, καὶ φαυλότερον ἐξαρκεῖν ἡγούμεθα εἶναι· ὅταν δὲ δὴ καὶ

φαρμακεύειν δέη, ἴσμεν ὅτι ἀνδρειοτέρου δεῖ τοῦ ἱατροῦ.

ἀληθῆ· ἀλλὰ πρὸς τί λέγεις;

459D πρὸς τόδε, ἦν δ' ἐγώ· συχνῶ τῶ ψεύδει καὶ τῇ ἀπάτῃ κινδυνεύει ἡμῖν δεήσειν χρῆσθαι τοὺς ἄρχοντας ἐπ' ὠφελία τῶν ἀρχομένων. ἔφαμεν δέ που ἐν φαρμάκου εἶδει πάντα τὰ τοιαῦτα χρήσιμα εἶναι.

καὶ ὀρθῶς γε, ἔφη.

ἐν τοῖς γάμοις τοίνυν καὶ παιδοποιίαις ἔοικε τὸ ὀρθὸν τοῦτο γίνεσθαι οὐκ ἐλάχιστον.

πῶς δῆ;

459E δεῖ μὲν, εἶπον, ἐκ τῶν ὠμολογημένων τοὺς ἀρίστους ταῖς ἀρίσταις συγγίνεσθαι ὡς πλειστάκις, τοὺς δὲ φαυλοτάτους ταῖς φαυλοτάταις τούναντίον, καὶ τῶν μὲν τὰ ἔκγονα τρέφειν, τῶν δὲ μή, εἰ μέλλει τὸ ποιμνιον ὅτι ἀκρότατον εἶναι, καὶ ταῦτα πάντα γιγνόμενα λαμβάνειν πλὴν αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας, εἰ

αὐτὴ ἢ ἀγέλη τῶν φυλάκων ὅτι μάλιστα ἀστασίαστος ἔσται.

ὀρθότατα, ἔφη.

460A

οὐκοῦν δὴ ἐορταί τινες νομοθετητέαι ἐν αἷς συνάξομεν τάς τε νύμφας καὶ τοὺς νυμφίους καὶ θυσῖαι, καὶ ὕμνοι ποιητέοι τοῖς ἡμετέροις ποιηταῖς πρέποντες τοῖς γιγνομένοις γάμοις· τὸ δὲ πλῆθος τῶν γάμων ἐπὶ τοῖς ἄρχουσι ποιήσομεν, ἵν' ὡς μάλιστα διασώζωσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν, πρὸς πολέμους τε καὶ νόσους καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἀποσκοποῦντες, καὶ μήτε μεγάλη ἡμῖν ἢ πόλις κατὰ τὸ δυνατόν μήτε σμικρὰ γίγνηται.

ὀρθῶς, ἔφη.

κλήροισι δὴ τινες οἶμαι ποιητέοι κομψοί, ὥστε τὸν φαῦλον ἐκεῖνον αἰτιᾶσθαι ἐφ' ἐκάστης συνέρξεως τύχην ἀλλὰ μὴ τοὺς ἄρχοντας.

καὶ μάλα, ἔφη.

καὶ τοῖς ἀγαθοῖς γέ που τῶν νέων ἐν πολέμῳ ἢ ἄλλοθί που γέρα δοτέον καὶ ἄθλα ἄλλα τε καὶ ἀφθονεστέρα ἢ ἐξουσία τῆς τῶν γυναικῶν συγκοιμήσεως, ἵνα καὶ ἅμα μετὰ προφάσεως ὡς πλεῖστοι τῶν παίδων ἐκ τῶν τοιούτων σπεύρῳνται.

ὁρθῶς.

οὐκοῦν καὶ τὰ ἀεὶ γιγνόμενα ἔκγονα παραλαμβάνουσαι αἱ ἐπὶ τούτων ἐφεστηκυῖαι ἀρχαὶ εἴτε ἀνδρῶν εἴτε γυναικῶν εἴτε ἀμφοτέρω — κοιναὶ μὲν γάρ που καὶ ἀρχαὶ γυναιξί τε καὶ ἀνδράσιν —

ναί.

τὰ μὲν δὴ τῶν ἀγαθῶν, δοκῶ, λαβοῦσαι εἰς τὸν σηκὸν οἴσουσιν παρά τινος τροφούς χωρὶς οἰκούσας ἐν τινι μέρει τῆς πόλεως· τὰ δὲ τῶν χειρόνων, καὶ ἐάν τι τῶν ἐτέρων ἀνάπηρον γίγνηται, ἐν ἀπορρήτῳ τε καὶ ἀδήλῳ κατακρύψουσιν ὡς πρέπει.

εἶπερ μέλλει, ἔφη, καθαρὸν τὸ γένος τῶν φυλάκων ἔσεσθαι.

οὐκοῦν καὶ τροφῆς οὗτοι ἐπιμελήσονται τάς τε
 μητέρας ἐπὶ τὸν σηκὸν ἄγοντες ὅταν σπαργῶσι,
 460D πᾶσαν μηχανὴν μηχανώμενοι ὅπως μηδεμία τὸ αὐτῆς
 αἰσθῆσεται, καὶ ἄλλας γάλα ἐχούσας ἐκπορίζοντες,
 ἐὰν μὴ αὐταὶ ἱκαναὶ ᾧσι, καὶ αὐτῶν τούτων
 ἐπιμελήσονται ὅπως μέτριον χρόνον θηλάσονται,
 ἀγρυπνίας δὲ καὶ τὸν ἄλλον πόνον τίτθαις τε καὶ
 τροφοῖς παραδώσουσιν;

πολλὴν ῥαστώνην, ἔφη, λέγεις τῆς παιδοποιίας ταῖς
 τῶν φυλάκων γυναιξίν.

πρέπει γάρ, ἦν δ' ἐγώ. τὸ δ' ἐφεξῆς διέλθωμεν ὃ
 προουθέμεθα. ἔφαμεν γὰρ δὴ ἐξ ἀκμαζόντων δεῖν τὰ
 ἔκγονα γίγνεσθαι.

ἀληθῆ.

460E ἄρ' οὖν σοι συνδοκεῖ μέτριος χρόνος ἀκμῆς τὰ
 εἴκοσι ἔτη γυναικί, ἀνδρὶ δὲ τὰ τριάκοντα;

τὰ ποῖα αὐτῶν; ἔφη.

γυναικὶ μὲν, ἣν δ' ἐγώ, ἀρξαμένη ἀπὸ εἰκοσιέτιδος
μέχρι τετραρακονταέτιδος τίκτειν τῇ πόλει· ἀνδρὶ δέ,
ἐπειδὰν τὴν ὀξύτατην δρόμου ἀκμὴν παρῆ, τὸ ἀπὸ
τούτου γεννᾶν τῇ πόλει μέχρι
πεντεκαιπεντηκονταέτους.

461A

ἀμφοτέρων γοῦν, ἔφη, αὕτη ἀκμὴ σώματός τε καὶ
φρονήσεως.

461B

οὐκοῦν ἐάντε πρεσβύτερος τούτων ἐάντε νεώτερος
τῶν εἰς τὸ κοινὸν γεννήσεων ἄψηται, οὔτε ὅσιον οὔτε
δίκαιον φήσομεν τὸ ἀμάρτημα, ὡς παῖδα φιτύοντος τῇ
πόλει, ὅς, ἂν λάθῃ, γεννήσεται οὐχ ὑπὸ θυσιῶν οὐδ'
ὑπὸ εὐχῶν φύς, ἅς ἐφ' ἐκάστοις τοῖς γάμοις εὔξονται
καὶ ἱέρειαι καὶ ἱερεῖς καὶ σύμπασα ἢ πόλις ἐξ ἀγαθῶν
ἀμείνους καὶ ἐξ ὠφελίμων ὠφελιμωτέρους ἀεὶ τοὺς
ἐκγόνους γίγνεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ σκότου μετὰ δεινῆς
ἀκρατείας γεγονώς.

ὀρθῶς, ἔφη.

ὁ αὐτὸς δέ γ', εἶπον, νόμος, ἐάν τις τῶν ἔτι
γεννώντων μὴ συνέρξαντος ἀρχοντος ἄπτηται τῶν ἐν

ἡλικία γυναικῶν· νόθον γὰρ καὶ ἀνέγγυον καὶ ἀνίερον φήσομεν αὐτὸν παῖδα τῇ πόλει καθιστάναι.

ὀρθότατα, ἔφη.

461C ὅταν δὲ δὴ οἶμαι αἶ τε γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ γενναῦν ἐκβῶσι τὴν ἡλικίαν, ἀφήσομέν που ἐλευθέρους αὐτοὺς συγγίγνεσθαι ὧ ἂν ἐθέλωσι, πλήν θυγατρὶ καὶ μητρὶ καὶ ταῖς τῶν θυγατέρων παισὶ καὶ ταῖς ἄνω μητρὸς, καὶ γυναῖκας αὖ πλήν ὑεῖ καὶ πατρὶ καὶ τοῖς τούτων εἰς τὸ κάτω καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω, καὶ ταῦτά γ' ἤδη πάντα διακελευσάμενοι προθυμεῖσθαι μάλιστα μὲν μηδ' εἰς φῶς ἐκφέρειν κύημα μηδέ γ' ἔν, ἐὰν γένηται, ἐὰν δέ τι βιάσῃται, οὕτω τιθέναι, ὡς οὐκ οὔσης τροφῆς τῷ τοιούτῳ.

461D καὶ ταῦτα μὲν γ', ἔφη, μετρίως λέγεται· πατέρας δὲ καὶ θυγατέρας καὶ ἃ νυνδὴ ἔλεγες πῶς διαγνώσονται ἀλλήλων;

οὐδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας τις αὐτῶν νυμφίος γένηται, μετ' ἐκείνην δεκάτῳ μηνὶ καὶ ἐβδόμῳ δὴ ἃ ἂν γένηται ἔκγονα, ταῦτα πάντα

προσερεῖ τὰ μὲν ἄρῶνα υἱεῖς, τὰ δὲ θήλεα θυγατέρας,
καὶ ἐκεῖνα ἐκεῖνον πατέρα, καὶ οὕτω δὴ τὰ τούτων
ἔκγονα παίδων παῖδας, καὶ ἐκεῖν' αὖ ἐκείνους πάππους
τε καὶ τηθῶν, τὰ δ' ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ γεγονότα, ἐν
461E ὧ αἱ μητέρες καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἐγέννων, ἀδελφάς
τε καὶ ἀδελφούς, ὥστε, ὃ νυνδὴ ἐλέγομεν, ἀλλήλων
μὴ ἄπτεσθαι. ἀδελφοὺς δὲ καὶ ἀδελφὰς δώσει ὁ νόμος
συνοικεῖν, ἐὰν ὁ κληῖρος ταύτη συμπίπτῃ καὶ ἡ Πυθία
προσαναιρῆ.

ὀρθότατα, ἧ δ' ὅς.

ἡ μὲν δὴ κοινωνία, ὧ Γλαύκων, αὕτη τε καὶ
τοιαύτη γυναικῶν τε καὶ παίδων τοῖς φύλαξί σοι τῆς
πόλεως· ὡς δὲ ἐπομένη τε τῇ ἄλλῃ πολιτεία καὶ
μακρῶ βελτίστη, δεῖ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο βεβαιώσασθαι
παρὰ τοῦ λόγου. ἢ πῶς ποιῶμεν;

462A οὕτω νῆ Δία, ἧ δ' ὅς.

ἄρ' οὖν οὐχ ἤδε ἀρχὴ τῆς ὁμολογίας, ἐρέσθαι ἡμᾶς
αὐτοὺς τί ποτε τὸ μέγιστον ἀγαθὸν ἔχομεν εἰπεῖν εἰς
πόλεως κατασκευήν, οὗ δεῖ στοχαζόμενον τὸν

νομοθέτην τιθέναι τοὺς νόμους, καὶ τί μέγιστον κακόν,
εἶτα ἐπισκέψασθαι ἄρα ἃ νυνδὴ διήλθομεν εἰς μὲν τὸ
τοῦ ἀγαθοῦ ἴχνος ἡμῖν ἀρμόττει, τῷ δὲ τοῦ κακοῦ
ἀναρμοστεῖ;

πάντων μάλιστα, ἔφη.

462B ἔχομεν οὖν τι μείζον κακὸν πόλει ἢ ἐκεῖνο ὃ ἂν
αὐτὴν διασπᾶ καὶ ποιῇ πολλὰς ἀντὶ μιᾶς; ἢ μείζον
ἀγαθὸν τοῦ ὃ ἂν συνδῆ τε καὶ ποιῇ μίαν;

οὐκ ἔχομεν.

οὐκοῦν ἢ μὲν ἡδονῆς τε καὶ λύπης κοινωνία συνδεῖ,
ὅταν ὅτι μάλιστα πάντες οἱ πολῖται τῶν αὐτῶν
γιγνομένων τε καὶ ἀπολλυμένων παραπλησίως
χαίρωσι καὶ λυπῶνται;

παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

462C ἢ δέ γε τῶν τοιούτων ιδίωσις διαλύει, ὅταν οἱ μὲν
περιαλγεῖς, οἱ δὲ περιχαρεῖς γίνωνται ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς
παθήμασι τῆς πόλεως τε καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει;

τί δ' οὐ;

ἄρ' οὖν ἐκ τοῦδε τὸ τοιόνδε γίγνεται, ὅταν μὴ ἅμα φθέγγωνται ἐν τῇ πόλει τὰ τοιάδε ῥήματα, τό τε ἐμὸν καὶ τὸ οὐκ ἐμὸν; καὶ περὶ τοῦ ἀλλοτρίου κατὰ ταῦτά;

κομιδῇ μὲν οὖν.

ἐν ἧτινι δὴ πόλει πλείστοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ ταῦτά τοῦτο λέγουσι τὸ ἐμὸν καὶ τὸ οὐκ ἐμὸν, αὕτη ἄριστα διοικεῖται;

πολύ γε.

καὶ ἥτις δὴ ἐγγύτατα ἐνὸς ἀνθρώπου ἔχει; οἶον ὅταν πού ἡμῶν δάκτυλός του πληγῇ, πᾶσα ἡ κοινωνία ἢ κατὰ τὸ σῶμα πρὸς τὴν ψυχὴν τεταμένη εἰς μίαν σύνταξιν τὴν τοῦ ἄρχοντος ἐν αὐτῇ ἤσθετό τε καὶ πᾶσα ἅμα συνήλγησεν μέρους πονήσαντος ὅλη, καὶ οὕτω δὴ λέγομεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸν δάκτυλον ἀλγεῖ· καὶ περὶ ἄλλου ὅτου οὖν τῶν τοῦ ἀνθρώπου ὁ αὐτὸς λόγος, περὶ τε λύπης πονοῦντος μέρους καὶ περὶ ἡδονῆς ῥαΐζοντος;

ὁ αὐτὸς γάρ, ἔφη· καὶ τοῦτο ὃ ἐρωτᾷς, τοῦ τοιούτου ἐγγύτατα ἢ ἄριστα πολιτευομένη πόλις οἰκεῖ.

462E ἐνὸς δὴ οἶμαι πάσχοντος τῶν πολιτῶν ὀτιοῦν ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ τοιαύτη πόλις μάλιστα τε φήσκει ἑαυτῆς εἶναι τὸ πάσχον, καὶ ἢ συνησθήσεται ἅπασα ἢ συλλυπήσεται.

ἀνάγκη, ἔφη, τήν γε εὐνομον.

ὥρα ἂν εἴη, ἦν δ' ἐγώ, ἐπανιέναι ἡμῖν ἐπὶ τήν ἡμετέραν πόλιν, καὶ τὰ τοῦ λόγου ὁμολογήματα σκοπεῖν ἐν αὐτῇ, εἰ αὐτὴ μάλιστα ἔχει εἴτε καὶ ἄλλη τις μᾶλλον.

οὐκοῦν χρή, ἔφη.

463A τί οὖν; ἔστι μὲν που καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἄρχοντές τε καὶ δῆμος, ἔστι δὲ καὶ ἐν ταύτῃ;

ἔστι.

πολίτας μὲν δὴ πάντες οὗτοι ἀλλήλους προσερούσι;

πῶς δ' οὐ;

ἀλλὰ πρὸς τῷ πολίτας τί ὁ ἐν ταῖς ἄλλαις δῆμος
τοὺς ἄρχοντας προσαγορεύει;

ἐν μὲν ταῖς πολλαῖς δεσπότας, ἐν δὲ ταῖς
δημοκρατουμέναις αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦτο, ἄρχοντας.

τί δ' ὁ ἐν τῇ ἡμετέρα δῆμος; πρὸς τῷ πολίτας τί
τοὺς ἄρχοντάς φησιν εἶναι;

463B

σωτῆράς τε καὶ ἐπικούρους, ἔφη.

τί δ' οὗτοι τὸν δῆμον;

μισθοδότας τε καὶ τροφείας.

οἱ δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἄρχοντες τοὺς δῆμους;

δούλους, ἔφη.

τί δ' οἱ ἄρχοντες ἀλλήλους;

συνάρχοντας, ἔφη.

τί δ' οἱ ἡμέτεροι;

συμφύλακας.

ἔχεις οὖν εἰπεῖν τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, εἴ τις τινα ἔχει προσειπεῖν τῶν συναρχόντων τὸν μὲν ὡς οἰκεῖον, τὸν δ' ὡς ἀλλότριον;

καὶ πολλοὺς γε.

οὐκοῦν τὸν μὲν οἰκεῖον ὡς ἑαυτοῦ νομίζει τε καὶ λέγει, τὸν δ' ἀλλότριον ὡς οὐχ ἑαυτοῦ;

οὕτω.

τί δὲ οἱ παρὰ σοὶ φύλακες; ἔσθ' ὅστις αὐτῶν ἔχοι ἂν τῶν συμφυλάκων νομίσει τινα ἢ προσειπεῖν ὡς ἀλλότριον;

οὐδαμῶς, ἔφη· παντὶ γὰρ ᾧ ἂν ἐντυγχάνη, ἢ ὡς ἀδελφῶ ἢ ὡς ἀδελφῆ ἢ ὡς πατρὶ ἢ ὡς μητρὶ ἢ υἱὶ ἢ θυγατρὶ ἢ τούτων ἐκγόνοις ἢ προγόνοις νομιεῖ ἐντυγχάνειν.

κάλλιστα, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις, ἀλλ' ἔτι καὶ τόδε εἶπέ· πρότερον αὐτοῖς τὰ ὀνόματα μόνον οἰκεῖα νομοθετήσεις, ἢ καὶ τὰς πράξεις πάσας κατὰ τὰ ὀνόματα πράττειν, περὶ τε τοὺς πατέρας, ὅσα νόμος

περὶ πατέρας αἰδοῦς τε περὶ καὶ κηδεμονίας καὶ τοῦ ὑπήκοον δεῖν εἶναι τῶν γονέων, ἢ μήτε πρὸς θεῶν μήτε πρὸς ἀνθρώπων αὐτῷ ἄμεινον ἔσεσθαι, ὡς οὔτε ὅσια οὔτε δίκαια πράττοντος ἄν, εἰ ἄλλα πράττοι ἢ ταῦτα; αὐταί σοι ἢ ἄλλαι φῆμαι ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν ὑμνήσουσιν εὐθύς περὶ τὰ τῶν παίδων ὧτα καὶ περὶ πατέρων, οὓς ἂν αὐτοῖς τις ἀποφήνη, καὶ περὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν;

463E

αὐται, ἔφη· γελοῖον γὰρ ἂν εἶη εἰ ἄνευ ἔργων οἰκειᾶ ὀνόματα διὰ τῶν στομάτων μόνον φθέγγονται.

πασῶν ἄρα πόλεων μάλιστα ἐν αὐτῇ συμφωνήσουσιν ἐνός τινος ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττοντος ὃ νυνδὴ ἐλέγομεν τὸ ῥῆμα, τὸ ὅτι τὸ ἐμὸν εὖ πράττει ἢ ὅτι τὸ ἐμὸν κακῶς.

ἀληθέστατα αὖ, ἢ δ' ὅς.

464A

οὐκοῦν μετὰ τούτου τοῦ δόγματός τε καὶ ῥήματος ἔφαμεν συνακολουθεῖν τάς τε ἡδονὰς καὶ τὰς λύπας κοινῇ;

καὶ ὁρθῶς γε ἔφαμεν.

οὐκοῦν μάλιστα τοῦ αὐτοῦ κοινωνήσουσιν ἡμῖν οἱ πολῖται, ὃ δὴ ἐμὸν ὀνομάσουσιν; τούτου δὲ κοινωνοῦντες οὕτω δὴ λύπης τε καὶ ἡδονῆς μάλιστα κοινωνίαν ἔξουσιν;

πολύ γε.

ἄρ' οὖν τούτων αἰτία πρὸς τῇ ἄλλῃ καταστάσει ἢ τῶν γυναικῶν τε καὶ παίδων κοινωνία τοῖς φύλαξιν;

πολὺ μὲν οὖν μάλιστα, ἔφη.

464B

ἀλλὰ μὴν μέγιστόν γε πόλει αὐτὸ ὠμολογήσαμεν ἀγαθόν, ἀπεικάζοντες εἴ οἰκουμένην πόλιν σώματι πρὸς μέρος αὐτοῦ λύπης τε πέρι καὶ ἡδονῆς ὡς ἔχει.

καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη, ὠμολογήσαμεν.

τοῦ μεγίστου ἄρα ἀγαθοῦ τῇ πόλει αἰτία ἡμῖν πέφανται ἢ κοινωνία τοῖς ἐπικούροις τῶν τε παίδων καὶ τῶν γυναικῶν.

καὶ μάλ', ἔφη.

καὶ μὲν δὴ καὶ τοῖς πρόσθεν γε ὁμολογοῦμεν·
 ἔφαμεν γάρ που οὔτε οἰκίας τούτοις ἰδίας δεῖν εἶναι
 464C οὔτε γῆν οὔτε τι κτήμα, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἄλλων
 τροφήν λαμβάνοντας, μισθὸν τῆς φυλακῆς, κοινῇ
 πάντα ἀναλίσκειν, εἰ μέλλοιεν ὄντως φύλακες εἶναι.

ὁρθῶς, ἔφη.

ἄρ' οὖν οὐχ, ὅπερ λέγω, τά τε πρόσθεν εἰρημένα
 καὶ τὰ νῦν λεγόμενα ἔτι μᾶλλον ἀπεργάζεται αὐτοὺς
 ἀληθινοὺς φύλακας, καὶ ποιεῖ μὴ διασπᾶν τὴν πόλιν
 τὸ ἐμὸν ὀνομάζοντας μὴ τὸ αὐτὸ ἀλλ' ἄλλον ἄλλο,
 τὸν μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν ἔλκοντα ὅτι ἂν δύνηται
 464D χωρὶς τῶν ἄλλων κτήσασθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἑαυτοῦ
 ἑτέραν οὔσαν, καὶ γυναικὰ τε καὶ παῖδας ἑτέρους,
 ἡδονάς τε καὶ ἀλγηδόνας ἐμποιοῦντας ἰδίων ὄντων
 ἰδίας, ἀλλ' ἐνὶ δόγματι τοῦ οἰκείου πέρι ἐπὶ τὸ αὐτὸ
 τείνοντας πάντα εἰς τὸ δυνατὸν ὁμοπαθεῖς λύπης τε
 καὶ ἡδονῆς εἶναι;

κομιδῇ μὲν οὖν, ἔφη.

464E

τί δέ; δίκαι τε καὶ ἐγκλήματα πρὸς ἀλλήλους οὐκ οἰχθήσεται ἐξ αὐτῶν ὡς ἔπος εἰπεῖν διὰ τὸ μηδὲν ἴδιον ἐκτῆσθαι πλὴν τὸ σῶμα, τὰ δ' ἄλλα κοινά; ὅθεν δὴ ὑπάρχει τούτοις ἀστασιάστοις εἶναι, ὅσα γε διὰ χρημάτων ἢ παιδῶν καὶ συγγενῶν κτῆσιν ἄνθρωποι στασιάζουσιν;

πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ἀπηλλάχθαι.

καὶ μὴν οὐδὲ βιαίων γε οὐδ' αἰκίας δίκαι δικαίως ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖς· ἤλιξι μὲν γὰρ ἡλικίας ἀμύνεσθαι καλὸν καὶ δίκαιόν που φήσομεν, ἀνάγκην σωμάτων ἐπιμελεῖα τιθέντες.

ὀρθῶς, ἔφη.

465A

καὶ γὰρ τόδε ὀρθὸν ἔχει, ἣν δ' ἐγώ, οὗτος ὁ νόμος· εἴ πού τις τῷ θυμοῖτο, ἐν τῷ τοιούτῳ πληρῶν τὸν θυμὸν ἤττον ἐπὶ μείζους ἂν ἴοι στάσεις.

πάνυ μὲν οὖν.

πρεσβυτέρῳ μὴν νεωτέρων πάντων ἄρχειν τε καὶ κολάζειν προστετάξεται.

δηλον.

465B

καὶ μὴν ὅτι γε νεώτερος πρεσβύτερον, ἂν μὴ ἄρχοντες προστάπτωσιν, οὔτε ἄλλο βιάζεσθαι ἐπιχειρήσει ποτὲ οὔτε τύπτειν, ὡς τὸ εἰκός. οἶμαι δ' οὐδὲ ἄλλως ἀτιμάσει· ἱκανὸν γὰρ τὸ φύλακε κωλύοντε, δέος τε καὶ αἰδώς, αἰδώς μὲν ὡς γονέων μὴ ἄπτεσθαι εἴργουσα, δέος δὲ τὸ τῷ πάσχοντι τοὺς ἄλλους βοηθεῖν, τοὺς μὲν ὡς υἱεῖς, τοὺς δὲ ὡς ἀδελφούς, τοὺς δὲ ὡς πατέρας.

συμβαίνει γὰρ οὕτως, ἔφη.

πανταχῇ δὴ ἐκ τῶν νόμων εἰρήνην πρὸς ἀλλήλους οἱ ἄνδρες ἄξουσι;

πολλήν γε.

τούτων μὴν ἐν ἑαυτοῖς μὴ στασιαζόντων οὐδὲν δεινὸν μὴ ποτε ἢ ἄλλη πόλις πρὸς τούτους ἢ πρὸς ἀλλήλους διχοστατήσῃ.

οὐ γὰρ οὖν.

465C τά γε μὴν σμικρότατα τῶν κακῶν δι' ἀπρέπειαν
 ὀκνῶ καὶ λέγειν, ὧν ἀπηλλαγμένοι ἂν εἶεν, κολακείας
 τε πλουσίων πένητες ἀπορίας τε καὶ ἀλγηδόνας ὅσας
 ἐν παιδοτροφία καὶ χρηματισμοῖς διὰ τροφήν οἰκετῶν
 ἀναγκαίαν ἴσχουσι, τὰ μὲν δανειζόμενοι, τὰ δ'
 ἐξαρονούμενοι, τὰ δὲ πάντως πορισάμενοι θέμενοι παρὰ
 γυναῖκάς τε καὶ οἰκέτας, ταμιεύειν παραδόντες, ὅσα
 τε, ὧ φίλε, περὶ αὐτὰ καὶ οἷα πάσχουσι, δῆλά τε δὴ
 καὶ ἀγεννῆ καὶ οὐκ ἄξια λέγειν.

465D δῆλα γάρ, ἔφη, καὶ τυφλῶ.

πάντων τε δὴ τούτων ἀπαλλάσσονται, ζήσουσί τε
 τοῦ μακαριστοῦ βίου ὃν οἱ Ὀλυμπιονῆται ζῶσι
 μακαριώτερον.

πῆ;

διὰ σμικρόν που μέρος εὐδαιμονίζονται ἐκεῖνοι ὧν
 τούτοις ὑπάρχει. ἢ τε γὰρ τῶνδε νίκη καλλίων, ἢ τ'
 ἐκ τοῦ δημοσίου τροφή τελεωτέρα. νίκην τε γὰρ
 νικῶσι συμπάσης τῆς πόλεως σωτηρίαν, τροφῆ τε καὶ
 τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὅσων βίος δεῖται αὐτοί τε καὶ

465E παιῖδες ἀναδοῦνται, καὶ γέρα δέχονται παρὰ τῆς αὐτῶν πόλεως ζῶντές τε καὶ τελευτήσαντες ταφῆς ἀξίας μετέχουσιν.

καὶ μάλα, ἔφη, καλά.

466A μέμνησαι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἐν τοῖς πρόσθεν οὐκ οἶδα ὅτου λόγος ἡμῖν ἐπέπληξεν ὅτι τοὺς φύλακας οὐκ εὐδαίμονας ποιοῖμεν, οἷς ἔξόν πάντα ἔχειν τὰ τῶν πολιτῶν οὐδὲν ἔχοιεν; ἡμεῖς δέ που εἶπομεν ὅτι τοῦτο μὲν, εἴ που παραπίπτοι, εἰς αὔθις σκεψοίμεθα, νῦν δὲ τοὺς μὲν φύλακας φύλακας ποιοῖμεν, τὴν δὲ πόλιν ὡς οἰοί τ' εἶμεν εὐδαιμονεστάτην, ἀλλ' οὐκ εἰς ἓν ἔθνος ἀποβλέποντες ἐν αὐτῇ τοῦτο εὐδαιμον πλάττοιμεν;

μέμνημαι, ἔφη.

466B τί οὖν; νῦν ἡμῖν ὁ τῶν ἐπικούρων βίος, εἶπερ τοῦ γε τῶν Ὀλυμπιονικῶν πολὺ τε καλλίων καὶ ἀμείνων φαίνεται, μή πη κατὰ τὸν τῶν σκυτοτόμων φαίνεται βίον ἢ τινων ἄλλων δημιουργῶν ἢ τὸν τῶν γεωργῶν;

οὐ μοι δοκεῖ, ἔφη.

ἀλλὰ μέντοι, ὃ γε καὶ ἐκεῖ ἔλεγον, δίκαιον καὶ ἐνταῦθα εἰπεῖν, ὅτι εἰ οὕτως ὁ φύλαξ ἐπιχειρήσει εὐδαίμων γίγνεσθαι, ὥστε μηδὲ φύλαξ εἶναι, μηδ' ἀρκέσει αὐτῷ βίος οὕτω μέτριος καὶ βέβαιος καὶ ὡς ἡμεῖς φαμεν ἄριστος, ἀλλ' ἀνόητός τε καὶ μειρακιώδης δόξα ἐμπεσοῦσα εὐδαιμονίας πέρι ὁρμήσει αὐτὸν διὰ δύναμιν ἐπὶ τὸ ἅπαντα τὰ ἐν τῇ πόλει οἰκιοῦσθαι, γνώσεται τὸν Ἡσίοδον ὅτι τῷ ὄντι ἦν σοφὸς λέγων πλέον εἶναί πως ἡμισυ παντός.

ἐμοὶ μὲν, ἔφη, συμβούλω χρώμενος μενεῖ ἐπὶ τούτῳ τῷ βίῳ.

συγχωρεῖς ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τὴν τῶν γυναικῶν κοινωνίαν τοῖς ἀνδράσιν, ἣν διεληλύθαμεν, παιδείας τε πέρι καὶ παίδων καὶ φυλακῆς τῶν ἄλλων πολιτῶν, κατὰ τε πόλιν μενούσας εἰς πόλεμόν τε ἰούσας καὶ συμφυλάττειν δεῖν καὶ συνθηρεύειν ὥσπερ κύνας, καὶ πάντα πάντῃ κατὰ τὸ δυνατόν κοινωνεῖν, καὶ ταῦτα πραττούσας τά τε βέλτιστα πράξειν καὶ οὐ παρὰ φύσιν τὴν τοῦ θήλεος πρὸς τὸ ἄρρεν, ἣ πεφύκατον πρὸς ἀλλήλῳ κοινωνεῖν;

συγχωρῶ, ἔφη.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐκεῖνο λοιπὸν διελέσθαι, εἰ ἄρα καὶ ἐν ἀνθρώποις δυνατόν, ὥσπερ ἐν ἄλλοις ζώοις, ταύτην τὴν κοινωνίαν ἐγγενέσθαι, καὶ ὅπη δυνατόν;

ἔφθης, ἔφη, εἰπὼν ἧ ἔμελλον ὑπολήψεσθαι.

466E

περὶ μὲν γὰρ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οἶμαι, ἔφην, δῆλον ὃν τρόπον πολεμήσουσιν.

πῶς; ἦ δ' ὅς.

467A

ὅτι κοινῇ στρατεύσονται, καὶ πρὸς γε ἄξουσι τῶν παίδων εἰς τὸν πόλεμον ὅσοι ἀδροί, ἴν' ὥσπερ οἱ τῶν ἄλλων δημιουργῶν θεῶνται ταῦτα ἃ τελεωθέντας δεήσει δημιουργεῖν· πρὸς δὲ τῇ θεᾷ διακονεῖν καὶ ὑπηρετεῖν πάντα τὰ περὶ τὸν πόλεμον, καὶ θεραπεύειν πατέρας τε καὶ μητέρας. ἢ οὐκ ἤσθησαι τὰ περὶ τὰς τέχνας, οἷον τοὺς τῶν κεραμέων παῖδας, ὡς πολὺν χρόνον διακονοῦντες θεωροῦσι πρὶν ἄπτεσθαι τοῦ κεραμεύειν;

καὶ μάλα.

ἢ οὖν ἐκείνοις ἐπιμελέστερον παιδευτέον ἢ τοῖς φύλαξι τοὺς αὐτῶν ἐμπειρία τε καὶ θέα τῶν προσηκόντων;

καταγέλαστον μεντάν, ἔφη, εἴη.

467B

ἀλλὰ μὴν καὶ μαχεῖται γε πᾶν ζῶον διαφερόντως παρόντων ὧν ἂν τέκη.

ἔστιν οὕτω. κίνδυνος δέ, ὧ Σώκρατες, οὐ σμικρὸς σφαλεῖσιν, οἷα δὴ ἐν πολέμῳ φιλεῖ, πρὸς ἑαυτοῖς παῖδας ἀπολέσαντας ποιῆσαι καὶ τὴν ἄλλην πόλιν ἀδύνατον ἀναλαβεῖν.

ἀληθῆ, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. ἀλλὰ σὺ πρῶτον μὲν ἡγῆ παρασκευαστέον τὸ μή ποτε κινδυνεῦσαι;

οὐδαμῶς.

τί δ'; εἴ που κινδυνευτέον, οὐκ ἐν ᾧ βελτίους ἔσονται κατορθοῦντες;

δῆλον δὴ.

ἀλλὰ σμικρὸν οἶει διαφέρειν καὶ οὐκ ἄξιον κινδύνου
θεωρεῖν ἢ μὴ τὰ περὶ τὸν πόλεμον παῖδας τοὺς
ἄνδρας πολεμικοὺς ἐσομένους;

οὐκ, ἀλλὰ διαφέρει πρὸς ὃ λέγεις.

τοῦτο μὲν ἄρα ὑπαρκτέον, θεωροὺς πολέμου τοὺς
παῖδας ποιεῖν, προσμηχανᾶσθαι δ' αὐτοῖς ἀσφάλειαν,
καὶ καλῶς ἔξει· ἢ γάρ;

ναί.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν αὐτῶν οἱ πατέρες,
ὅσα ἄνθρωποι, οὐκ ἀμαθεῖς ἔσονται ἀλλὰ γνωμονικοὶ
τῶν στρατειῶν ὅσαι τε καὶ μὴ ἐπικίνδυνοι;

εἰκός, ἔφη.

εἰς μὲν ἄρα τὰς ἄξουσιν, εἰς δὲ τὰς εὐλαβήσονται.

ὀρθῶς.

καὶ ἄρχοντάς γέ που, ἦν δ' ἐγώ, οὐ τοὺς
φαυλοτάτους αὐτοῖς ἐπιστήσουσιν ἀλλὰ τοὺς ἐμπειρία

τε καὶ ἡλικία ἱκανοὺς ἡγεμόνας τε καὶ παιδαγωγοὺς εἶναι.

πρέπει γάρ.

ἀλλὰ γάρ, φήσομεν, καὶ παρὰ δόξαν πολλὰ πολλοῖς δὴ ἐγένετο.

καὶ μάλα.

πρὸς τοίνυν τὰ τοιαῦτα, ὦ φίλε, πτεροῦν χρὴ παιδιά ὄντα εὐθύς, ἴν', ἂν τι δέη, πετόμενοι ἀποφεύγωσιν.

467E

πῶς λέγεις; ἔφη.

ἐπὶ τοὺς ἵππους, ἦν δ' ἐγώ, ἀναβιβαστέον ὡς νεωτάτους, καὶ διδαξαμένους ἱππεύειν ἐφ' ἵππων ἀκτέον ἐπὶ τὴν θέαν, μὴ θυμοειδῶν μηδὲ μαχητικῶν, ἀλλ' ὅτι ποδωκεστάτων καὶ εὐηνιωτάτων. οὕτω γὰρ κάλλιστά τε θεάσονται τὸ αὐτῶν ἔργον, καὶ ἀσφαλέστατα, ἂν τι δέη, σωθήσονται μετὰ πρεσβυτέρων ἡγεμόνων ἐπόμενοι.

ὀρθῶς, ἔφη, μοι δοκεῖς λέγειν.

τί δὲ δὴ, εἶπον, τὰ περὶ τὸν πόλεμον; πῶς ἐκτέον σοι τοὺς στρατιώτας πρὸς αὐτούς τε καὶ τοὺς πολεμίους; ἄρ' ὀρθῶς μοι καταφαίνεται ἢ οὐ;

λέγ', ἔφη, ποῖ' αὖ.

αὐτῶν μὲν, εἶπον, τὸν λιπόντα τάξιν ἢ ὅπλα ἀποβαλόντα ἢ τι τῶν τοιούτων ποιήσαντα διὰ κάκην ἄρα οὐ δημιουργόν τινα δεῖ καθιστάναι ἢ γεωργόν;

πάνυ μὲν οὔν.

τὸν δὲ ζῶντα εἰς τοὺς πολεμίους ἀλόντα ἄρ' οὐ δωρεὰν διδόναι τοῖς ἐλοῦσι χρῆσθαι τῇ ἄγρᾳ ὅτι ἂν βούλωνται;

κομιδῇ γε.

τὸν δὲ ἀριστεύσαντά τε καὶ εὐδοκιμήσαντα οὐ πρῶτον μὲν ἐπὶ στρατιᾶς ὑπὸ τῶν συστρατευομένων μειρακίων τε καὶ παίδων ἐν μέρει ὑπὸ ἐκάστου δοκεῖ σοι χρῆναι στεφανωθῆναι; ἢ οὐ;

ἔμοιγε.

τί δέ; δεξιωθῆναι;

καὶ τοῦτο.

ἀλλὰ τόδ' οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, οὐκέτι σοι δοκεῖ.

τὸ ποῖον;

τὸ φιληῆσαι τε καὶ φιληθῆναι ὑπὸ ἐκάστου.

468C πάντων, ἔφη, μάλιστα· καὶ προστίθημί γε τῷ νόμῳ, ἕως ἂν ἐπὶ ταύτης ὧσι τῆς στρατιᾶς, καὶ μηδενὶ ἐξεῖναι ἀπαρνηθῆναι ὃν ἂν βούληται φιλεῖν, ἵνα καί, ἐάν τις του τύχῃ ἐρῶν ἢ ἄρρενος ἢ θηλείας, προθυμότερος ἦ πρὸς τὸ τὰριστεῖα φέρειν.

καλῶς, ἦν δ' ἐγώ. ὅτι μὲν γὰρ ἀγαθῶ ὄντι γάμοι τε ἔτοιμοι πλείους ἢ τοῖς ἄλλοις καὶ αἱρέσεις τῶν τοιούτων πολλάκις παρὰ τοὺς ἄλλους ἔσονται, ἵν' ὅτι πλεῖστοι ἐκ τοῦ τοιούτου γίνωνται, εἴρηται ἤδη.

εἶπομεν γάρ, ἔφη.

468D ἀλλὰ μὴν καὶ καθ' Ὅμηρον τοῖς τοιοῖσδε δίκαιον τιμᾶν τῶν νέων ὅσοι ἀγαθοί. καὶ γὰρ Ὅμηρος τὸν εὐδοκιμήσαντα ἐν τῷ πολέμῳ νώτοισιν Αἴαντα ἔφη διηνεκέεσσι γεραίρεσθαι, ὡς ταύτην οἰκείαν οὔσαν

τιμὴν τῷ ἠβῶντί τε καὶ ἀνδρείῳ, ἕξ ἧς ἅμα τῷ
τιμᾶσθαι καὶ τὴν ἰσχὺν αὐξήσει.

ὀρθότατα, ἔφη.

πεισόμεθα ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ταῦτά γε Ὀμήρῳ. καὶ
γὰρ ἡμεῖς ἔν τε θυσίαις καὶ τοῖς τοιούτοις πᾶσι τοὺς
ἀγαθοὺς, καθ' ὅσον ἂν ἀγαθοὶ φαίνωνται, καὶ ὕμνοις
καὶ οἷς νυνδὴ ἐλέγομεν τιμήσομεν, πρὸς δὲ τούτοις
468E ἔδραις τε καὶ κρέασιν ἰδὲ πλείοις δεπάεσσιν, ἵνα ἅμα
τῷ τιμᾶν ἀσκῶμεν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τε καὶ
γυναῖκας.

κάλλιστα, ἔφη, λέγεις.

εἶεν· τῶν δὲ δὴ ἀποθανόντων ἐπὶ στρατιᾶς ὃς ἂν
εὐδοκιμήσας τελευτήσῃ ἄρ' οὐ πρῶτον μὲν φήσομεν
τοῦ χρυσοῦ γένους εἶναι;

πάντων γε μάλιστα.

ἀλλ' οὐ πεισόμεθα Ἡσιόδῳ, ἐπειδάν τινες τοῦ
τοιούτου γένους τελευτήσωσιν, ὡς ἄρα —

ἔσθλοί, ἀλεξίκακοι, φύλακες μερόπων ἀνθρώπων;

πεισόμεθα μὲν οὔν.

διαπυθόμενοι ἄρα τοῦ θεοῦ πῶς χρὴ τοὺς δαιμονίους
τε καὶ θείους τιθέναι καὶ τίνι διαφόρῳ, οὕτω καὶ
ταύτη θήσομεν ἢ ἂν ἐξηγηῆται;

τί δ' οὐ μέλλομεν;

καὶ τὸν λοιπὸν δὴ χρόνον ὡς δαιμόνων, οὕτω
469B θεραπεύσομέν τε καὶ προσκυνήσομεν αὐτῶν τὰς
θήκας; ταῦτὰ δὲ ταῦτα νομιοῦμεν ὅταν τις γήρα ἢ
τινι ἄλλῳ τρόπῳ τελευτήσῃ τῶν ὅσοι ἂν διαφερόντως
ἐν τῷ βίῳ ἀγαθοὶ κριθῶσιν;

δίκαιον γοῦν, ἔφη.

τί δέ; πρὸς τοὺς πολεμίους πῶς ποιήσουσιν ἡμῖν οἱ
στρατιῶται;

τὸ ποῖον δὴ;

πρῶτον μὲν ἀνδραποδισμοῦ πέρι, δοκεῖ δίκαιον
Ἑλληνας Ἑλληνίδας πόλεις ἀνδραποδίζεσθαι, ἢ μηδ'

469C ἄλλη ἐπιτρέπειν κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ τοῦτο ἐθίζειν,
 τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους φείδεσθαι, εὐλαβουμένους τὴν
 ὑπὸ τῶν βαρβάρων δουλείαν;

ὄλω καὶ παντί, ἔφη, διαφέρει τὸ φείδεσθαι.

μηδὲ Ἑλληνα ἄρα δοῦλον ἐκτῆσθαι μήτε αὐτούς,
 τοῖς τε ἄλλοις Ἑλλησιν οὕτω συμβουλεύειν;

πάνυ μὲν οὔν, ἔφη· μᾶλλον γ' ἂν οὔν οὕτω πρὸς
 τοὺς βαρβάρους τρέποιντο, ἑαυτῶν δ' ἀπέχοντο.

469D τί δέ; σκυλεύειν, ἦν δ' ἐγώ, τοὺς τελευτήσαντας
 πλὴν ὄπλων, ἐπειδὴν νικήσωσιν, ἧ καλῶς ἔχει; ἢ οὐ
 πρόφασιν μὲν τοῖς δειλοῖς ἔχει μὴ πρὸς τὸν μαχόμενον
 ἰέναι, ὡς τι τῶν δεόντων δρῶντας ὅταν περὶ τὸν
 τεθνεῶτα κυπτάζωσι, πολλὰ δὲ ἤδη στρατόπεδα διὰ
 τὴν τοιαύτην ἀρπαγὴν ἀπώλετο;

καὶ μάλα.

ἀνελεύθερον δὲ οὐ δοκεῖ καὶ φιλοχρήματον νεκρὸν
 συλᾶν, καὶ γυναικείας τε καὶ σμικρᾶς διανοίας τὸ
 πολέμιον νομίζειν τὸ σῶμα τοῦ τεθνεῶτος

469E ἀποπταμένου τοῦ ἐχθροῦ, λελοιπότος δὲ ᾧ ἐπολέμει; ἢ οἶει τι διάφορον δρᾶν τοὺς τοῦτο ποιοῦντας τῶν κυνῶν, αἱ τοῖς λίθοις οἷς ἂν βληθῶσι χαλεπαίνουσι, τοῦ βάλλοντος οὐχ ἀπτόμεναι;

οὐδὲ σμικρόν, ἔφη.

ἑατέον ἄρα τὰς νεκροσυλίας καὶ τὰς τῶν ἀναιρέσεων διακωλύσεις;

ἑατέον μέντοι, ἔφη, νῆ Δία.

470A οὐδὲ μὲν που πρὸς τὰ ἱερά τὰ ὅπλα οἴσομεν ὡς ἀναθήσοντες, ἄλλως τε καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐὰν τι ἡμῖν μέλη τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας εὐνοίας· μᾶλλον δὲ καὶ φοβησόμεθα μή τι μίασμα ἢ πρὸς ἱερόν τὰ τοιαῦτα ἀπὸ τῶν οἰκείων φέρειν, ἐὰν μή τι δὴ ὁ θεὸς ἄλλο λέγη.

ὀρθότατα, ἔφη.

τί δὲ γῆς τε τμήσεως τῆς Ἑλληνικῆς καὶ οἰκιῶν ἐμπρήσεως; ποῖόν τί σοι δράσουσιν οἱ στρατιῶται πρὸς τοὺς πολεμίους;

σοῦ, ἔφη, δόξαν ἀποφαινομένου ἠδέως ἂν ἀκούσαιμι.

470B ἔμοι μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖ τούτων μηδέτερα
ποιεῖν, ἀλλὰ τὸν ἐπέτειον καρπὸν ἀφαιρεῖσθαι. καὶ ὦν
ἔνεκα, βούλει σοι λέγω;

πάνυ γε.

φαίνεται μοι, ὥσπερ καὶ ὀνομάζεται δύο ταῦτα
ὀνόματα, πόλεμός τε καὶ στάσις, οὕτω καὶ εἶναι δύο,
ὄντα ἐπὶ δυοῖν τινοιν διαφοραῖν. λέγω δὲ τὰ δύο τὸ
μὲν οἰκεῖον καὶ συγγενές, τὸ δὲ ἀλλότριον καὶ ὄθνεϊον.
ἐπὶ μὲν οὖν τῇ τοῦ οἰκείου ἔχθρα στάσις κέκληται,
ἐπὶ δὲ τῇ τοῦ ἀλλοτρίου πόλεμος.

καὶ οὐδέν γε, ἔφη, ἀπὸ τρόπου λέγεις.

470C ὄρα δὴ καὶ εἰ τόδε πρὸς τρόπου λέγω. φημί γὰρ τὸ
μὲν Ἑλληνικὸν γένος αὐτὸ αὐτῷ οἰκεῖον εἶναι καὶ
συγγενές, τῷ δὲ βαρβαρικῷ ὄθνεϊόν τε καὶ ἀλλότριον.

καλῶς γε, ἔφη.

Ἑλληνας μὲν ἄρα βαρβάρους καὶ βαρβάρους
Ἑλλησι πολεμεῖν μαχομένους τε φήσομεν καὶ

πολεμίους φύσει εἶναι, καὶ πόλεμον τὴν ἔχθραν ταύτην κλητέον· Ἕλληνας δὲ Ἕλλησιν, ὅταν τι τοιοῦτον δρῶσιν, φύσει μὲν φίλους εἶναι, νοσεῖν δ' ἐν τῷ τοιούτῳ τὴν Ἑλλάδα καὶ στασιάζειν, καὶ στάσιν τὴν τοιαύτην ἔχθραν κλητέον.

ἐγὼ μὲν, ἔφη, συγχωρῶ οὕτω νομίζειν.

σκόπει δὴ, εἶπον, ὅτι ἐν τῇ νῦν ὁμολογουμένη στάσει, ὅπου ἂν τι τοιοῦτον γένηται καὶ διαστῆ πόλις, ἐὰν ἑκάτεροι ἑκατέρων τέμνωσιν ἀγροὺς καὶ οἰκίας ἐμπιμπρῶσιν, ὡς ἀλιτηριώδης τε δοκεῖ ἢ στάσις εἶναι καὶ οὐδέτεροι αὐτῶν φιλοπόλιδες — οὐ γὰρ ἂν ποτε ἐτόλμων τὴν τροφὸν τε καὶ μητέρα κείρειν — ἀλλὰ μέτριον εἶναι τοὺς καρποὺς ἀφαιρεῖσθαι τοῖς κρατοῦσι τῶν κρατουμένων, καὶ διανοεῖσθαι ὡς διαλλαγησομένων καὶ οὐκ ἀεὶ πολεμησόντων.

πολὺ γὰρ, ἔφη, ἡμερωτέρων αὕτη ἢ διάνοια ἐκείνης.

τί δὲ δὴ; ἔφην· ἦν σὺ πόλιν οἰκίζεις, οὐχ Ἕλληνις ἔσται;

δεῖ γ' αὐτήν, ἔφη.

οὐκοῦν καὶ ἀγαθοί τε καὶ ἡμέροι ἔσονται;
σφόδρα γε.

ἀλλ' οὐ φιλέλληνες; οὐδὲ οἰκείαν τὴν Ἑλλάδα
ἡγήσονται, οὐδὲ κοινωνήσουσιν ὧνπερ οἱ ἄλλοι ἱερῶν;
καὶ σφόδρα γε.

471A

οὐκοῦν τὴν πρὸς τοὺς Ἑλληνας διαφορὰν, ὡς
οἰκείους, στάσιν ἡγήσονται καὶ οὐδὲ ὀνομάσουσιν
πόλεμον;

οὐ γάρ.

καὶ ὡς διαλλαγησόμενοι ἄρα διοίσονται;

πάνυ μὲν οὔν.

εὐμενῶς δὴ σωφροنيοῦσιν, οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ
κολάζοντες οὐδ' ἐπ' ὀλέθρῳ, σωφρονισταὶ ὄντες, οὐ
πολέμιοι.

οὕτως, ἔφη.

οὐδ' ἄρα τὴν Ἑλλάδα Ἑλληνες ὄντες κεροῦσιν, οὐδὲ οἰκήσεις ἐμπρήσουσιν, οὐδὲ ὁμολογήσουσιν ἐν ἐκάστη πόλει πάντας ἐχθρούς αὐτοῖς εἶναι, καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, ἀλλ' ὀλίγους ἀεὶ ἐχθρούς τοὺς αἰτίους τῆς διαφορᾶς.

471B

καὶ διὰ ταῦτα πάντα οὔτε τὴν γῆν ἐθελήσουσιν κείρειν αὐτῶν, ὡς φίλων τῶν πολλῶν, οὔτε οἰκίας ἀνατρέπειν, ἀλλὰ μέχρι τούτου ποιήσονται τὴν διαφορὰν, μέχρι οὔ ἂν οἱ αἴτιοι ἀναγκασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀναιτίων ἀλγούντων δοῦναι δίκην.

ἐγὼ μὲν, ἔφη, ὁμολογῶ οὕτω δεῖν πρὸς τοὺς ἐναντίους τοὺς ἡμετέρους πολίτας προσφέρεσθαι· πρὸς δὲ τοὺς βαρβάρους, ὡς νῦν οἱ Ἑλληνες πρὸς ἀλλήλους.

471C

τιθῶμεν δὴ καὶ τοῦτον τὸν νόμον τοῖς φύλαξι, μήτε γῆν τέμνειν μήτε οἰκίας ἐμπιμπράναι;

θῶμεν, ἔφη, καὶ ἔχειν γε καλῶς ταῦτά τε καὶ τὰ πρόσθεν.

ἀλλὰ γάρ μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, εἴαν τίς σοι τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπη λέγειν, οὐδέποτε μνησθήσεσθαι ὃ ἐν τῷ πρόσθεν παρωσάμενος πάντα ταῦτα εἴρηκας, τὸ ὡς δυνατὴ αὕτη ἢ πολιτεία γενέσθαι καὶ τίνα τρόπον ποτὲ δυνατὴ· ἐπεὶ ὅτι γε, εἰ γένοιτο, πάντ' ἂν εἴη ἀγαθὰ πόλει ἢ γένοιτο, καὶ ἂ σὺ παραλείπεις ἐγὼ λέγω, ὅτι καὶ τοῖς πολεμίοις ἄριστ' ἂν μάχοντο τῷ ἤκιστα ἀπολείπειν ἀλλήλους, γιγνώσκοντές τε καὶ ἀνακαλοῦντες ταῦτα τὰ ὀνόματα ἑαυτοῦς, ἀδελφούς, πατέρας, υἱεῖς· εἰ δὲ καὶ τὸ θῆλυ συστρατεύοιτο, εἴτε καὶ ἐν τῇ αὐτῇ τάξει εἴτε καὶ ὀπίσθεν ἐπιτεταγμένον, φόβων τε ἔνεκα τοῖς ἐχθροῖς καὶ εἴ ποτέ τις ἀνάγκη βοηθείας γένοιτο, οἶδ' ὅτι ταύτη πάντῃ ἄμαχοι ἂν εἶεν· καὶ οἴκοι γε ἂ παραλείπεται ἀγαθὰ, ὅσα ἂν εἴη αὐτοῖς, ὄρω.

ἀλλ' ὡς ἐμοῦ ὁμολογοῦντος πάντα ταῦτα ὅτι εἴη ἂν καὶ ἄλλα γε μυρία, εἰ γένοιτο ἢ πολιτεία αὕτη, μηκέτι πλείω περὶ αὐτῆς λέγε, ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἤδη πειρώμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς πείθειν, ὡς δυνατὸν καὶ ἢ δυνατὸν, τὰ δ' ἄλλα χαίρειν ἐῷμεν.

ἔξαιφνης γε σύ, ἦν δ' ἐγώ, ὥσπερ καταδρομὴν ἐποιήσω ἐπὶ τὸν λόγον μου, καὶ οὐ συγγιγνώσκεις στραγγευσομένῳ. ἴσως γὰρ οὐκ οἶσθα ὅτι μόγισ μοι τῶ δύο κύματε ἐκφυγόντι νῦν τὸ μέγιστον καὶ χαλεπώτατον τῆς τρικυμίας ἐπάγεις, ὃ ἐπειδὴν ἴδης τε καὶ ἀκούσης, πάνυ συγγνώμην ἔξεις, ὅτι εἰκότως ἄρα ὠκνοῦν τε καὶ ἐδεδοίκη οὕτω παράδοξον λόγον λέγειν τε καὶ ἐπιχειρεῖν διασκοπεῖν.

ὄσω ἄν, ἔφη, τοιαῦτα πλείω λέγης, ἥττον ἀφεθήσῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὸ μὴ εἰπεῖν πῆ δυνατὴ γίγνεσθαι αὕτη ἢ πολιτεία. ἀλλὰ λέγε καὶ μὴ διάτριβε.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τόδε χρὴ ἀναμνησθῆναι, ὅτι ἡμεῖς ζητοῦντες δικαιοσύνην οἶόν ἐστι καὶ ἀδικίαν δεῦρο ἤκομεν.

χρή· ἀλλὰ τί τοῦτο; ἔφη.

οὐδέν· ἀλλ' ἐὰν εὕρωμεν οἶόν ἐστι δικαιοσύνη, ἄρα καὶ ἄνδρα τὸν δίκαιον ἀξιόσομεν μηδὲν δεῖν αὐτῆς ἐκείνης διαφέρειν, ἀλλὰ πανταχῆ τοιοῦτον εἶναι οἶον

δικαιοσύνη ἐστίν; ἢ ἀγαπήσομεν ἐὰν ὅτι ἐγγύτατα αὐτῆς ἢ καὶ πλεῖστα τῶν ἄλλων ἐκείνης μετέχῃ;

οὕτως, ἔφη· ἀγαπήσομεν.

παραδείγματος ἄρα ἕνεκα, ἣν δ' ἐγώ, ἐζητοῦμεν αὐτό τε δικαιοσύνην οἷόν ἐστι, καὶ ἄνδρα τὸν τελέως δίκαιον εἰ γένοιτο, καὶ οἷος ἂν εἶη γενόμενος, καὶ ἀδικίαν αὖ καὶ τὸν ἀδικώτατον, ἵνα εἰς ἐκείνους ἀποβλέποντες, οἷοι ἂν ἡμῖν φαίνωνται εὐδαιμονίας τε πέρι καὶ τοῦ ἐναντίου, ἀναγκαζώμεθα καὶ περὶ ἡμῶν αὐτῶν ὁμολογεῖν, ὅς ἂν ἐκείνοις ὅτι ὁμοιώτατος ἦ, τὴν ἐκείνης μοῖραν ὁμοιοτάτην ἔξω, ἀλλ' οὐ τούτου ἕνεκα, ἵν' ἀποδείξωμεν ὡς δυνατὰ ταῦτα γίνεσθαι.

τοῦτο μὲν, ἔφη, ἀληθὲς λέγεις.

οἷοι ἂν οὖν ἤττον τι ἀγαθὸν ζωγράφον εἶναι ὅς ἂν γράψας παράδειγμα οἷον ἂν εἶη ὁ κάλλιστος ἄνθρωπος καὶ πάντα εἰς τὸ γράμμα ἱκανῶς ἀποδοὺς μὴ ἔχῃ ἀποδείξαι ὡς καὶ δυνατὸν γενέσθαι τοιοῦτον ἄνδρα;

μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη.

τί οὖν; οὐ καὶ ἡμεῖς, φαμέν, παράδειγμα ἐποιοῦμεν
λόγω ἀγαθῆς πόλεως;

πάνυ γε.

ἥττον τι οὖν οἶει ἡμᾶς εἶ λέγειν τούτου ἔνεκα, ἐὰν
μὴ ἔχωμεν ἀποδείξαι ὡς δυνατόν οὕτω πόλιν οἰκῆσαι
ὡς ἐλέγετο;

οὐ δῆτα, ἔφη.

τὸ μὲν τοίνυν ἀληθές, ἦν δ' ἐγώ, οὕτω· εἰ δὲ δὴ
καὶ τοῦτο προθυμηθῆναι δεῖ σὴν χάριν, ἀποδείξαι πῆ
μάλιστα καὶ κατὰ τί δυνατότατ' ἂν εἴη, πάλιν μοι
πρὸς τὴν τοιαύτην ἀπόδειξιν τὰ αὐτὰ διομολόγησαι.

τὰ ποῖα;

ἄρ' οἶόν τέ τι πραχθῆναι ὡς λέγεται, ἢ φύσιν ἔχει
πραῶξιν λέξεως ἥττον ἀληθείας ἐφάπτεσθαι, καὶ εἰ μὴ
τω δοκεῖ; ἀλλὰ σὺ πότερον ὁμολογεῖς οὕτως ἢ οὐ;

ὁμολογῶ, ἔφη.

τοῦτο μὲν δὴ μὴ ἀνάγκαζέ με, οἷα τῷ λόγῳ
 διήλθομεν, τοιαῦτα παντάπασι καὶ τῷ ἔργῳ δεῖν
 γιγνόμενα ἂν ἀποφαίνειν· ἀλλ', ἐὰν οἰοί τε γενώμεθα
 εὐρεῖν ὡς ἂν ἐγγύτατα τῶν εἰρημένων πόλις οἰκήσειεν,
 φάναι ἡμᾶς ἐξηρηκέναι ὡς δυνατὰ ταῦτα γίγνεσθαι
 ἃ σὺ ἐπιτάττεις. ἢ οὐκ ἀγαπήσεις τούτων τυγχάνων;
 ἐγὼ μὲν γὰρ ἂν ἀγαπώην.

καὶ γὰρ ἐγώ, ἔφη.

τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο, ὡς ἔοικε, πειρώμεθα ζητεῖν
 τε καὶ ἀποδεικνύναι τί ποτε νῦν κακῶς ἐν ταῖς πόλεσι
 πράττεται δι' ὃ οὐχ οὕτως οἰκοῦνται, καὶ τίνος ἂν
 σμικροτάτου μεταβαλόντος ἔλθοι εἰς τοῦτον τὸν
 τρόπον τῆς πολιτείας πόλις, μάλιστα μὲν ἑνός, εἰ δὲ
 μή, δυοῖν, εἰ δὲ μή, ὅτι ὀλιγίστων τὸν ἀριθμὸν καὶ
 σμικροτάτων τὴν δύναμιν.

παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

ἑνός μὲν τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, μεταβαλόντος δοκοῦμέν
 μοι ἔχειν δεῖξαι ὅτι μεταπέσοι ἂν, οὐ μέντοι σμικροῦ
 γε οὐδὲ ῥαδίου, δυνατοῦ δέ.

τίνος; ἔφη.

ἐπ' αὐτῷ δὴ, ἦν δ' ἐγώ, εἰμὶ ὃ τῷ μεγίστῳ
προσηκάζομεν κύματι. εἰρήσεται δ' οὖν, εἰ καὶ μέλλει
γέλῳτί τε ἀτεχνῶς ὥσπερ κῦμα ἐκγελῶν καὶ ἀδοξία
κατακλύσειν. σκόπει δὲ ὃ μέλλω λέγειν.

λέγε, ἔφη.

473D

ἐὰν μή, ἦν δ' ἐγώ, ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν
ταῖς πόλεσιν ἢ οἱ βασιλῆς τε νῦν λεγόμενοι καὶ
δυνάσται φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καὶ ἱκανῶς, καὶ
τοῦτο εἰς ταῦτόν συμπέση, δύναμὶς τε πολιτικὴ καὶ
φιλοσοφία, τῶν δὲ νῦν πορευομένων χωρὶς ἐφ' ἑκάτερον
αἱ πολλαὶ φύσεις ἐξ ἀνάγκης ἀποκλεισθῶσιν, οὐκ ἔστι
κακῶν παῦλα, ὧ φίλε Γλαύκων, ταῖς πόλεσι, δοκῶ δ'
οὐδὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, οὐδὲ αὕτη ἢ πολιτεία μὴ
ποτε πρότερον φυῆ τε εἰς τὸ δυνατὸν καὶ φῶς ἡλίου
ἴδη, ἦν νῦν λόγῳ διεληλύθαμεν. ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν ὃ
ἐμοὶ πάλαι ὄκνον ἐντίθησι λέγειν, ὀρῶντι ὡς πολὺ
παρὰ δόξαν ῥηθήσεται· χαλεπὸν γὰρ ἰδεῖν ὅτι οὐκ ἂν
ἄλλη τις εὐδαιμονήσειεν οὔτε ἰδία οὔτε δημοσία.

473E

474A

καὶ ὅς, ὦ Σώκρατες, ἔφη, τοιοῦτον ἐκβέβληκας ῥῆμά τε καὶ λόγον, ὃν εἰπὼν ἠγοῦ ἐπὶ σὲ πάνυ πολλοὺς τε καὶ οὐ φαύλους νῦν οὕτως, οἷον ῥίψαντας τὰ ἱμάτια, γυμνοὺς λαβόντας ὅτι ἐκάστῳ παρέτυχεν ὄπλον, θεῖν διατεταμένους ὡς θουμάσια ἐργασομένους· οὓς εἰ μὴ ἀμυνῆ τῷ λόγῳ καὶ ἐκφεύξῃ, τῷ ὄντι τωθασζόμενος δώσεις δίκην.

οὐκοῦν σύ μοι, ἦν δ' ἐγώ, τούτων αἴτιος;

474B

καλῶς γ', ἔφη, ἐγὼ ποιῶν. ἀλλὰ τοί σε οὐ προδώσω, ἀλλ' ἀμυνῶ οἷς δύναμαι· δύναμαι δὲ εὐνοία τε καὶ τῷ παρακελεύεσθαι, καὶ ἴσως ἂν ἄλλου του ἐμμελέστερόν σοι ἀποκρινοίμην. ἀλλ' ὡς ἔχων τοιοῦτον βοηθὸν πειρῶ τοῖς ἀπιστοῦσιν ἐνδείξασθαι ὅτι ἔχει ἢ σὺ λέγεις.

474C

πειρατέον, ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ καὶ σὺ οὕτω μεγάλην συμμαχίαν παρέχῃ. ἀναγκαῖον οὖν μοι δοκεῖ, εἰ μέλλομέν πη ἐκφεύξασθαι οὓς λέγεις, διορίσασθαι πρὸς αὐτοὺς τοὺς φιλοσόφους τίνας λέγοντες τολμῶμεν φάναι δεῖν ἄρχειν, ἵνα διαδήλων γενομένων δύνηταί τις ἀμύνεσθαι, ἐνδεικνύμενος ὅτι τοῖς μὲν προσήκει φύσει

ἄπτεσθαι τε φιλοσοφίας ἡγεμονεύειν τ' ἐν πόλει, τοῖς δ' ἄλλοις μήτε ἄπτεσθαι ἀκολουθεῖν τε τῷ ἡγουμένῳ.

ὥρα ἂν εἴη, ἔφη, ὀρίζεσθαι.

ἴθι δὴ, ἀκολουθήσον μοι τῆδε, εἰάν αὐτὸ ἀμῆ γέ πη ἱκανῶς ἐξηγησώμεθα.

ἄγε, ἔφη.

ἀναμιμνήσκειν οὖν σε, ἦν δ' ἐγώ, δεήσει, ἢ μέμνησαι ὅτι ὄν ἂν φῶμεν φιλεῖν τι, δεῖ φανῆναι αὐτόν, εἰάν ὀρθῶς λέγεται, οὐ τὸ μὲν φιλοῦντα ἐκείνου, τὸ δὲ μή, ἀλλὰ πᾶν στέργοντα;

474D

ἀναμιμνήσκειν, ἔφη, ὡς ἔοικεν, δεῖ· οὐ γὰρ πάνυ γε ἐννοῶ.

ἄλλω, εἶπον, ἔπρεπεν, ὧ Γλαύκων, λέγειν ἢ λέγεις· ἀνδρὶ δ' ἐρωτικῷ οὐ πρέπει ἀμνημονεῖν ὅτι πάντες οἱ ἐν ὥρα τὸν φιλόπαιδα καὶ ἐρωτικὸν ἀμῆ γέ πη δάκνουσί τε καὶ κινουῦσι, δοκοῦντες ἄξιοι εἶναι ἐπιμελείας τε καὶ τοῦ ἀσπάζεσθαι. ἢ οὐχ οὕτω ποιεῖτε πρὸς τοὺς καλοὺς; ὁ μὲν, ὅτι σιμός, ἐπίχαρις

κληθεῖς ἐπαινεθήσεται ὑφ' ὑμῶν, τοῦ δὲ τὸ γρυπὸν
 474E βασιλικὸν φατε εἶναι, τὸν δὲ δὴ διὰ μέσου τούτων
 ἐμμετρότατα ἔχειν, μέλανας δὲ ἀνδρικούς ἰδεῖν,
 λευκοὺς δὲ θεῶν παῖδας εἶναι· μελιχλώρους δὲ καὶ
 τοῦνομα οἶει τινὸς ἄλλου ποίημα εἶναι ἢ ἐραστοῦ
 ὑποκοριζομένου τε καὶ εὐχερῶς φέροντος τὴν
 ὠχρότητα, ἐὰν ἐπὶ ὥρα ἦ; καὶ ἐνὶ λόγῳ πάσας
 475A προφάσεις προφασίζεσθῆτε καὶ πάσας φωνὰς ἀφίετε,
 ὥστε μηδένα ἀποβάλλειν τῶν ἀνθούτων ἐν ὥρᾳ.

εἰ βούλει, ἔφη, ἐπ' ἐμοῦ λέγειν περὶ τῶν ἐρωτικῶν
 ὅτι οὕτω ποιοῦσι, συγχωρῶ τοῦ λόγου χάριν.

τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· τοὺς φιλοίνους οὐ τὰ αὐτὰ ταῦτα
 ποιοῦντας ὀρᾶς; πάντα οἶνον ἐπὶ πάσης προφάσεως
 ἀσπαζομένους;

καὶ μάλα.

καὶ μὴν φιλοτίμους γε, ὡς ἐγῶμαι, καθορᾶς ὅτι, ἂν
 μὴ στρατηγῆσαι δύνωνται, τριπτυαρχοῦσιν, κἂν μὴ
 475B ὑπὸ μειζόνων καὶ σεμνοτέρων τιμᾶσθαι, ὑπὸ

σμικροτέρων καὶ φαυλοτέρων τιμώμενοι ἀγαπῶσιν, ὡς ὅλως τιμῆς ἐπιθυμηταὶ ὄντες.

κομιδῆ μὲν οὖν.

τοῦτο δὴ φάσι ἢ μή· ἄρα ὃν ἂν τινος ἐπιθυμητικὸν λέγωμεν, παντὸς τοῦ εἴδους τούτου φήσομεν ἐπιθυμεῖν, ἢ τοῦ μὲν, τοῦ δὲ οὐ;

παντός, ἔφη.

οὐκοῦν καὶ τὸν φιλόσοφον σοφίας φήσομεν ἐπιθυμητὴν εἶναι, οὐ τῆς μὲν, τῆς δ' οὐ, ἀλλὰ πάσης;

ἀληθῆ.

475C τὸν ἄρα περὶ τὰ μαθήματα δυσχεραίνοντα, ἄλλως τε καὶ νέον ὄντα καὶ μήπω λόγον ἔχοντα τί τε χρηστὸν καὶ μή, οὐ φήσομεν φιλομαθῆ οὐδὲ φιλόσοφον εἶναι, ὡσπερ τὸν περὶ τὰ σιτία δυσχερῆ οὔτε πεινῆν φαμεν οὔτ' ἐπιθυμεῖν σιτίων, οὐδὲ φιλόσιτον ἀλλὰ κακόσιτον εἶναι.

καὶ ὁρθῶς γε φήσομεν.

τὸν δὲ δὴ εὐχερῶς ἐθέλοντα παντὸς μαθήματος
γεύεσθαι καὶ ἀσμένως ἐπὶ τὸ μαυθάνειν ἴοντα καὶ
ἀπλήστως ἔχοντα, τοῦτον δ' ἐν δίκη φήσομεν
φιλόσοφον· ἦ γάρ;

475D

καὶ ὁ Γλαύκων ἔφη· πολλοὶ ἄρα καὶ ἄτοποι
ἔσονται σοι τοιοῦτοι. οἳ τε γὰρ φιλοθεάμονες πάντες
ἔμοιγε δοκοῦσι τῷ καταμανθάνειν χαίροντες τοιοῦτοι
εἶναι, οἳ τε φιλήκοοι ἀτοπώτατοί τινές εἰσιν ὡς γ' ἐν
φιλοσόφοις τιθέναι, οἳ πρὸς μὲν λόγους καὶ τοιαύτην
διατριβὴν ἐκόντες οὐκ ἂν ἐθέλοιεν ἐλθεῖν, ὥσπερ δὲ
ἀπομεμισθωκότες τὰ ὄτα ἐπακοῦσαι πάντων χορῶν
περιθέουσι τοῖς Διονυσίοις οὔτε τῶν κατὰ πόλεις οὔτε
τῶν κατὰ κώμας ἀπολειπόμενοι. τούτους οὖν πάντας
καὶ ἄλλους τοιούτων τινῶν μαθητικούς καὶ τοὺς τῶν
τεχνυδρίων φιλοσόφους φήσομεν;

475E

οὐδαμῶς, εἶπον, ἀλλ' ὁμοίους μὲν φιλοσόφοις.

τοὺς δὲ ἀληθινούς, ἔφη, τίνας λέγεις;

τοὺς τῆς ἀληθείας, ἦν δ' ἐγώ, φιλοθεάμονας.

καὶ τοῦτο μὲν γ', ἔφη, ὀρθῶς· ἀλλὰ πῶς αὐτὸ λέγεις;

οὐδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ, ῥαδίως πρὸς γε ἄλλον· σὲ δὲ οἶμαι ὁμολογήσειν μοι τὸ τοιόνδε.

τὸ ποῖον;

ἐπειδὴ ἐστὶν ἐναντίον καλὸν αἰσχροῦ, δύο αὐτῶ εἶναι.

476A

πῶς δ' οὐ;

οὐκοῦν ἐπειδὴ δύο, καὶ ἓν ἐκάτερον;

καὶ τοῦτο.

καὶ περὶ δὴ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ πάντων τῶν εἰδῶν πέρι ὁ αὐτὸς λόγος, αὐτὸ μὲν ἓν ἕκαστον εἶναι, τῇ δὲ τῶν πράξεων καὶ σωμάτων καὶ ἀλλήλων κοινωνία πανταχοῦ φανταζόμενα πολλὰ φαίνεσθαι ἕκαστον.

ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις.

ταύτη τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, διαιρῶ, χωρὶς μὲν οὐς
 νυνδὴ ἔλεγεσ φιλοθεάμονάς τε καὶ φιλοτέχνους καὶ
 476B πρακτικούς, καὶ χωρὶς αὖ περὶ ὧν ὁ λόγος, οὐς μόνους
 ἂν τις ὀρθῶς προσείποι φιλοσόφους.

πῶς, ἔφη, λέγεις;

οἱ μὲν που, ἦν δ' ἐγώ, φιλήκοοι καὶ φιλοθεάμονες
 τάς τε καλὰς φωνὰς ἀσπάζονται καὶ χροῶσιν καὶ
 σχήματα καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν τοιούτων
 δημιουργούμενα, αὐτοῦ δὲ τοῦ καλοῦ ἀδύνατος αὐτῶν
 ἢ διάνοια τὴν φύσιν ἰδεῖν τε καὶ ἀσπάζασθαι.

ἔχει γὰρ οὖν δὴ, ἔφη, οὕτως.

οἱ δὲ δὴ ἐπ' αὐτὸ τὸ καλὸν δυνατοὶ ἵεναι τε καὶ
 ὀρᾶν καθ' αὐτὸ ἄρα οὐ σπάνιοι ἂν εἶεν;

476C καὶ μάλα.

ὁ οὖν καλὰ μὲν πράγματα νομίζων, αὐτὸ δὲ
 κάλλος μήτε νομίζων μήτε, ἂν τις ἠγῆται ἐπὶ τὴν
 γνῶσιν αὐτοῦ, δυνάμενος ἔπεσθαι, ὄναρ ἢ ὕπαρ δοκεῖ
 σοι ζῆν; σκόπει δέ. τὸ ὄνειρώττειν ἄρα οὐ τόδε ἐστίν,

ἐάντε ἐν ὕπνῳ τις ἐάντ' ἐγρηγορῶς τὸ ὅμοιον τῷ μὴ ὅμοιον ἀλλ' αὐτὸ ἠγῆται εἶναι ὧ ἔοικεν;

ἐγὼ γοῦν ἂν, ἢ δ' ὅς, φαίην ὀνειρώττειν τὸν τοιοῦτον.

476D

τί δέ; ὁ τάναντία τούτων ἠγούμενός τέ τι αὐτὸ καλὸν καὶ δυνάμενος καθορᾶν καὶ αὐτὸ καὶ τὰ ἐκείνου μετέχοντα, καὶ οὔτε τὰ μετέχοντα αὐτὸ οὔτε αὐτὸ τὰ μετέχοντα ἠγούμενος, ὕπαρ ἢ ὄναρ αὖ καὶ οὔτος δοκεῖ σοι ζῆν;

καὶ μάλα, ἔφη, ὕπαρ.

οὐκοῦν τούτου μὲν τὴν διάνοιαν ὡς γινώσκοντος γνώμην ἂν ὀρθῶς φαῖμεν εἶναι, τοῦ δὲ δόξαν ὡς δοξάζοντος;

πάνυ μὲν οὔν.

τί οὔν ἐὰν ἡμῖν χαλεπαίνῃ οὔτος, ὅν φαμεν δοξάζειν ἀλλ' οὐ γινώσκειν, καὶ ἀμφισβητῆ ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγομεν;

ἔξομέν τι παραμυθεῖσθαι αὐτόν καὶ πείθειν ἡρέμα,
ἐπικρουπτόμενοι ὅτι οὐχ ὑγιαίνει;

δεῖ γέ τοι δῆ, ἔφη.

ἴθι δῆ, σκόπει τί ἐροῦμεν πρὸς αὐτόν. ἢ βούλει ὧδε
πυνθανώμεθα παρ' αὐτοῦ, λέγοντες ὡς εἴ τι οἶδεν
οὐδεὶς αὐτῷ φθόνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἂν ἴδοιμεν εἰδότα
τι. ἀλλ' ἡμῖν εἶπέ τόδε· ὁ γιγνώσκων γιγνώσκει τί ἢ
οὐδέν; σὺ οὖν μοι ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρίνου.

ἀποκρινοῦμαι, ἔφη, ὅτι γιγνώσκει τί.

πότερον ὄν ἢ οὐκ ὄν;

ὄν· πῶς γὰρ ἂν μὴ ὄν γέ τι γνωσθεῖη;

ἱκανῶς οὖν τοῦτο ἔχομεν, καὶ εἰ πλεοναχῆ
σκοποῖμεν, ὅτι τὸ μὲν παντελῶς ὄν παντελῶς
γνωστόν, μὴ ὄν δὲ μηδαμῆ πάντῃ ἄγνωστον;

ἱκανώτατα.

εἶεν· εἰ δὲ δὴ τι οὕτως ἔχει ὡς εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι, οὐ μεταξὺ ἂν κέοιτο τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος καὶ τοῦ αὖ μηδαμῆ ὄντος;

μεταξύ.

οὐκοῦν ἐπὶ μὲν τῷ ὄντι γνῶσις ἦν, ἀγνωσία δ' ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ μὴ ὄντι, ἐπὶ δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ μεταξύ τι καὶ ζητητέον ἀγνοίας τε καὶ ἐπιστήμης, εἴ τι τυγχάνει ὄν τοιοῦτον;

πάνυ μὲν οὔν.

ἄρ' οὔν λέγομέν τι δόξαν εἶναι;

πῶς γὰρ οὔ;

πότερον ἄλλην δύναμιν ἐπιστήμης ἢ τὴν αὐτήν;

ἄλλην.

ἐπ' ἄλλῳ ἄρα τέτακται δόξα καὶ ἐπ' ἄλλῳ ἐπιστήμη, κατὰ τὴν δύναμιν ἑκατέρα τὴν αὐτῆς.

οὕτω.

οὐκοῦν ἐπιστήμη μὲν ἐπὶ τῷ ὄντι πέφυκε, γινῶναι ὡς ἔστι τὸ ὄν; — μᾶλλον δὲ ὧδέ μοι δοκεῖ πρότερον ἀναγκαῖον εἶναι διελέσθαι.

πῶς;

477C

φήσομεν δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων, αἷς δὴ καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα ἢ δυνάμεθα καὶ ἄλλο πᾶν ὅτι περ ἂν δύνηται, οἷον λέγω ὄψιν καὶ ἀκοήν τῶν δυνάμεων εἶναι, εἰ ἄρα μανθάνεις ὃ βούλομαι λέγειν τὸ εἶδος.

ἀλλὰ μανθάνω, ἔφη.

477D

ἀκουσον δὴ ὃ μοι φαίνεται περὶ αὐτῶν. δυνάμεως γὰρ ἐγὼ οὔτε τινὰ χροῖαν ὁρῶ οὔτε σχῆμα οὔτε τι τῶν τοιούτων οἷον καὶ ἄλλων πολλῶν, πρὸς ἃ ἀποβλέπων ἔνια διορίζομαι παρ' ἑμαυτῷ τὰ μὲν ἄλλα εἶναι, τὰ δὲ ἄλλα· δυνάμεως δ' εἰς ἐκεῖνο μόνον βλέπω ἐφ' ᾧ τε ἔστι καὶ ὃ ἀπεργάζεται, καὶ ταύτην ἐκάστην αὐτῶν δύναμιν ἐκάλεσα, καὶ τὴν μὲν ἐπὶ τῷ αὐτῷ τεταγμένην καὶ τὸ αὐτὸ ἀπεργαζομένην τὴν

αὐτὴν καλῶ, τὴν δὲ ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ ἕτερον ἀπεργαζομένην ἄλλην. τί δὲ σύ; πῶς ποιεῖς;

οὕτως, ἔφη.

δεῦρο δὴ πάλιν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε. ἐπιστήμην πρότερον δύναμιν τινα φῆς εἶναι αὐτήν, ἢ εἰς τί γένος τιθεῖς;

εἰς τοῦτο, ἔφη, πασῶν γε δυνάμεων ἐρῶμενεστάτην.

477B

τί δέ, δόξαν εἰς δύναμιν ἢ εἰς ἄλλο εἶδος οἴσομεν;

οὐδαμῶς, ἔφη· ὦ γὰρ δοξάζειν δυνάμεθα, οὐκ ἄλλο τι ἢ δόξα ἐστίν.

ἀλλὰ μὲν δὴ ὀλίγον γε πρότερον ὠμολόγεις μὴ τὸ αὐτὸ εἶναι ἐπιστήμην τε καὶ δόξαν.

πῶς γὰρ ἄν, ἔφη, τό γε ἀναμάρτητον τῷ μὴ ἀναμαρτήτῳ ταυτόν τις νοῦν ἔχων τιθεῖη;

καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ δῆλον ὅτι ἕτερον ἐπιστήμης δόξα ὁμολογεῖται ἡμῖν.

478A

ἕτερον.

ἐφ' ἑτέρῳ ἄρα ἕτερόν τι δυναμένη ἑκατέρα αὐτῶν
πέφυκεν;

ἀνάγκη.

ἐπιστήμη μὲν γέ που ἐπὶ τῷ ὄντι, τὸ ὄν γινῶναι ὡς
ἔχει;

ναί.

δόξα δέ, φαμέν, δοξάζειν;

ναί.

ἢ ταῦτόν ὅπερ ἐπιστήμη γινώσκει; καὶ ἔσται
γνωστόν τε καὶ δοξαστόν τὸ αὐτό; ἢ ἀδύνατον;

ἀδύνατον, ἔφη, ἐκ τῶν ὁμολογημένων· εἴπερ ἐπ'
ἄλλῳ ἄλλη δύναμις πέφυκεν, δυνάμεις δὲ ἀμφοτέραι
ἔστων, δόξα τε καὶ ἐπιστήμη, ἄλλη δὲ ἑκατέρα, ὡς
φαμεν, ἐκ τούτων δὴ οὐκ ἐγχωρεῖ γνωστόν καὶ
δοξαστόν ταῦτόν εἶναι.

οὐκοῦν εἰ τὸ ὄν γνωστόν, ἄλλο τι ἂν δοξαστὸν ἢ τὸ ὄν εἶη;

ἄλλο.

ἄρ' οὖν τὸ μὴ ὄν δοξάζει; ἢ ἀδύνατον καὶ δοξάσαι τό γε μὴ ὄν; ἐννόει δέ. οὐχ ὁ δοξάζων ἐπὶ τί φέρει τὴν δόξαν; ἢ οἷόν τε αὖ δοξάζειν μὲν, δοξάζειν δὲ μηδέν;

ἀδύνατον.

ἀλλ' ἔν γέ τι δοξάζει ὁ δοξάζων;

ναί.

ἀλλὰ μὴν μὴ ὄν γε οὐχ ἔν τι ἀλλὰ μηδὲν ὀρθότατ' ἂν προσαγορευόιτο;

πάνυ γε.

μὴ ὄντι μὴν ἄγνοϊαν ἐξ ἀνάγκης ἀπέδομεν, ὄντι δὲ γνῶσιν;

ὀρθῶς, ἔφη.

οὐκ ἄρα ὄν οὐδὲ μὴ ὄν δοξάζει;

οὐ γάρ.

οὔτε ἄρα ἀγνοια οὔτε γνῶσις δόξα ἂν εἴη;

οὐκ ἔοικεν.

ἄρ' οὖν ἐκτὸς τούτων ἐστίν, ὑπερβαίνουσα ἢ γνῶσιν σαφηνεῖα ἢ ἀγνοίαν ἀσαφεία;

οὐδέτερα.

ἀλλ' ἄρα, ἣν δ' ἐγώ, γνώσεως μὲν σοι φαίνεται δόξα σκοτωδέστερον, ἀγνοίας δὲ φανότερον;

καὶ πολὺ γε, ἔφη.

478D

ἐντὸς δ' ἀμφοῖν κεῖται;

ναί.

μεταξὺ ἄρα ἂν εἴη τούτοις δόξα.

κομιδῇ μὲν οὖν.

οὐκοῦν ἔφαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν, εἴ τι φανείη οἶον ἅμα ὄν τε καὶ μὴ ὄν, τὸ τοιοῦτον μεταξὺ κείσθαι τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος τε καὶ τοῦ πάντως μὴ ὄντος, καὶ

οὔτε ἐπιστήμην οὔτε ἄγνοιαν ἐπ' αὐτῷ ἔσεσθαι, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ αὐτῷ φανέν ἀγνοίας καὶ ἐπιστήμης;

ὁρθῶς.

νῦν δέ γε πέφανται μεταξὺ τούτοις ὁ δὴ καλοῦμεν δόξαν;

πέφανται.

478E

ἐκεῖνο δὴ λείποιτ' ἂν ἡμῖν εὐρεῖν, ὡς ἔοικε, τὸ ἀμφοτέρων μετέχον, τοῦ εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι, καὶ οὐδέτερον εἰλικρινές ὁρθῶς ἂν προσαγορευόμενον, ἵνα, ἔαν φανῇ, δοξαστὸν αὐτὸ εἶναι ἐν δίκῃ προσαγορεύωμεν, τοῖς μὲν ἅκροις τὰ ἅκρα, τοῖς δὲ μεταξὺ τὰ μεταξὺ ἀποδιδόντες. ἢ οὐχ οὕτως;

οὕτω.

479A

τούτων δὴ ὑποκειμένων λεγέτω μοι, φήσω, καὶ ἀποκρινέσθω ὁ χρηστός ὃς αὐτὸ μὲν καλὸν καὶ ἰδέαν τινὰ αὐτοῦ κάλλους μηδεμίαν ἡγεῖται αἰεὶ μὲν κατὰ ταῦτα ὡσαύτως ἔχουσαν, πολλὰ δὲ τὰ καλὰ νομίζει, ἐκεῖνος ὁ φιλοφθάμων καὶ οὐδαμῇ ἀνεχόμενος ἂν τις ἐν

τὸ καλὸν φῆ εἶναι καὶ δίκαιον καὶ τᾶλλα οὕτω.
 «τούτων γὰρ δὴ, ὧ ἄριστε, φήσομεν, τῶν πολλῶν
 καλῶν μῶν τι ἔστιν ὃ οὐκ αἰσχροὺν φανήσεται; καὶ
 τῶν δικαίων, ὃ οὐκ ἄδικον; καὶ τῶν ὀσίων, ὃ οὐκ
 ἀνόσιον;»

479B

οὐκ, ἀλλ' ἀνάγκη, ἔφη, καὶ καλὰ πως αὐτὰ καὶ
 αἰσχροὺν φανῆναι, καὶ ὅσα ἄλλα ἐρωτᾶς.

τί δὲ τὰ πολλὰ διπλάσια; ἥττόν τι ἡμίσεια ἢ
 διπλάσια φαίνεται;

οὐδέν.

καὶ μεγάλα δὴ καὶ σμικρὰ καὶ κοῦφα καὶ βαρέα
 μή τι μᾶλλον ἢ ἂν φήσωμεν, ταῦτα προσρηθῆσεται
 ἢ τᾶναντία;

οὐκ, ἀλλ' αἰεὶ, ἔφη, ἕκαστον ἀμφοτέρων ἕξεται.

πότερον οὖν ἔστι μᾶλλον ἢ οὐκ ἔστιν ἕκαστον τῶν
 πολλῶν τοῦτο ὃ ἂν τις φῆ αὐτὸ εἶναι;

479C

τοῖς ἐν ταῖς ἐστιάσεσιν, ἔφη, ἐπαμφοτερίζουσιν
 ἔοικεν, καὶ τῷ τῶν παιδῶν αἰνίγματι τῷ περὶ τοῦ

εὐνούχου, τῆς βολῆς πέρι τῆς νυκτερίδος, ὧ καὶ ἐφ' οὗ αὐτὸν αὐτὴν αἰνίττονται βαλεῖν· καὶ γὰρ ταῦτα ἐπαμφοτερίζειν, καὶ οὐτ' εἶναι οὔτε μὴ εἶναι οὐδὲν αὐτῶν δυνατὸν παγίως νοῆσαι, οὔτε ἀμφότερα οὔτε οὐδέτερον.

ἔχεις οὖν αὐτοῖς, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι χρήση, ἢ ὅποι θήσεις καλλίω θέσιν τῆς μεταξὺ οὐσίας τε καὶ τοῦ μὴ εἶναι; οὔτε γὰρ που σκοτωδέστερα μὴ ὄντος πρὸς τὸ μᾶλλον μὴ εἶναι φανήσεται, οὔτε φανότερα ὄντος πρὸς τὸ μᾶλλον εἶναι.

ἀληθέστατα, ἔφη.

ἠύρῃκαμεν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ὅτι τὰ τῶν πολλῶν πολλὰ νόμιμα καλοῦ τε πέρι καὶ τῶν ἄλλων μεταξὺ που κυλινδεῖται τοῦ τε μὴ ὄντος καὶ τοῦ ὄντος εἰλικρινῶς.

ἠύρῃκαμεν.

προωμολογήσαμεν δέ γε, εἴ τι τοιοῦτον φανείη, δοξαστὸν αὐτὸ ἀλλ' οὐ γνωστὸν δεῖν λέγεσθαι, τῇ μεταξὺ δυνάμει τὸ μεταξὺ πλανητὸν ἀλισκόμενον.

ὠμολογήκαμεν.

479E

τούς ἄρα πολλὰ καλὰ θεωμένους, αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν μὴ ὀρῶντας μηδ' ἄλλω ἐπ' αὐτὸ ἄγοντι δυναμένους ἔπεσθαι, καὶ πολλὰ δίκαια, αὐτὸ δὲ τὸ δίκαιον μὴ, καὶ πάντα οὕτω, δοξάζειν φήσομεν ἅπαντα, γινώσκειν δὲ ὧν δοξάζουσιν οὐδέν.

ἀνάγκη, ἔφη.

τί δὲ αὖ τούς αὐτὰ ἕκαστα θεωμένους καὶ αἰ κατὰ ταῦτα ὡσαύτως ὄντα; ἄρ' οὐ γινώσκειν ἀλλ' οὐ δοξάζειν;

ἀνάγκη καὶ ταῦτα.

480A

οὐκοῦν καὶ ἀσπάζεσθαι τε καὶ φιλεῖν τούτους μὲν ταῦτα φήσομεν ἐφ' οἷς γινώσις ἐστίν, ἐκείνους δὲ ἐφ' οἷς δόξα; ἢ οὐ μνημονεύομεν ὅτι φωνάς τε καὶ χροῶς καλὰς καὶ τὰ τοιαῦτ' ἔφαμεν τούτους φιλεῖν τε καὶ θεᾶσθαι, αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν οὐδ' ἀνέχεσθαι ὡς τι ὄν;

μεμνήμεθα.

μὴ οὖν τι πλημμελήσομεν φιλοδόξους καλοῦντες αὐτούς μᾶλλον ἢ φιλοσόφους; καὶ ἄρα ἡμῖν σφόδρα χαλεπανοῦσιν ἂν οὕτω λέγωμεν;

οὐκ, ἂν γέ μοι πείθωνται, ἔφη· τῷ γὰρ ἀληθεῖ χαλεπαίνειν οὐ θέμις.

τούς αὐτὸ ἄρα ἕκαστον τὸ ὄν ἀσπαζομένους φιλοσόφους ἀλλ' οὐ φιλοδόξους κλητέον;

παντάπασι μὲν οὖν.

6

484A

οἱ μὲν δὴ φιλόσοφοι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, καὶ οἱ μὴ διὰ μακροῦ τινος διεξελθόντες λόγου μόγις πως ἀνεφάνησαν οἱ εἰσιν ἑκάτεροι.

ἴσως γάρ, ἔφη, διὰ βραχέος οὐ ῥάδιον.

οὐ φαίνεται, εἶπον· ἐμοὶ γοῦν ἔτι δοκεῖ ἂν βελτιόνως φανῆναι εἰ περὶ τούτου μόνου ἔδει ῥηθῆναι, καὶ μὴ

πολλὰ τὰ λοιπὰ διελθεῖν μέλλοντι κατόψεσθαι τί
 484B διαφέρει βίος δίκαιος ἀδίκου.

τί οὖν, ἔφη, τὸ μετὰ τοῦτο ἡμῖν;

τί δ' ἄλλο, ἦν δ' ἐγώ, ἢ τὸ ἐξῆς; ἐπειδὴ φιλόσοφοι
 μὲν οἱ τοῦ ἀεὶ κατὰ ταῦτά ὡσαύτως ἔχοντος
 δυνάμενοι ἐφάπτεσθαι, οἱ δὲ μὴ ἀλλ' ἐν πολλοῖς καὶ
 παντοίως ἴσχουσιν πλανώμενοι οὐ φιλόσοφοι, ποτέρους
 δὴ δεῖ πόλεως ἡγεμόνας εἶναι;

πῶς οὖν λέγοντες ἂν αὐτό, ἔφη, μετρίως λέγοιμεν;

ὁπότεροι ἂν, ἦν δ' ἐγώ, δυνατοὶ φαίνονται φυλάξαι
 νόμους τε καὶ ἐπιτηδεύματα πόλεων, τούτους
 484C καθιστάναι φύλακας.

ὁρθῶς, ἔφη.

τόδε δέ, ἦν δ' ἐγώ, ἄρα δῆλον, εἴτε τυφλὸν εἴτε
 ὄξυ ὀρῶντα χρὴ φύλακα τηρεῖν ὅτιοῦν;

καὶ πῶς, ἔφη, οὐ δῆλον;

ἢ οὖν δοκοῦσί τι τυφλῶν διαφέρειν οἱ τῶ ὄντι τοῦ ὄντος ἐκάστου ἐστερημένοι τῆς γνώσεως, καὶ μηδὲν ἐναργὲς ἐν τῇ ψυχῇ ἔχοντες παράδειγμα, μηδὲ δυνάμενοι ὥσπερ γραφῆς εἰς τὸ ἀληθέστατον ἀποβλέποντες κάκεισε ἀεὶ ἀναφέροντές τε καὶ θεώμενοι ὡς οἶόν τε ἀκριβέστατα, οὕτω δὴ καὶ τὰ ἐνθάδε νόμιμα καλῶν τε πέρι καὶ δικαίων καὶ ἀγαθῶν τίθεσθαι τε, ἐὰν δέη τίθεσθαι, καὶ τὰ κείμενα φυλάττοντες σώζειν;

οὐ μὰ τὸν Δία, ἢ δ' ὅς, οὐ πολὺ τι διαφέρει.

τούτους οὖν μᾶλλον φύλακας στησόμεθα ἢ τοὺς ἐγνωκότας μὲν ἕκαστον τὸ ὄν, ἐμπειρία δὲ μηδὲν ἐκείνων ἐλλείποντας μηδ' ἐν ἄλλῳ μηδενὶ μέρει ἀρετῆς ὑστεροῦντας;

ἄτοπον μεντᾶν, ἔφη, εἴη ἄλλους αἰρεῖσθαι, εἴ γε τᾶλλα μὴ ἐλλείποιντο· τούτῳ γὰρ αὐτῶ σχεδόν τι τῶ μεγίστῳ ἂν προέχοιεν.

οὐκοῦν τοῦτο δὴ λέγωμεν, τίνα τρόπον οἰοί τ' ἔσονται οἱ αὐτοὶ κάκεινα καὶ ταῦτα ἔχειν;

πάνυ μὲν οὖν.

ὁ τοίνυν ἀρχόμενοι τούτου τοῦ λόγου ἐλέγομεν, τὴν φύσιν αὐτῶν πρῶτον δεῖ καταμαθεῖν· καὶ οἶμαι, ἐὰν ἐκείνην ἱκανῶς ὁμολογήσωμεν, ὁμολογήσειν καὶ ὅτι οἰοί τε ταῦτα ἔχειν οἱ αὐτοί, ὅτι τε οὐκ ἄλλους πόλεων ἡγεμόνας δεῖ εἶναι ἢ τούτους.

πῶς;

485B τοῦτο μὲν δὴ τῶν φιλοσόφων φύσεων πέρι ὁμολογήσθω ἡμῖν ὅτι μαθήματός γε αἰεὶ ἐρῶσιν ὁ ἂν αὐτοῖς δηλοῖ ἐκείνης τῆς οὐσίας τῆς αἰεὶ οὐσης καὶ μὴ πλανωμένης ὑπὸ γενέσεως καὶ φθορᾶς.

ὁμολογήσθω.

καὶ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ὅτι πάσης αὐτῆς, καὶ οὔτε σμικροῦ οὔτε μείζονος οὔτε τιμιωτέρου οὔτε ἀτιμοτέρου μέρους ἐκόντες ἀφίενται, ὥσπερ ἐν τοῖς πρόσθεν περὶ τε τῶν φιλοτίμων καὶ ἐρωτικῶν διήλθομεν.

ὁρθῶς, ἔφη, λέγεις.

485C τόδε τοίνυν μετὰ τοῦτο σκόπει εἰ ἀνάγκη ἔχειν
 πρὸς τούτῳ ἐν τῇ φύσει οἱ ἂν μέλλωσιν ἔσεσθαι οἴους
 ἐλέγομεν.

τὸ ποῖον;

τὴν ἀψεύδειαν καὶ τὸ ἐκόντας εἶναι μηδαμῇ
 προσδέχεσθαι τὸ ψεῦδος ἀλλὰ μισεῖν, τὴν δ' ἀλήθειαν
 στέργειν.

εἰκός γ', ἔφη.

οὐ μόνον γε, ὦ φίλε, εἰκός, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἀνάγκη
 τὸν ἐρωτικῶς τοῦ φύσει ἔχοντα πᾶν τὸ συγγενές τε
 καὶ οἰκειῖον τῶν παιδικῶν ἀγαπᾶν.

ὁρθῶς, ἔφη.

ἤ οὖν οἰκειότερον σοφία τι ἀληθείας ἂν εὗροις;

καὶ πῶς; ἤ δ' ὅς.

485D ἤ οὖν δυνατόν εἶναι τὴν αὐτὴν φύσιν φιλόσοφόν τε
 καὶ φιλοψευδῆ;

οὐδαμῶς γε.

τὸν ἄρα τῷ ὄντι φιλομαθῆ πάσης ἀληθείας δεῖ εὐθύς ἐκ νέου ὅτι μάλιστα ὀρέγεσθαι.

παντελῶς γε.

ἀλλὰ μὴν ὅτω γε εἰς ἓν τι αἰ ἐπιθυμίαι σφόδρα ὀρέπουσιν, ἴσμεν που ὅτι εἰς τᾶλλα τούτῳ ἀσθενέστεραι, ὥσπερ ῥεῦμα ἐκεῖσε ἀπωχετευμένον.

τί μὴν;

485E

ᾧ δὴ πρὸς τὰ μαθήματα καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἐρῶρήκασιν, περὶ τὴν τῆς ψυχῆς οἶμαι ἡδονὴν αὐτῆς καθ' αὐτὴν εἶεν ἄν, τὰς δὲ διὰ τοῦ σώματος ἐκλείπειν, εἰ μὴ πεπλασμένως ἀλλ' ἀληθῶς φιλόσοφος τις εἴη.

μεγάλη ἀνάγκη.

σώφρων μὴν ὅ γε τοιοῦτος καὶ οὐδαμῆ φιλοχρήματος· ὦν γὰρ ἔνεκα χρήματα μετὰ πολλῆς δαπάνης σπουδάζεται, ἄλλω τινὶ μᾶλλον ἢ τούτῳ προσήκει σπουδάζειν.

οὕτω.

καὶ μὴν που καὶ τόδε δεῖ σκοπεῖν, ὅταν κρίνειν μέλλης φύσιν φιλόσοφόν τε καὶ μὴ.

τὸ ποῖον;

μὴ σε λάθῃ μετέχουσα ἀνελευθερίας· ἐναντιώτατον γάρ που σμικρολογία ψυχῆ μελλούση τοῦ ὅλου καὶ παντὸς αἰεὶ ἐπορέξεσθαι θείου τε καὶ ἀνθρώπινου.

ἀληθέστατα, ἔφη.

ἦι οὖν ὑπάρχει διανοία μεγαλοπρέπεια καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ οὐσίας, οἷόν τε οἷε τούτῳ μέγα τι δοκεῖν εἶναι τὸν ἀνθρώπινον βίον;

ἀδύνατον, ἦ δ' ὅς.

οὐκοῦν καὶ θάνατον οὐ δεινόν τι ἠγήσεται ὁ τοιοῦτος;

ἤκιστα γε.

δειλῆ δὴ καὶ ἀνελευθέρω φύσει φιλοσοφίας ἀληθινῆς, ὡς ἔοικεν, οὐκ ἂν μετείη.

οὐ μοι δοκεῖ.

τί οὖν; ὁ κόσμιος καὶ μὴ φιλοχρήματος μῆδ' ἀνελεύθερος μῆδ' ἀλαζῶν μῆδὲ δειλὸς ἔσθ' ὅπη ἂν δυσσύμβολος ἢ ἄδικος γένοιτο;

οὐκ ἔστιν.

καὶ τοῦτο δὴ ψυχὴν σκοπῶν φιλόσοφον καὶ μὴ εὐθύς νέου ὄντος ἐπισκέψη, εἰ ἄρα δικαία τε καὶ ἡμερος ἢ δυσκοινώνητος καὶ ἀγρία.

πάνυ μὲν οὖν.

486C

οὐ μὲν οὐδὲ τόδε παραλείψεις, ὡς ἐγῶμαι.

τὸ ποῖον;

εὐμαθῆς ἢ δυσμαθῆς. ἢ προσδοκᾶς ποτέ τινά τι ἱκανῶς ἂν στέρξει, ὃ πράττων ἂν ἀλγῶν τε πράττοι καὶ μόγις σμικρὸν ἀνύτων;

οὐκ ἂν γένοιτο.

τί δ' εἰ μῆδὲν ὦν μάθοι σώζειν δύναίτο, λήθης ὦν πλέως; ἄρ' ἂν οἴός τ' εἶη ἐπιστήμης μὴ κενὸς εἶναι;

καὶ πῶς;

ἀνόνητα δὴ πονῶν οὐκ οἶει ἀναγκασθήσεται
τελευτῶν αὐτόν τε μισεῖν καὶ τὴν τοιαύτην προᾶξιν;

πῶς δ' οὐ;

486D

ἐπιλήσιμονα ἄρα ψυχὴν ἐν ταῖς ἰκανῶς φιλοσόφοις
μή ποτε ἐγκρίνωμεν, ἀλλὰ μνημονικὴν αὐτὴν ζητῶμεν
δεῖν εἶναι.

παντάπασι μὲν οὖν.

ἀλλ' οὐ μὴν τό γε τῆς ἀμούσου τε καὶ ἀσχήμονος
φύσεως ἄλλοσέ ποι ἂν φαῖμεν ἔλκειν ἢ εἰς ἀμετρίαν.

τί μὴν;

ἀλήθειαν δ' ἀμετρία ἡγῆ συγγενῆ εἶναι ἢ
ἔμμετρία;

ἔμμετρία.

ἔμμετρον ἄρα καὶ εὐχαριν ζητῶμεν πρὸς τοῖς
ἄλλοις διάνοιαν φύσει, ἣν ἐπὶ τὴν τοῦ ὄντος ἰδέαν
ἐκάστου τὸ αὐτοφυῆς εὐάγωγον παρέξει.

πῶς δ' οὐ;

486E

τί οὖν; μή πη δοκοῦμέν σοι οὐκ ἀναγκαῖα ἕκαστα διεληλυθέναι καὶ ἐπόμενα ἀλλήλοις τῇ μελλούσῃ τοῦ ὄντος ἱκανῶς τε καὶ τελέως ψυχῇ μεταλήψεσθαι;

487A

ἀναγκαιότατα μὲν οὖν, ἔφη.

ἔστιν οὖν ὅπῃ μέμψη τοιοῦτον ἐπιτήδευμα, ὃ μή ποτ' ἂν τις οἶός τε γένοιτο ἱκανῶς ἐπιτηδεῦσαι, εἰ μὴ φύσει εἶη μνήμων, εὐμαθής, μεγαλοπρεπής, εὐχαρις, φίλος τε καὶ συγγενῆς ἀληθείας, δικαιοσύνης, ἀνδρείας, σωφροσύνης;

οὐδ' ἂν ὁ Μῶμος, ἔφη, τό γε τοιοῦτον μέμψαιτο.

ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, τελειωθεῖσι τοῖς τοιούτοις παιδεία τε καὶ ἡλικία ἄρα οὐ μόνοις ἂν τὴν πόλιν ἐπιτρέποις;

487B

καὶ ὁ Ἀδείμαντος, ὧ Σώκρατες, ἔφη, πρὸς μὲν ταῦτά σοι οὐδεὶς ἂν οἶός τ' εἶη ἀντειπεῖν. ἀλλὰ γὰρ τοιόνδε τι πάσχουσιν οἱ ἀκούοντες ἕκαστοτε ἃ νῦν λέγεις· ἡγοῦνται δι' ἀπειρίαν τοῦ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι ὑπὸ τοῦ λόγου παρ' ἕκαστον τὸ ἐρώτημα σμικρὸν παραγόμενοι, ἀθροισθέντων τῶν σμικρῶν ἐπὶ τελευτῆς τῶν λόγων μέγα τὸ σφάλμα

καὶ ἐναντίον τοῖς πρώτοις ἀναφαίνεσθαι, καὶ ὡσπερ
 ὑπὸ τῶν πεττεύειν δεινῶν οἱ μὴ τελευτῶντες
 487C ἀποκλείονται καὶ οὐκ ἔχουσιν ὅτι φέρωσιν, οὕτω καὶ
 σφεῖς τελευτῶντες ἀποκλείεσθαι καὶ οὐκ ἔχειν ὅτι
 λέγωσιν ὑπὸ πεττείας αὖ ταύτης τινὸς ἐτέρας, οὐκ ἐν
 ψήφοις ἀλλ' ἐν λόγοις· ἐπεὶ τό γε ἀληθές οὐδέν τι
 μᾶλλον ταύτη ἔχειν. λέγω δ' εἰς τὸ παρὸν
 ἀποβλέψας. νῦν γὰρ φαίη ἂν τίς σοι λόγῳ μὲν οὐκ
 ἔχειν καθ' ἕκαστον τὸ ἐρωτώμενον ἐναντιοῦσθαι, ἔργῳ
 δὲ ὁρᾶν, ὅσοι ἂν ἐπὶ φιλοσοφίαν ὁρμήσαντες μὴ τοῦ
 487D πεπαιδεῦσθαι ἔνεκα ἀψάμενοι νέοι ὄντες
 ἀπαλλάττωνται, ἀλλὰ μακρότερον ἐνδιατρίψωσιν, τοὺς
 μὲν πλείστους καὶ πάνυ ἀλλοκότους γιγνομένους, ἵνα
 μὴ παμπονήρους εἴπωμεν, τοὺς δ' ἐπεικεστάτους
 δοκοῦντας ὅμως τοῦτό γε ὑπὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος οὗ
 σὺ ἐπαινεῖς πάσχοντας, ἀχρήστους ταῖς πόλεσι
 γιγνομένους.

καὶ ἐγὼ ἀκούσας, οἷοι οὖν, εἶπον, τοὺς ταῦτα
 λέγοντας ψεύδεσθαι;

οὐκ οἶδα, ἧ δ' ὅς, ἀλλὰ τὸ σοὶ δοκοῦν ἠδέως ἂν ἀκούοιμι.

ἀκούοις ἂν ὅτι ἔμοιγε φαίνονται τὰ ληθῆ λέγειν.

487E

πῶς οὖν, ἔφη, εὖ ἔχει λέγειν ὅτι οὐ πρότερον κακῶν παύσονται αἱ πόλεις, πρὶν ἂν ἐν αὐταῖς οἱ φιλόσοφοι ἄρξωσιν, οὓς ἀχρήστους ὁμολογοῦμεν αὐταῖς εἶναι;

ἔρωτᾷς, ἦν δ' ἐγώ, ἐρώτημα δεόμενον ἀποκρίσεως δι' εἰκόνος λεγομένης.

σὺ δέ γε, ἔφη, οἶμαι οὐκ εἶωθας δι' εἰκόνων λέγειν.

488A

εἶεν, εἶπον· σκώπτεις ἐμβεβληκῶς με εἰς λόγον οὕτω δυσαπόδεικτον; ἄκουε δ' οὖν τῆς εἰκόνος, ἵν' ἔτι μᾶλλον ἴδῃς ὡς γλίσχρως εἰκάζω. οὕτω γὰρ χαλεπὸν τὸ πάθος τῶν ἐπιεικιστάτων, ὃ πρὸς τὰς πόλεις πεπόνθασιν, ὥστε οὐδ' ἔστιν ἐν οὐδὲν ἄλλο τοιοῦτον πεπονθός, ἀλλὰ δεῖ ἐκ πολλῶν αὐτὸ συναγαγεῖν εἰκάζοντα καὶ ἀπολογούμενον ὑπὲρ αὐτῶν, οἷον οἱ γραφῆς τραγελάφους καὶ τὰ τοιαῦτα μειγνύντες γράφουσιν. νόησον γὰρ τοιουτονὶ γενόμενον εἴτε πολλῶν νεῶν πέρι εἴτε μιᾶς· ναύκληρον μεγέθει μὲν

488B καὶ ῥώμη ὑπὲρ τοὺς ἐν τῇ νηὶ πάντας, ὑπόκωφον δὲ
 καὶ ὀρώντα ὡσαύτως βραχὺ τι καὶ γιννώσκοντα περὶ
 ναυτικῶν ἕτερα τοιαῦτα, τοὺς δὲ ναύτας στασιάζοντας
 πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς κυβερνήσεως, ἕκαστον
 οἰόμενον δεῖν κυβερνᾶν, μήτε μαθόντα πρόποτε τὴν
 τέχνην μέτε ἔχοντα ἀποδείξαι διδάσκαλον ἑαυτοῦ
 μηδὲ χρόνον ἐν ᾧ ἐμάνθανεν, πρὸς δὲ τούτοις
 φάσκοντας μηδὲ διδακτὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὸν
 λέγοντα ὡς διδακτὸν ἐτοίμους κατατέμνειν, αὐτοὺς δὲ
 488C αὐτῷ αἰεὶ τῷ ναυκλήρῳ περικεχύσθαι δεομένους καὶ
 πάντα ποιῶντας ὅπως ἂν σφίσι τὸ πηδάλιον ἐπιτρέψῃ,
 ἐνίοτε δ' ἂν μὴ πείθωσιν ἀλλὰ ἄλλοι μᾶλλον, τοὺς
 μὲν ἄλλους ἢ ἀποκτείνοντας ἢ ἐκβάλλοντας ἐκ τῆς
 νεώς, τὸν δὲ γενναῖον ναύκληρον μανδραγόρα ἢ μέθῃ
 ἢ τινὶ ἄλλῳ συμποδίσαντας τῆς νεώς ἄρχειν
 χρωμένους τοῖς ἐνοῦσι, καὶ πίνοντάς τε καὶ
 εὐωχομένους πλεῖν ὡς τὸ εἰκὸς τοὺς τοιούτους, πρὸς
 488D δὲ τούτοις ἐπαινοῦντας ναυτικὸν μὲν καλοῦντας καὶ
 κυβερνητικὸν καὶ ἐπιστάμενον τὰ κατὰ ναῦν, ὃς ἂν
 συλλαμβάνειν δεινὸς ἢ ὅπως ἄρξουσιν ἢ πείθοντες ἢ
 βιαζόμενοι τὸν ναύκληρον, τὸν δὲ μὴ τοιοῦτον

ψέγοντας ὡς ἄχρηστον, τοῦ δὲ ἀληθινοῦ κυβερνήτου
 πέρι μηδ' ἐπαΐοντες, ὅτι ἀνάγκη αὐτῷ τὴν ἐπιμέλειαν
 ποιεῖσθαι ἐνιαυτοῦ καὶ ὠρῶν καὶ οὐρανοῦ καὶ ἄστρον
 καὶ πνευμάτων καὶ πάντων τῶν τῆ τέχνη
 προσηκόντων, εἰ μέλλει τῷ ὄντι νεὼς ἀρχικὸς ἔσεσθαι,
 488E ὅπως δὲ κυβερνήσει ἑάντε τινες βούλωνται ἑάντε μή,
 μήτε τέχνην τούτου μήτε μελέτην οἴομενοι δυνατὸν
 εἶναι λαβεῖν ἅμα καὶ τὴν κυβερνητικὴν. τοιούτων δὴ
 περὶ τὰς ναῦς γιγνομένων τὸν ὡς ἀληθῶς
 489A κυβερνητικὸν οὐχ ἠγῆ ἂν τῷ ὄντι μετεωροσκόπον τε
 καὶ ἀδολέσχην καὶ ἄχρηστὸν σφισι καλεῖσθαι ὑπὸ
 τῶν ἐν ταῖς οὕτω κατεσκευασμέναις ναυσὶ πλωτῆρων;

καὶ μάλα, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος.

οὐ δὴ, ἦν δ' ἐγώ, οἶμαι δεῖσθαί σε ἐξεταζομένην
 τὴν εἰκόνα ἰδεῖν, ὅτι ταῖς πόλεσι πρὸς τοὺς ἀληθινοὺς
 φιλοσόφους τὴν διάθεσιν ἕοικεν, ἀλλὰ μανθάνειν ὃ
 λέγω.

καὶ μάλ', ἔφη.

πρῶτον μὲν τοίνυν ἐκεῖνον τὸν θαυμάζοντα ὅτι οἱ φιλόσοφοι οὐ τιμῶνται ἐν ταῖς πόλεσι δίδασκέ τε τὴν εἰκόνα καὶ πειρῶ πείθειν ὅτι πολὺ ἂν θαυμαστότερον ἦν εἰ ἐτιμῶντο.

489B

ἀλλὰ διδάξω, ἔφη.

καὶ ὅτι τοίνυν τᾶληθῆ λέγεις, ὡς ἀχρηστοὶ τοῖς πολλοῖς οἱ ἐπιεικέστατοι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ· τῆς μέντοι ἀχρηστίας τοὺς μὴ χρωμένους κέλευε αἰτιᾶσθαι, ἀλλὰ μὴ τοὺς ἐπιεικεῖς. οὐ γὰρ ἔχει φύσιν κυβερνήτην ναυτῶν δεῖσθαι ἄρχεσθαι ὑφ' αὐτοῦ οὐδὲ τοὺς σοφοὺς ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων θύρας ἰέναι, ἀλλ' ὁ τοῦτο κομψευσάμενος ἐψεύσατο, τὸ δὲ ἀληθὲς πέφυκεν, ἐάντε πλούσιος ἐάντε πένης κάμνη, ἀναγκαῖον εἶναι ἐπὶ ἰατρῶν θύρας ἰέναι καὶ πάντα τὸν ἄρχεσθαι δεόμενον ἐπὶ τὰς τοῦ ἄρχειν δυναμένου, οὐ τὸν ἄρχοντα δεῖσθαι τῶν ἀρχομένων ἄρχεσθαι, οὔ ἂν τῆ ἀληθείᾳ τι ὄφελος ἦ. ἀλλὰ τοὺς νῦν πολιτικούς ἀρχοντας ἀπεικάζων οἷς ἄρτι ἐλέγομεν ναύταις οὐχ ἀμαρτήση, καὶ τοὺς ὑπὸ τούτων ἀχρήστους

489C

λεγομένους καὶ μετεωρολέσχας τοῖς ὡς ἀληθῶς κυβερνήταις.

ὀρθότατα, ἔφη.

ἔκ τε τοίνυν τούτων καὶ ἐν τούτοις οὐ ῥάδιον εὐδοκιμεῖν τὸ βέλτιστον ἐπιτήδευμα ὑπὸ τῶν τάναντία ἐπιτηδεύοντων· πολὺ δὲ μεγίστη καὶ ἰσχυροτάτη 489D διαβολὴ γίγνεται φιλοσοφία διὰ τοὺς τὰ τοιαῦτα φάσκοντας ἐπιτηδεύειν, οὓς δὴ σὺ φῆς τὸν ἐγκαλοῦντα τῇ φιλοσοφίᾳ λέγειν ὡς παμπόνηροι οἱ πλεῖστοι τῶν ἰόντων ἐπ' αὐτήν, οἱ δὲ ἐπεικέστατοι ἄχρηστοι, καὶ ἐγὼ συνεχώρησα ἀληθῆ σε λέγειν. ἦ γάρ;

ναί.

οὐκοῦν τῆς μὲν τῶν ἐπεικῶν ἀχρηστίας τὴν αἰτίαν διεληλύθαμεν;

καὶ μάλα.

τῆς δὲ τῶν πολλῶν πονηρίας τὴν ἀνάγκην βούλει τὸ μετὰ τοῦτο διέλθωμεν, καὶ ὅτι οὐδὲ τούτου φιλοσοφία αἰτία, ἂν δυνώμεθα, πειραθῶμεν δεῖξαι; 489E

πάνυ μὲν οὖν.

490A ἀκούωμεν δὴ καὶ λέγωμεν ἐκεῖθεν ἀναμνησθέντες, ὅθεν διῆμμεν τὴν φύσιν οἶον ἀνάγκη φῦναι τὸν καλὸν τε κάγαθὸν ἐσόμενον. ἤγειτο δ' αὐτῷ, εἰ νῶ ἔχεις, πρῶτον μὲν ἀλήθεια, ἣν διώκειν αὐτὸν πάντως καὶ πάντη ἔδει ἢ ἀλαζόνι ὄντι μηδαμῆ μετεῖναι φιλοσοφίας ἀληθινῆς.

ἣν γὰρ οὕτω λεγόμενον.

οὐκοῦν ἐν μὲν τοῦτο σφόδρα οὕτω παρὰ δόξαν τοῖς νῦν δοκουμένοις περὶ αὐτοῦ;

καὶ μάλα, ἔφη.

490B ἄρ' οὖν δὴ οὐ μετρίως ἀπολογησόμεθα ὅτι πρὸς τὸ ὄν πεφυκῶς εἶη ἀμιλλᾶσθαι ὃ γε ὄντως φιλομαθῆς, καὶ οὐκ ἐπιμένοι ἐπὶ τοῖς δοξαζομένοις εἶναι πολλοῖς ἐκάστοις, ἀλλ' ἴοι καὶ οὐκ ἀμβλύνοιτο οὐδ' ἀπολήγοι τοῦ ἔρωτος, πρὶν αὐτοῦ ὃ ἔστιν ἐκάστου τῆς φύσεως ἄψασθαι ᾧ προσήκει ψυχῆς ἐφάπτεσθαι τοῦ τοιούτου — προσήκει δὲ συγγενεῖ — ᾧ πλησιάσας καὶ μιγεῖς τῷ ὄντι ὄντως, γεννήσας νοῦν καὶ ἀλήθειαν, γνοίη τε

καὶ ἀληθῶς ζῶη καὶ τρέφοιτο καὶ οὕτω λήγοι ὠδῖνος,
πρὶν δ' οὕ;

ὡς οἶόν τ', ἔφη, μετριώτατα.

τί οὖν; τούτῳ τι μετέσται ψεῦδος ἀγαπᾶν ἢ πᾶν
τούναντίον μισεῖν;

490C

μισεῖν, ἔφη.

ἡγουμένης δὴ ἀληθείας οὐκ ἂν ποτε οἶμαι φαμὲν
αὐτῇ χορὸν κακῶν ἀκολουθεῖν.

πῶς γάρ;

ἀλλ' ὑγιές τε καὶ δίκαιον ἦθος, ᾧ καὶ σωφροσύνην
ἔπεςθαι.

ὀρθῶς, ἔφη.

καὶ δὴ τὸν ἄλλον τῆς φιλοσόφου φύσεως χορὸν τί
δεῖ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἀναγκάζοντα τάττειν; μέμνησαι
γάρ που ὅτι συνέβη προσῆκον τούτοις ἀνδρεία,
μεγαλοπρέπεια, εὐμάθεια, μνήμη· καὶ σοῦ
ἐπιλαβομένου ὅτι πᾶς μὲν ἀναγκασθήσεται ὁμολογεῖν

490D

οἷς λέγομεν, ἔασας δὲ τοὺς λόγους, εἰς αὐτοὺς ἀποβλέψας περὶ ὧν ὁ λόγος, φαίη ὁρᾶν αὐτῶν τοὺς μὲν ἀχρήστους, τοὺς δὲ πολλοὺς κακοὺς πᾶσαν κακίαν, τῆς διαβολῆς τὴν αἰτίαν ἐπισκοποῦντες ἐπὶ τούτῳ νῦν γεγόναμεν, τί ποθ' οἱ πολλοὶ κακοί, καὶ τούτου δὴ ἔνεκα πάλιν ἀνειλήφσαμεν τὴν τῶν ἀληθῶς φιλοσόφων φύσιν καὶ ἐξ ἀνάγκης ὠρισάμεθα.

490E ἔστιν, ἔφη, ταῦτα.

ταύτης δὴ, ἦν δ' ἐγώ, τῆς φύσεως δεῖ θεάσασθαι τὰς φθοράς, ὡς διόλλυται ἐν πολλοῖς, σμικρὸν δέ τι ἐκφεύγει, οὓς δὴ καὶ οὐ πονηροὺς, ἀχρήστους δὲ καλοῦσι· καὶ μετὰ τοῦτο αὖ τὰς μιμουμένας ταύτην καὶ εἰς τὸ ἐπιτήδευμα καθισταμένας αὐτῆς, οἷαι οὔσαι φύσεις ψυχῶν εἰς ἀνάξιον καὶ μείζον ἑαυτῶν ἀφικνούμεναι ἐπιτήδευμα, πολλαχῆ πλημμελοῦσαι, πανταχῆ καὶ ἐπὶ πάντας δόξαν οἷαν λέγεις φιλοσοφία προσῆψαν.

τίνας δέ, ἔφη, τὰς διαφορὰς λέγεις;

ἐγὼ σοι, εἶπον, ἂν οἴός τε γένωμαι, πειράσομαι
 διελθεῖν. τόδε μὲν οὖν οἶμαι πᾶς ἡμῖν ὁμολογήσει,
 491B τοιαύτην φύσιν καὶ πάντα ἔχουσαν ὅσα προσετάξαμεν
 νυνδὴ, εἰ τελέως μέλλοι φιλόσοφος γενέσθαι, ὀλιγάκις
 ἐν ἀνθρώποις φύεσθαι καὶ ὀλίγας. ἢ οὐκ οἶει;

σφόδρα γε.

τούτων δὴ τῶν ὀλίγων σκόπει ὡς πολλοὶ ὄλεθροι
 καὶ μεγάλοι.

τίνες δὴ;

ὃ μὲν πάντων θαυμαστότατον ἀκοῦσαι, ὅτι ἐν
 ἕκαστον ὧν ἐπηνέσαμεν τῆς φύσεως ἀπόλλυσι τὴν
 ἔχουσαν ψυχὴν καὶ ἀποσπᾶ φιλοσοφίας. λέγω δὲ
 ἀνδρείαν, σωφροσύνην καὶ πάντα ἃ διήλθομεν.

ἄτοπον, ἔφη, ἀκοῦσαι.

ἔτι τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τούτοις τὰ λεγόμενα
 491C ἀγαθὰ πάντα φθείρει καὶ ἀποσπᾶ, κάλλος καὶ
 πλοῦτος καὶ ἰσχυρὸς σώματος καὶ συγγένεια ἐρῶμένη

ἐν πόλει καὶ πάντα τὰ τούτων οἰκεῖα· ἔχεις γὰρ τὸν τύπον ὧν λέγω.

ἔχω, ἔφη· καὶ ἠδέως γ' ἂν ἀκριβέστερον ἂ λέγεις πυθοίμην.

λαβοῦ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὅλου αὐτοῦ ὀρθῶς, καί σοι εὐδηλὸν τε φανεῖται καὶ οὐκ ἄτοπα δόξει τὰ προειρημένα περὶ αὐτῶν.

πῶς οὖν, ἔφη, κελεύεις;

491D

παντός, ἦν δ' ἐγώ, σπέρματος πέρι ἢ φυτοῦ, εἴτε ἐγγείων εἴτε τῶν ζώων, ἴσμεν ὅτι τὸ μὴ τυχὸν τροφῆς ἧς προσήκει ἐκάστω μὴδ' ὥρας μὴδὲ τόπου, ὅσω ἂν ἐρῶμενέστερον ἦ, τοσοῦτω πλειόνων ἐνδεί τῶν πρεπόντων· ἀγαθῶ γὰρ που κακὸν ἐναντιώτερον ἢ τῶ μὴ ἀγαθῶ.

πῶς δ' οὐ;

ἔχει δὴ οἶμαι λόγον τὴν ἀρίστην φύσιν ἐν ἀλλοτριωτέρα οὔσαν τροφῆ κάκιον ἀπαλλάττειν τῆς φαύλης.

ἔχει.

491E

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Ἀδείμαντε, καὶ τὰς ψυχὰς οὕτω φῶμεν τὰς εὐφροσύνας κακῆς παιδαγωγίας τυχεύσας διαφερόντως κακὰς γίνεσθαι; ἢ οἶει τὰ μεγάλα ἀδικήματα καὶ τὴν ἄκρατον πονηρίαν ἐκ φαύλης ἀλλ' οὐκ ἐκ νεανικῆς φύσεως τροφῆς διολομένης γίνεσθαι, ἀσθενῆ δὲ φύσιν μεγάλων οὔτε ἀγαθῶν οὔτε κακῶν αἰτίαν ποτὲ ἔσεσθαι;

οὐκ, ἀλλά, ἦ δ' ὅς, οὕτως.

492A

ἦν τοίνυν ἔθεμεν τοῦ φιλοσόφου φύσιν, ἂν μὲν οἶμαι μαθήσεως προσηκούσης τύχῃ, εἰς πᾶσαν ἀρετὴν ἀνάγκη αὐξανομένην ἀφικνεῖσθαι, ἐὰν δὲ μὴ ἐν προσηκούσῃ σπαρεῖσά τε καὶ φυτευθεῖσα τρέφῃται, εἰς πάντα τὰναντία αὖ, ἐὰν μὴ τις αὐτῇ βοηθήσας θεῶν τύχῃ. ἢ καὶ σὺ ἠγῆ, ὥσπερ οἱ πολλοί, διαφθειρομένους τινὰς εἶναι ὑπὸ σοφιστῶν νέους, διαφθείροντας δὲ τινὰς σοφιστὰς ἰδιωτικούς, ὅτι καὶ ἄξιον λόγου, ἀλλ' οὐκ αὐτοὺς τοὺς ταῦτα λέγοντας μεγίστους μὲν εἶναι σοφιστὰς, παιδεύειν δὲ τελεώτατα καὶ ἀπεργάζεσθαι

492B

οἴους βούλονται εἶναι καὶ νέους καὶ πρεσβυτέρους καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας;

πότε δὴ; ἢ δ' ὅς.

ὅταν, εἶπον, συγκαθεζόμενοι ἄθροοι πολλοὶ εἰς ἐκκλησίας ἢ εἰς δικαστήρια ἢ θέατρα ἢ στρατόπεδα ἢ τινὰ ἄλλον κοινὸν πλήθους σύλλογον σὺν πολλῷ θορύβῳ τὰ μὲν ψέγῳσι τῶν λεγομένων ἢ πραττομένων, τὰ δὲ ἐπαινῶσιν, ὑπερβαλλόντως ἐκότερα, καὶ ἐκβοῶντες καὶ κροτοῦντες, πρὸς δ' αὐτοῖς αἴ τε πέτραι καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἂν ᾧσιν ἐπηχοῦντες διπλάσιον θόρυβον παρέχῳσι τοῦ ψόγου καὶ ἐπαίνου. ἐν δὴ τῷ τοιούτῳ τὸν νέον, τὸ λεγόμενον, τίνα οἶε καρδίαν ἴσχειν; ἢ ποίαν αὐτῷ παιδείαν ἰδιωτικὴν ἀνθέξειν, ἣν οὐ κατακλυσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ τοιούτου ψόγου ἢ ἐπαίνου οἰχήσεσθαι φερομένην κατὰ ῥοῦν ἢ ἂν οὗτος φέρῃ, καὶ φήσειν τε τὰ αὐτὰ τούτοις καλὰ καὶ αἰσχροὰ εἶναι, καὶ ἐπιτηδεύσειν ἅπερ ἂν οὗτοι, καὶ ἔσεσθαι τοιοῦτον;

πολλή, ἢ δ' ὅς, ᾧ Σώκρατες, ἀνάγκη.

καὶ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, οὕπω τὴν μεγίστην ἀνάγκην εἰρήκαμεν.

ποίαν; ἔφη.

ἦν ἔργω προστιθέασι λόγῳ μὴ πείθοντες οὗτοι οἱ παιδευταί τε καὶ σοφισταί. ἢ οὐκ οἶσθα ὅτι τὸν μὴ πειθόμενον ἀτιμίαις τε καὶ χρήμασι καὶ θανάτοις κολάζουσι;

καὶ μάλα, ἔφη, σφόδρα.

τίνα οὖν ἄλλον σοφιστὴν οἶει ἢ ποίους ἰδιωτικοὺς λόγους ἐναντία τούτοις τείνοντας κρατήσῃ;

492E

οἶμαι μὲν οὐδένα, ἦ δ' ὅς.

οὐ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιχειρεῖν πολλὴ ἄνοια. οὔτε γὰρ γίνεταί οὔτε γέγονεν οὐδὲ οὖν μὴ γένηται ἀλλοῖον ἤθως πρὸς ἀρετὴν παρὰ τὴν τούτων παιδείαν πεπαιδευμένον, ἀνθρώπειον, ὧ ἑταῖρε — θεῖον μέντοι κατὰ τὴν παροιμίαν ἐξαιρῶμεν λόγου· εὔ γὰρ χρὴ εἰδέναι, ὅτιπερ ἂν σωθῆ τε καὶ γένηται οἶον δεῖ

493A

ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πολιτειῶν, θεοῦ μοῖραν αὐτὸ σῶσαι λέγων οὐ κακῶς ἐρεῖς.

οὐδ' ἐμοὶ ἄλλως, ἔφη, δοκεῖ.

ἔτι τοίνυν σοι, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τούτοις καὶ τόδε δοξάτω.

τὸ ποῖον;

493B

ἕκαστος τῶν μισθαρνούντων ἰδιωτῶν, οὓς δὴ οὔτοι σοφιστὰς καλοῦσι καὶ ἀντιτέχνους ἡγοῦνται, μὴ ἄλλα παιδεύειν ἢ ταῦτα τὰ τῶν πολλῶν δόγματα, ἃ δοξάζουσιν ὅταν ἀθροισθῶσιν, καὶ σοφίαν ταύτην καλεῖν· οἷόνπερ ἂν εἰ θρέμματος μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ τρεφομένου τὰς ὀργὰς τις καὶ ἐπιθυμίας κατεμάνθανεν, ὅπη τε προσελθεῖν χρὴ καὶ ὅπη ἀψασθαι αὐτοῦ, καὶ ὅποτε χαλεπώτατον ἢ πραότατον καὶ ἐκ τίνων γίγνεται, καὶ φωνὰς δὴ ἐφ' οἷς ἐκάστας εἴωθεν φθέγγεσθαι, καὶ οἷας αὖ ἄλλου φθεγγομένου ἡμεροῦταί τε καὶ ἀγριαίνει, καταμαθῶν δὲ ταῦτα πάντα συνουσία τε καὶ χρόνου τριβῆ σοφίαν τε καλέσειεν καὶ ὡς τέχνην συστησάμενος ἐπὶ

493C διδασκαλίαν τρέποιτο, μηδὲν εἰδὼς τῇ ἀληθείᾳ
 τούτων τῶν δογμάτων τε καὶ ἐπιθυμιῶν ὅτι καλὸν ἢ
 αἰσχροὺν ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ δίκαιον ἢ ἄδικον,
 ὀνομάζοι δὲ πάντα ταῦτα ἐπὶ ταῖς τοῦ μεγάλου ζώου
 δόξαις, οἷς μὲν χαίροι ἐκεῖνο ἀγαθὰ καλῶν, οἷς δὲ
 ἄχθοιτο κακά, ἄλλον δὲ μηδένα ἔχει λόγον περὶ
 αὐτῶν, ἀλλὰ τἀναγκαῖα δίκαια καλοῖ καὶ καλά, τὴν
 δὲ τοῦ ἀναγκαίου καὶ ἀγαθοῦ φύσιν, ὅσον διαφέρει τῶ
 ὄντι, μήτε ἑωρακῶς εἶη μήτε ἄλλω δυνατὸς δεῖξαι.
 τοιοῦτος δὴ ὢν πρὸς Διὸς οὐκ ἄτοπος ἂν σοι δοκεῖ
 εἶναι παιδευτής;

ἔμοιγ', ἔφη.

493D ἢ οὖν τι τούτου δοκεῖ διαφέρειν ὁ τὴν τῶν πολλῶν
 καὶ παντοδαπῶν συνιόντων ὀργὴν καὶ ἡδονὰς
 κατανενοηκέναι σοφίαν ἠγούμενος, εἴτ' ἐν γραφικῇ εἴτ'
 ἐν μουσικῇ εἴτε δὴ ἐν πολιτικῇ; ὅτι μὲν γὰρ ἂν τις
 τούτοις ὁμιλῇ ἐπιδεικνύμενος, ἢ ποιήσιν ἢ τινα ἄλλην
 δημιουργίαν ἢ πόλει διακονίαν, κυρίους αὐτοῦ ποιῶν
 τοὺς πολλούς, πέρα τῶν ἀναγκαίων, ἢ Διομηδεῖα
 λεγομένη ἀνάγκη ποιεῖν αὐτῶ ταῦτα ἃ ἂν οὔτοι

ἐπαινῶσιν· ὡς δὲ καὶ ἀγαθὰ καὶ καλὰ ταῦτα τῇ ἀληθείᾳ, ἤδη πρότε τοῦ ἡδουσας αὐτῶν λόγον διδόντος οὐ καταγέλαστον;

493E

οἶμαι δέ γε, ἦ δ' ὅς, οὐδ' ἀκούσομαι.

494A

ταῦτα τοίνυν πάντα ἐννοήσας ἐκεῖνο ἀναμνήσθητι· αὐτὸ τὸ καλὸν ἀλλὰ μὴ τὰ πολλὰ καλὰ, ἢ αὐτό τι ἕκαστον καὶ μὴ τὰ πολλὰ ἕκαστα, ἔσθ' ὅπως πλῆθος ἀνέξεται ἢ ἡγήσεται εἶναι;

ἤκιστά γ', ἔφη.

φιλόσοφον μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, πλῆθος ἀδύνατον εἶναι.

ἀδύνατον.

καὶ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἄρα ἀνάγκη ψέγεσθαι ὑπ' αὐτῶν.

ἀνάγκη.

καὶ ὑπὸ τούτων δὴ τῶν ἰδιωτῶν, ὅσοι προσομιλοῦντες ὄχλω ἀρέσκειν αὐτῷ ἐπιθυμοῦσι.

δηλον.

494B ἐκ δὴ τούτων τίνα ὁρᾷς σωτηρίαν φιλοσόφῳ φύσει, ὥστ' ἐν τῷ ἐπιτηδεύματι μείνασαν πρὸς τέλος ἐλθεῖν; ἐννόει δ' ἐκ τῶν ἔμπροσθεν. ὠμολόγηται γὰρ δὴ ἡμῖν εὐμάθεια καὶ μνήμη καὶ ἀνδρεία καὶ μεγαλοπρέπεια ταύτης εἶναι τῆς φύσεως.

ναί.

οὐκοῦν εὐθύς ἐν παισὶν ὁ τοιοῦτος πρῶτος ἔσται ἐν ἅπασιν, ἄλλως τε καὶ ἐὰν τὸ σῶμα φυῆ προσφεροῆς τῇ ψυχῇ;

τί δ' οὐ μέλλει; ἔφη.

βουλήσονται δὴ οἶμαι αὐτῷ χρῆσθαι, ἐπειδὴν πρεσβύτερος γίγνηται, ἐπὶ τὰ αὐτῶν πράγματα οἱ τε οἰκεῖοι καὶ οἱ πολῖται.

πῶς δ' οὐ;

494C ὑποκείσονται ἄρα δεόμενοι καὶ τιμῶντες, προκαταλαμβάνοντες καὶ προκολακεύοντες τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ δύναμιν.

φιλεῖ γοῦν, ἔφη, οὕτω γίγνεσθαι.

τί οὖν οἶει, ἦν δ' ἐγώ, τὸν τοιοῦτον ἐν τοῖς τοιούτοις ποιήσῃν, ἄλλως τε καὶ ἐὰν τύχη μεγάλης πόλεως ὦν καὶ ἐν ταύτῃ πλούσιός τε καὶ γενναῖος, καὶ ἔτι εὐειδῆς καὶ μέγας; ἄρ' οὐ πληρωθήσεσθαι ἀμηχάνου ἐλπίδος, ἡγούμενον καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ τῶν βαρβάρων ἱκανὸν ἔσεσθαι πράττειν, καὶ ἐπὶ τούτοις ὑψηλὸν ἐξαρεῖν αὐτόν, σχηματισμοῦ καὶ φρονήματος κενοῦ ἄνευ νοῦ ἐμπιμπλάμενον;

καὶ μάλ', ἔφη.

τῷ δὴ οὕτω διατιθεμένῳ ἐὰν τις ἡρέμα προσελθὼν τάληθῆ λέγῃ, ὅτι νοῦς οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ, δεῖται δέ, τὸ δὲ οὐ κτητὸν μὴ δουλεύσαντι τῇ κτήσει αὐτοῦ, ἄρ' εὐπετέες οἶει εἶναι εἰσακοῦσαι διὰ τοσούτων κακῶν;

πολλοῦ γε δεῖ, ἦν δ' ὅς.

ἐὰν δ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, διὰ τὸ εὖ πεφυκέναι καὶ τὸ συγγενῆς τῶν λόγων εἰσαισθάνηταί τε πῆ καὶ κάμπτηται καὶ ἔλκηται πρὸς φιλοσοφίαν, τί οἴομεθα δράσειν ἐκείνους τοὺς ἡγουμένους ἀπολλύναι αὐτοῦ τὴν

χρείαν τε καὶ ἔταιρίαν; οὐ πᾶν μὲν ἔργον, πᾶν δ' ἔπος λέγοντάς τε καὶ πράττοντας καὶ περὶ αὐτόν, ὅπως ἂν μὴ πεισθῆ, καὶ περὶ τὸν πείθοντα, ὅπως ἂν μὴ οἶός τ' ἦ, καὶ ἰδίᾳ ἐπιβουλεύοντας καὶ δημοσίᾳ εἰς ἀγῶνας καθιστάντας;

495A

πολλή, ἧ δ' ὅς, ἀνάγκη.

ἔστιν οὖν ὅπως ὁ τοιοῦτος φιλοσοφήσει;

οὐ πάνυ.

ὁρᾷς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οὐ κακῶς ἐλέγομεν ὡς ἄρα καὶ αὐτὰ τὰ τῆς φιλοσόφου φύσεως μέρη, ὅταν ἐν κακῇ τροφῇ γένηται, αἴτια τρόπον τινὰ τοῦ ἐκπεσεῖν ἐκ τοῦ ἐπιτηδεύματος, καὶ τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ, πλοῦτοί τε καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη παρασκευή;

οὐ γάρ, ἀλλ' ὁρθῶς, ἔφη, ἐλέχθη.

495B

οὗτος δὴ, εἶπον, ὦ θραυμάσιε, ὄλεθρός τε καὶ διαφθορὰ τοσαύτη τε καὶ τοιαύτη τῆς βελτίστης φύσεως εἰς τὸ ἄριστον ἐπιτήδευμα, ὀλίγης καὶ ἄλλως γιγνομένης, ὡς ἡμεῖς φάμεν. καὶ ἐκ τούτων δὴ τῶν

ἀνδρῶν καὶ οἱ τὰ μέγιστα κακὰ ἐργαζόμενοι τὰς πόλεις γίνονται καὶ τοὺς ιδιώτας, καὶ οἱ τὰ γαθὰ, οἱ ἂν ταύτη τύχῃσι ῥυέντες· σμικρὰ δὲ φύσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ιδιώτην οὔτε πόλιν δρᾷ.

ἀληθέστατα, ἧ δ' ὅς.

οὔτοι μὲν δὴ οὕτως ἐκπίπτοντες, οἷς μάλιστα προσήκει, ἔρημον καὶ ἀτελῆ φιλοσοφίαν λείποντες αὐτοὶ τε βίον οὐ προσήκοντα οὐδ' ἀληθῆ ζῶσιν, τὴν δέ, ὥσπερ ὀρφανὴν συγγενῶν, ἄλλοι ἐπεισελθόντες ἀνάξιοι ἥσχυνάν τε καὶ ὀνειδῆ περιῆψαν, οἷα καὶ σὺ φῆς ὀνειδίζειν τοὺς ὀνειδίζοντας, ὡς οἱ συνόντες αὐτῇ οἱ μὲν οὐδενός, οἱ δὲ πολλοὶ πολλῶν κακῶν ἄξιοί εἰσιν.

καὶ γὰρ οὔν, ἔφη, τά γε λεγόμενα ταῦτα.

εἰκότως γε, ἦν δ' ἐγώ, λεγόμενα. καθορῶντες γὰρ ἄλλοι ἀνθρωπίσκοι κενὴν τὴν χώραν ταύτην γιγνομένην, καλῶν δὲ ὀνομάτων καὶ προσχημάτων μεστήν, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν εἰργμῶν εἰς τὰ ἱερὰ ἀποδιδράσκοντες, ἄσμενοι καὶ οὔτοι ἐκ τῶν τεχνῶν ἐκπηδῶσιν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, οἱ ἂν κομψότατοι ὄντες

τυγχάνωσι περὶ τὸ αὐτῶν τεχνίον. ὅμως γὰρ δὴ πρὸς
 γε τὰς ἄλλας τέχνας καίπερ οὕτω πραττούσης
 φιλοσοφίας τὸ ἀξίωμα μεγαλοπρεπέστερον λείπεται, οὔ
 δὴ ἐφίεμενοι πολλοὶ ἀτελεῖς μὲν τὰς φύσεις, ὑπὸ δὲ
 τῶν τεχνῶν τε καὶ δημιουργιῶν ὥσπερ τὰ σώματα
 495E λελώβηνται, οὕτω καὶ τὰς ψυχὰς συγκεκλασμένοι τε
 καὶ ἀποτεθρυμμένοι διὰ τὰς βαναυσίας τυγχάνουσιν —
 ἢ οὐκ ἀνάγκη;

καὶ μάλα, ἔφη.

δοκεῖς οὖν τι, ἦν δ' ἐγώ, διαφέρειν αὐτοὺς ἰδεῖν
 ἀργύριον κτησαμένου χαλκέως φαλακροῦ καὶ σμικροῦ,
 νεωστὶ μὲν ἐκ δεσμῶν λελυμένου, ἐν βαλανείῳ δὲ
 λελουμένου, νεουογὸν ἱμάτιον ἔχοντος, ὡς νυμφίου
 παρεσκευασμένου, διὰ πενίαν καὶ ἐρημίαν τοῦ δεσπότη
 τὴν θυγατέρα μέλλοντος γαμεῖν;

496A οὐ πάνυ, ἔφη, διαφέρει.

ποιῖ' ἄττα οὖν εἰκὸς γεννᾶν τοὺς τοιούτους; οὐ νόθα
 καὶ φαῦλα;

πολλὴ ἀνάγκη.

τί δέ; τοὺς ἀναξίους παιδεύσεως, ὅταν αὐτῇ πλησιάζοντες ὁμιλῶσι μὴ κατ' ἀξίαν, ποῖ' ἄττα φῶμεν γενναῖν διανοήματά τε καὶ δόξας; ἄρ' οὐχ ὡς ἀληθῶς προσήκοντα ἀκοῦσαι σοφίσματα, καὶ οὐδὲν γνήσιον οὐδὲ φρονήσεως ἀληθινῆς ἐχόμενον;

παντελῶς μὲν οὖν, ἔφη.

496B πάνσμικρον δὴ τι, ἔφην ἐγώ, ὦ Ἀδείμαντε, λείπεται τῶν κατ' ἀξίαν ὁμιλούντων φιλοσοφία, ἥ που ὑπὸ φυγῆς καταληφθὲν γενναῖον καὶ εὖ τεθραμμένον ἦθος, ἀπορία τῶν διαφθερούντων κατὰ φύσιν μείναν ἐπ' αὐτῇ, ἢ ἐν σμικρᾷ πόλει ὅταν μεγάλη ψυχὴ φυῆ καὶ ἀτιμάσασα τὰ τῆς πόλεως ὑπερίδῃ· βραχὺ δέ πού τι καὶ ἀπ' ἄλλης τέχνης δικαίως ἀτιμάσαν εὐφυὲς ἐπ' αὐτὴν ἂν ἔλθοι. εἴη δ' ἂν καὶ ὁ τοῦ ἡμετέρου ἐταίρου
496C Θεάγους χαλινὸς οἶος κατασχεῖν· καὶ γὰρ Θεάγει τὰ μὲν ἄλλα πάντα παρεσκευάσται πρὸς τὸ ἐκπεσεῖν φιλοσοφίας, ἢ δὲ τοῦ σώματος νοσοτροφία ἀπείργουσα αὐτὸν τῶν πολιτικῶν κατέχει. τὸ δ' ἡμέτερον οὐκ ἄξιον λέγειν, τὸ δαιμόνιον σημεῖον· ἢ γὰρ πού τι ἀλλῶ ἢ οὐδενὶ τῶν ἔμπροσθεν γέγονεν. καὶ τούτων δὴ

τῶν ὀλίγων οἱ γενόμενοι καὶ γευσάμενοι ὡς ἡδὺ καὶ
 μακάριον τὸ κτήμα, καὶ τῶν πολλῶν αὖ ἱκανῶς
 ἰδόντες τὴν μανίαν, καὶ ὅτι οὐδεὶς οὐδὲν ὑγιὲς ὡς ἔπος
 496D εἰπεῖν περὶ τὰ τῶν πόλεων πράττει οὐδ' ἔστι
 σύμμαχος μεθ' ὅτου τις ἰὼν ἐπὶ τὴν τῶ δικαίῳ
 βοήθειαν σώζοιτ' ἄν, ἀλλ' ὡσπερ εἰς θηρία ἄνθρωπος
 ἐμπεσὼν, οὔτε συναδικεῖν ἐθέλων οὔτε ἱκανὸς ὢν εἰς
 πᾶσιν ἀγρίοις ἀντέχειν, πρὶν τι τὴν πόλιν ἢ φίλους
 ὀνῆσαι προαπολόμενος ἀνωφελῆς αὐτῷ τε καὶ τοῖς
 ἄλλοις ἂν γένοιτο — ταῦτα πάντα λογισμῶ λαβῶν,
 ἡσυχίαν ἔχων καὶ τὰ αὐτοῦ πράττων, οἶον ἐν χειμῶνι
 κονιορτοῦ καὶ ζάλης ὑπὸ πνεύματος φερομένου ὑπὸ
 τειχίον ἀποστάς, ὁρῶν τοὺς ἄλλους καταπιμπλαμένους
 ἀνομίας, ἀγαπᾷ εἴ πη αὐτὸς καθαρὸς ἀδικίας τε καὶ
 496E ἀνοσίων ἔργων τόν τε ἐνθάδε βίον βιώσεται καὶ τὴν
 ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ μετὰ καλῆς ἐλπίδος ἰλεώς τε καὶ
 εὐμενῆς ἀπαλλάξεται.

497A ἀλλά τοι, ἧ δ' ὅς, οὐ τὰ ἐλάχιστα ἂν
 διαπραξάμενος ἀπαλλάττοιο.

οὐδέ γε, εἶπον, τὰ μέγιστα, μὴ τυχὼν πολιτείας προσηκούσης· ἐν γὰρ προσηκούσῃ αὐτός τε μᾶλλον αὐξήσεται καὶ μετὰ τῶν ἰδίων τὰ κοινὰ σώσει.

τὸ μὲν οὖν τῆς φιλοσοφίας ὧν ἔνεκα διαβολὴν εἴληφεν καὶ ὅτι οὐ δικαίως, ἐμοὶ μὲν δοκεῖ μετρίως εἰρηῆσθαι, εἰ μὴ ἔτ' ἄλλο λέγεις τι σύ.

ἀλλ' οὐδέν, ἧ δ' ὅς, ἔτι λέγω περὶ τούτου· ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν αὐτῇ τίνα τῶν νῦν λέγεις πολιτειῶν;

497B

οὐδ' ἠντινοῦν, εἶπον, ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἐπαιτιῶμαι, μηδεμίαν ἀξίαν εἶναι τῶν νῦν κατάστασιν πόλεως φιλοσόφου φύσεως· διὸ καὶ στρέφεσθαι τε καὶ ἀλλοιοῦσθαι αὐτήν, ὥσπερ ξενικὸν σπέρμα ἐν γῆ ἄλλη σπειρόμενον ἐξίτηλον εἰς τὸ ἐπιχώριον φιλεῖ κρατούμενον ἶέναι, οὕτω καὶ τοῦτο τὸ γένος νῦν μὲν οὐκ ἴσχειν τὴν αὐτοῦ δύναμιν, ἀλλ' εἰς ἀλλότριον ἦθος ἐκπίπτειν· εἰ δὲ λήψεται τὴν ἀρίστην πολιτείαν, ὥσπερ καὶ αὐτὸ ἀριστόν ἐστιν, τότε δηλώσει ὅτι τοῦτο μὲν τῷ ὄντι θεῖον ἦν, τὰ δὲ ἄλλα ἀνθρώπινα, τὰ τε τῶν φύσεων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων. δῆλος δὲ οὖν εἶ ὅτι μετὰ τοῦτο ἐρήσῃ τίς αὕτη ἢ πολιτεία.

497C

οὐκ ἔγνωσ, ἔφη· οὐ γὰρ τοῦτο ἔμελλον, ἀλλ' εἰ αὐτὴ ἦν ἡμεῖς διεληλύθαμεν οἰκίζοντες τὴν πόλιν ἢ ἄλλη.

497D

τὰ μὲν ἄλλα, ἦν δ' ἐγώ, αὕτη· τοῦτο δὲ αὐτὸ ἐρῶρήθη μὲν καὶ τότε, ὅτι δεήσοι τι αἰεὶ ἐνεῖναι ἐν τῇ πόλει λόγον ἔχον τῆς πολιτείας τὸν αὐτὸν ὄνπερ καὶ σὺ ὁ νομοθέτης ἔχων τοὺς νόμους ἐτίθεις.

ἐρῶρήθη γάρ, ἔφη.

ἀλλ' οὐχ ἱκανῶς, εἶπον, ἐδηλώθη, φόβῳ ὧν ὑμεῖς ἀντιλαμβανόμενοι δεδηλώκατε μακρὰν καὶ χαλεπὴν αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν· ἐπεὶ καὶ τὸ λοιπὸν οὐ πάντων ῥᾶστον διελθεῖν.

τὸ ποῖον;

τίνα τρόπον μεταχειριζομένη πόλις φιλοσοφίαν οὐ διολεῖται. τὰ γὰρ δὴ μεγάλα πάντα ἐπισφαλῆ, καὶ τὸ λεγόμενον τὰ καλὰ τῷ ὄντι χαλεπά.

497E

ἀλλ' ὅμως, ἔφη, λαβέτω τέλος ἢ ἀπόδειξις τούτου φανεροῦ γενομένου.

οὐ τὸ μὴ βούλεσθαι, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' εἶπερ, τὸ μὴ δύνασθαι διακωλύσει· παρὼν δὲ τήν γ' ἐμὴν προθυμίαν εἴση. σκόπει δὲ καὶ νῦν ὡς προθύμως καὶ παρακινδυνευτικῶς μέλλω λέγειν, ὅτι τούναντίον ἢ νῦν δεῖ τοῦ ἐπιτηδεύματος τούτου πόλιν ἄπτεσθαι.

πῶς;

498A νῦν μὲν, ἦν δ' ἐγώ, οἱ καὶ ἀπτόμενοι μειράκια ὄντα ἄρτι ἐκ παίδων τὸ μεταξὺ οἰκονομίας καὶ χρηματισμοῦ πλησιάσαντες αὐτοῦ τῷ χαλεπωτάτῳ ἀπαλλάττονται, οἱ φιλοσοφώτατοι ποιούμενοι — λέγω δὲ χαλεπώτατον τὸ περὶ τοὺς λόγους — ἐν δὲ τῷ ἔπειτα, ἐὰν καὶ ἄλλων τοῦτο πραττόντων παρακαλούμενοι ἐθέλωσιν ἀκροαταὶ γίγνεσθαι, μεγάλα ἠγοῦνται, πάρεργον οἰόμενοι αὐτὸ δεῖν πράττειν· πρὸς δὲ τὸ γῆρας ἐκτὸς δὴ τινων ὀλίγων ἀποσβέννυνται 498B πολὺ μᾶλλον τοῦ Ἡρακλειτείου ἠλίου, ὅσον αὔθις οὐκ ἐξάπτονται.

δεῖ δὲ πῶς; ἔφη.

πᾶν τούναντίον· μειράκια μὲν ὄντα καὶ παῖδας
 μειρακιώδη παιδείαν καὶ φιλοσοφίαν μεταχειρίζεσθαι,
 τῶν τε σωμάτων, ἐν ᾧ βλαστάνει τε καὶ ἀνδροῦται,
 εὖ μάλα ἐπιμελεῖσθαι, ὑπηρεσίαν φιλοσοφία
 κτωμένους· προΐούσης δὲ τῆς ἡλικίας, ἐν ἧ ἡ ψυχὴ
 τελεοῦσθαι ἄρχεται, ἐπιτείνειν τὰ ἐκείνης γυμνάσια·
 498C ὅταν δὲ λήγη μὲν ἡ ῥώμη, πολιτικῶν δὲ καὶ
 στρατειῶν ἐκτὸς γίγνηται, τότε ἤδη ἀφέτους νέμεσθαι
 καὶ μηδὲν ἄλλο πράττειν, ὅτι μὴ πάρεργον, τοὺς
 μέλλοντας εὐδαιμόνως βιώσεσθαι καὶ τελευτήσαντας
 τῷ βίῳ τῷ βεβιωμένῳ τὴν ἐκεῖ μοῖραν ἐπιστήσειν
 πρέπουσαν.

ὡς ἀληθῶς μοι δοκεῖς, ἔφη, λέγειν γε προθύμως, ὦ
 Σώκρατες· οἶμαι μέντοι τοὺς πολλοὺς τῶν ἀκουόντων
 προθυμότερον ἔτι ἀντιτείνειν οὐδ' ὀπωστιοῦν
 πεισομένους, ἀπὸ Θρασυμάχου ἀρξαμένους.

498D μὴ διάβαλλε, ἦν δ' ἐγώ, ἐμὲ καὶ Θρασύμαχον ἄρτι
 φίλους γεγονότας, οὐδὲ πρὸ τοῦ ἐχθροὺς ὄντας. πείρας
 γὰρ οὐδὲν ἀνήσομεν, ἕως ἂν ἡ πείσωμεν καὶ τοῦτον
 καὶ τοὺς ἄλλους, ἢ προὔργου τι ποιήσωμεν εἰς ἐκεῖνον

τὸν βίον, ὅταν αὔθις γενόμενοι τοῖς τοιούτοις ἐντύχωσι λόγοις.

εἰς μικρὸν γ', ἔφη, χρόνον εἴρηκας.

εἰς οὐδὲν μὲν οὔν, ἔφην, ὡς γε πρὸς τὸν ἅπαντα. τὸ μέντοι μὴ πείθεσθαι τοῖς λεγομένοις τοὺς πολλοὺς θαῦμα οὐδέν· οὐ γὰρ πώποτε εἶδον γενόμενον τὸ νῦν λεγόμενον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τοιαῦτ' ἄττα ῥήματα ἐξεπίτηδες ἀλλήλοις ὁμοιωμένα, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ὥσπερ νῦν συμπεσόντα. ἄνδρα δὲ ἀρετῇ παρισωμένον καὶ ὁμοιωμένον μέχρι τοῦ δυνατοῦ τελέως ἔργῳ τε καὶ λόγῳ, δυναστεύοντα ἐν πόλει ἐτέρα τοιαύτη, οὐ πώποτε ἐωράκασιν, οὔτε ἓνα οὔτε πλείους. ἢ οἶει;

οὐδαμῶς γε.

οὐδέ γε αὔ λόγων, ὦ μακάριε, καλῶν τε καὶ ἐλευθέρων ἱκανῶς ἐπήκοοι γεγονάσιν, οἷων ζητεῖν μὲν τὸ ἀληθές συντεταμένως ἐκ παντὸς τρόπου τοῦ γνῶναι χάριν, τὰ δὲ κομψά τε καὶ ἐριστικὰ καὶ μηδαμόσε ἄλλοσε τείνοντα ἢ πρὸς δόξαν καὶ ἔριν καὶ

ἐν δίκαις καὶ ἐν ἰδίαις συνουσίαις πόρρωθεν ἀσπαζομένων.

οὐδὲ τούτων, ἔφη.

τούτων τοι χάριν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ταῦτα
 499B προορώμενοι ἡμεῖς τότε καὶ δεδιότες ὅμως ἐλέγομεν,
 ὑπὸ τ' ἀληθοῦς ἠναγκασμένοι, ὅτι οὔτε πόλις οὔτε
 πολιτεία οὐδέ γ' ἀνὴρ ὁμοίως μή ποτε γένηται τέλος,
 πρὶν ἂν τοῖς φιλοσόφοις τούτοις τοῖς ὀλίγοις καὶ οὐ
 πονηροῖς, ἀχρήστοις δὲ νῦν κεκλημένοις, ἀνάγκη τις ἐκ
 τύχης περιβάλη, εἴτε βούλονται εἴτε μή, πόλεως
 ἐπιμεληθῆναι, καὶ τῇ πόλει κατηκόω γενέσθαι, ἢ τῶν
 499C νῦν ἐν δυναστείαις ἢ βασιλείαις ὄντων ὑέσιν ἢ αὐτοῖς
 ἔκ τινος θείας ἐπιπνοίας ἀληθινῆς φιλοσοφίας ἀληθινὸς
 ἔρως ἐμπέση. τούτων δὲ πότερα γενέσθαι ἢ ἀμφοτέρω
 ὡς ἄρα ἐστὶν ἀδύνατον, ἐγὼ μὲν οὐδένα φημι ἔχειν
 λόγον. οὔτω γὰρ ἂν ἡμεῖς δικαίως καταγελώμεθα, ὡς
 ἄλλως εὐχαῖς ὅμοια λέγοντες. ἢ οὐχ οὔτως;

οὔτως.

εἰ τοίνυν ἄκροις εἰς φιλοσοφίαν πόλεώς τις ἀνάγκη
 ἐπιμεληθῆναι ἢ γέγονεν ἐν τῷ ἀπείρῳ τῷ
 παρεληλυθότι χρόνῳ ἢ καὶ νῦν ἔστιν ἐν τινι
 499D βαρβαρικῷ τόπῳ, πόρρω που ἐκτὸς ὄντι τῆς ἡμετέρας
 ἐπόψεως, ἢ καὶ ἔπειτα γενήσεται, περὶ τούτου ἔτοιμοι
 τῷ λόγῳ διαμάχεσθαι, ὡς γέγονεν ἢ εἰρημένη
 πολιτεία καὶ ἔστιν καὶ γενήσεταιί γε, ὅταν αὕτη ἢ
 Μοῦσα πόλεως ἐγκρατῆς γένηται. οὐ γὰρ ἀδύνατος
 γενέσθαι, οὐδ' ἡμεῖς ἀδύνατα λέγομεν· χαλεπὰ δὲ καὶ
 παρ' ἡμῶν ὁμολογεῖται.

καὶ ἐμοί, ἔφη, οὕτω δοκεῖ.

τοῖς δὲ πολλοῖς, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οὐκ αὖ δοκεῖ, ἐρεῖς;

ἴσως, ἔφη.

ὦ μακάριε, ἦν δ' ἐγώ, μὴ πάνυ οὕτω τῶν πολλῶν
 κατηγόρει.

499E ἀλλοίαν τοι δόξαν ἔξουσιν, ἐὰν αὐτοῖς μὴ φιλονικῶν
 ἀλλὰ παραμυθούμενος καὶ ἀπολυόμενος τὴν τῆς
 φιλομαθείας διαβολὴν ἐνδεικνύη οὓς λέγεις τοὺς
 500A φιλοσόφους, καὶ διορίζη ὥσπερ ἄρτι τὴν τε φύσιν

αὐτῶν καὶ τὴν ἐπιτήδευσιν, ἵνα μὴ ἡγῶνταιί σε λέγειν οὓς αὐτοὶ οἴονται. ἢ οἶει τινὰ χαλεπαίνειν τῷ μὴ χαλεπῷ ἢ φθονεῖν τῷ μὴ φθονερῷ ἄφθονόν τε καὶ πρᾶον ὄντα; ἐγὼ μὲν γάρ σε προφθάσας λέγω ὅτι ἐν ὀλίγοις τισὶν ἡγοῦμαι, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ πλήθει, χαλεπήν οὕτω φύσιν γίνεσθαι.

καὶ ἐγὼ ἀμέλει, ἔφη, συνοίομαι.

500B

οὐκοῦν καὶ αὐτὸ τοῦτο συνοίει, τοῦ χαλεπῶς πρὸς φιλοσοφίαν τοὺς πολλοὺς διακειῖσθαι ἐκείνους αἰτίους εἶναι τοὺς ἔξωθεν οὐ προσῆκον ἐπεισκευμακότας, λοιδορουμένους τε αὐτοῖς καὶ φιλαπεχθνημόνως ἔχοντας καὶ αἰεὶ περὶ ἀνθρώπων τοὺς λόγους ποιουμένους, ἡκιστα φιλοσοφία πρέπον ποιοῦντας;

πολύ γ', ἔφη.

500C

οὐδὲ γάρ που, ὦ Ἀδείμαντε, σχολὴ τῷ γε ὡς ἀληθῶς πρὸς τοῖς οὓσι τὴν διάνοιαν ἔχοντι κάτω βλέπειν εἰς ἀνθρώπων πραγματείας, καὶ μαχόμενον αὐτοῖς φθόνου τε καὶ δυσμενείας ἐμπίμπλασθαι, ἀλλ' εἰς τεταγμένα ἅπτα καὶ κατὰ ταῦτα αἰεὶ ἔχοντα

ὀρῶντας καὶ θρωμένους οὐτ' ἀδικοῦντα οὐτ' ἀδικούμενα
 ὑπ' ἀλλήλων, κόσμῳ δὲ πάντα καὶ κατὰ λόγον
 ἔχοντα, ταῦτα μιμεῖσθαι τε καὶ ὅτι μάλιστα
 ἀφομοιοῦσθαι. ἢ οἶει τινὰ μηχανὴν εἶναι, ὅτῳ τις
 ὁμιλεῖ ἀγάμενος, μὴ μιμεῖσθαι ἐκεῖνο;

ἀδύνατον, ἔφη.

500D θείῳ δὴ καὶ κοσμίῳ ὅ γε φιλόσοφος ὁμιλῶν κόσμιός
 τε καὶ θεῖος εἰς τὸ δυνατόν ἀνθρώπῳ γίγνεται·
 διαβολὴ δ' ἐν πᾶσι πολλή.

παντάπασι μὲν οὖν.

ἂν οὖν τις, εἶπον, αὐτῷ ἀνάγκη γένηται ἃ ἐκεῖ ὁρᾷ
 μελετῆσαι εἰς ἀνθρώπων ἡθῆ καὶ ἰδία καὶ δημοσία
 τιθέναι καὶ μὴ μόνον ἑαυτὸν πλάττειν, ἄρα κακὸν
 δημιουργὸν αὐτὸν οἶει γενήσεσθαι σωφροσύνης τε καὶ
 δικαιοσύνης καὶ συμπάσης τῆς δημοτικῆς ἀρετῆς;

ἤκιστα γε, ἦ δ' ὅς.

500E ἀλλ' ἐὰν δὴ αἰσθῶνται οἱ πολλοὶ ὅτι ἀληθῆ περι
 αὐτοῦ λέγομεν, χαλεπανοῦσι δὴ τοῖς φιλοσόφοις καὶ

ἀπιστήσουσιν ἡμῖν λέγουσιν ὡς οὐκ ἂν ποτε ἄλλως εὐδαιμονήσειε πόλις, εἰ μὴ αὐτὴν διαγράψειαν οἱ τῷ θείῳ παραδείγματι χρώμενοι ζωγράφοι;

501A

οὐ χαλεπανοῦσιν, ἧ δ' ὅς, ἐάνπερ αἴσθωνται. ἀλλὰ δὴ τίνα λέγεις τρόπον τῆς διαγραφῆς;

λαβόντες, ἦν δ' ἐγώ, ὥσπερ πίνακα πόλιν τε καὶ ἥθη ἀνθρώπων, πρῶτον μὲν καθαρὰν ποιήσειαν ἂν, ὃ οὐ πάνυ ῥάδιον· ἀλλ' οὖν οἴσθ' ὅτι τούτῳ ἂν εὐθύς τῶν ἄλλων διενέγκοιεν, τῷ μήτε ἰδιώτου μήτε πόλεως ἐθελῆσαι ἂν ἀψασθαι μηδὲ γράφειν νόμους, πρὶν ἢ παραλαβεῖν καθαρὰν ἢ αὐτοὶ ποιῆσαι.

καὶ ὁρθῶς γ', ἔφη.

οὐκοῦν μετὰ ταῦτα οἶει ὑπογράψασθαι ἂν τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας;

τί μὴν;

501B

ἔπειτα οἶμαι ἀπεργαζόμενοι πυκνὰ ἂν ἐκατέρωσ' ἀποβλέποιεν, πρὸς τε τὸ φύσει δίκαιον καὶ καλὸν καὶ σῶφρον καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, καὶ πρὸς ἐκεῖν' αὖ τὸ

ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐμποιοῖεν, συμμειγνύντες τε καὶ κεραννύντες ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων τὸ ἀνδρείκελον, ἀπ' ἐκείνου τεκμαιρόμενοι, ὃ δὴ καὶ Ὅμηρος ἐκάλεσεν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐγγιγνόμενον θεοειδές τε καὶ θεοείκελον.

ὁρθῶς, ἔφη.

καὶ τὸ μὲν ἂν οἶμαι ἐξαλείφοιεν, τὸ δὲ πάλιν ἐγγράφοιεν, ἕως ὅτι μάλιστα ἀνθρώπεια ἦθη εἰς ὅσον ἐνδέχεται θεοφιλῆ ποιήσειαν.

καλλίστη γοῦν ἂν, ἔφη, ἢ γραφὴ γένοιτο.

ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, πείθομέν πη ἐκείνους, οὓς διατεταμένους ἐφ' ἡμᾶς ἔφησθα ἶέναι, ὡς τοιοῦτός ἐστι πολιτειῶν ζωγράφος ὃν τότε' ἐπηνοῦμεν πρὸς αὐτούς, δι' ὃν ἐκεῖνοι ἐχαλέπαινον ὅτι τὰς πόλεις αὐτῶ παρεδίδομεν, καί τι μᾶλλον αὐτὸ νῦν ἀκούοντες πρᾶύ—νονται;

καὶ πολὺ γε, ἦ δ' ὅς, εἰ σωφρονοῦσιν.

501D

πῆ γὰρ δὴ ἔξουσιν ἀμφισβητῆσαι; πότερον μὴ τοῦ ὄντος τε καὶ ἀληθείας ἐραστὰς εἶναι τοὺς φιλοσόφους;

ἄτοπον μεντᾶν, ἔφη, εἴη.

ἀλλὰ μὴ τὴν φύσιν αὐτῶν οἰκείαν εἶναι τοῦ ἀρίστου, ἣν ἡμεῖς διήλθομεν;

οὐδὲ τοῦτο.

τί δέ; τὴν τοιαύτην τυχοῦσαν τῶν προσηκόντων ἐπιτηδευμάτων οὐκ ἀγαθὴν τελέως ἔσεσθαι καὶ φιλόσοφον, εἶπερ τινὰ ἄλλην; ἢ ἐκείνους φήσει μᾶλλον, οὓς ἡμεῖς ἀφωρίσαμεν;

501E

οὐ δῆπου.

ἔτι οὖν ἀγριανοῦσι λεγόντων ἡμῶν ὅτι πρὶν ἂν πόλεως τὸ φιλόσοφον γένος ἐγκρατὲς γένηται, οὔτε πόλει οὔτε πολίταις κακῶν παῦλα ἔσται, οὐδὲ ἡ πολιτεία ἣν μυθολογοῦμεν λόγῳ ἔργῳ τέλος λήψεται;

ἴσως, ἔφη, ἦττον.

502A

βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, μὴ ἦττον φῶμεν αὐτοὺς ἀλλὰ παντάπασι πράους γεγονέναι καὶ πεπεισθαι, ἴνα, εἰ μὴ τι, ἀλλὰ αἰσχυνθέντες ὁμολογήσωσιν;

πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

οὗτοι μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο πεπεισμένοι ἔστων· τοῦδε δὲ πέρι τις ἀμφισβητήσῃ, ὡς οὐκ ἂν τύχοιεν γενόμενοι βασιλέων ἔκγονοι ἢ δυναστῶν τὰς φύσεις φιλόσοφοι;

οὐδ' ἂν εἷς, ἔφη.

502B

τοιούτους δὲ γενομένους ὡς πολλή ἀνάγκη διαφθαρῆναι, ἔχει τις λέγειν; ὡς μὲν γὰρ χαλεπὸν σωθῆναι, καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν· ὡς δὲ ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ τῶν πάντων οὐδέποτε οὐδ' ἂν εἷς σωθείη, ἔσθ' ὅστις ἀμφισβητήσῃ;

καὶ πῶς;

ἀλλὰ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, εἷς ἱκανὸς γενόμενος, πόλιν ἔχων πειθομένην, πάντ' ἐπιτελέσαι τὰ νῦν ἀπιστούμενα.

ἱκανὸς γάρ, ἔφη.

ἄρχοντας γάρ που, ἦν δ' ἐγώ, τιθέντος τοὺς νόμους
καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἃ διεληλύθαμεν, οὐ δήπου
ἀδύνατον ἐθέλειν ποιεῖν τοὺς πολίτας.

οὐδ' ὀπωστιοῦν.

ἀλλὰ δὴ, ἅπερ ἡμῖν δοκεῖ, δόξαι καὶ ἄλλοις
θαυμαστόν τι καὶ ἀδύνατον;

502C

οὐκ οἶμαι ἔγωγε, ἦ δ' ὅς.

καὶ μὴν ὅτι γε βέλτιστα, εἴπερ δυνατά, ἱκανῶς ἐν
τοῖς ἔμπροσθεν, ὡς ἐγῶμαι, διήλθομεν.

ἱκανῶς γάρ.

νῦν δὴ, ὡς ἔοικεν, συμβαίνει ἡμῖν περὶ τῆς
νομοθεσίας ἄριστα μὲν εἶναι ἃ λέγομεν, εἰ γένοιτο,
χαλεπὰ δὲ γενέσθαι, οὐ μέντοι ἀδύνατά γε.

συμβαίνει γάρ, ἔφη.

οὐκοῦν ἐπειδὴ τοῦτο μόγισ τέλος ἔσχεν, τὰ ἐπίλοιπα
δὴ μετὰ τοῦτο λεκτέον, τίνα τρόπον ἡμῖν καὶ ἐκ

502D τίνων μαθημάτων τε καὶ ἐπιτηδευμάτων οἱ σωτήρες
 ἐνέσονται τῆς πολιτείας, καὶ κατὰ ποίας ἡλικίας
 ἕκαστοι ἕκαστων ἀπτόμενοι;

λεκτέον μέντοι, ἔφη.

οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ σοφὸν μοι ἐγένετο τήν τε τῶν
 γυναικῶν τῆς κτήσεως δυσχέρειαν ἐν τῷ πρόσθεν
 παραλιπόντι καὶ παιδογονίαν καὶ τήν τῶν ἀρχόντων
 κατάστασιν, εἰδότει ὡς ἐπίφθονός τε καὶ χαλεπή
 γίγνεσθαι ἢ παντελῶς ἀληθείης· νῦν γὰρ οὐδέν ἦττον
 ἤλθεν τὸ δεῖν αὐτὰ διελθεῖν.

502E καὶ τὰ μὲν δὴ τῶν γυναικῶν τε καὶ παίδων
 πεπέρανται, τὸ δὲ τῶν ἀρχόντων ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς
 503A μετελθεῖν δεῖ. ἐλέγομεν δ', εἰ μνημονεύεις, δεῖν αὐτοὺς
 φιλοπόλιδάς τε φαίνεσθαι, βασανιζομένους ἐν ἡδοναῖς
 τε καὶ λύπαις, καὶ τὸ δόγμα τοῦτο μήτ' ἐν πόνοις
 μήτ' ἐν φόβοις μήτ' ἐν ἄλλῃ μηδεμιᾷ μεταβολῇ
 φαίνεσθαι ἐκβάλλοντας, ἢ τὸν ἀδυνατοῦντα
 ἀποκριτέον, τὸν δὲ πανταχοῦ ἀκήρατον ἐκβαίνοντα
 ὥσπερ χρυσὸν ἐν πυρὶ βασανιζόμενον, στατέον ἄρχοντα
 καὶ γέρα δοτέον καὶ ζῶντι καὶ τελευτήσαντι καὶ

ἄλλα. τοιαῦτ' ἅττα ἦν τὰ λεγόμενα παρεξιόντος καὶ παρακαλυπτομένου τοῦ λόγου, πεφοβημένου κινεῖν τὸ νῦν παρόν.

ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις· μέμνημαι γάρ.

ὄκνος γάρ, ἔφην, ὦ φίλε, ἐγώ, εἰπεῖν τὰ νῦν ἀποτετολμημένα· νῦν δὲ τοῦτο μὲν τετολμήσθω εἰπεῖν, ὅτι τοὺς ἀκριβεστάτους φύλακας φιλοσόφους δεῖ καθιστάναι.

εἰρήσθω γάρ, ἔφη.

νόησον δὴ ὡς εἰκότως ὀλίγοι ἔσονται σοι ἦν γὰρ διήλθομεν φύσιν δεῖν ὑπάρχειν αὐτοῖς, εἰς ταῦτόν συμφύεσθαι αὐτῆς τὰ μέρη ὀλιγάκις ἐθέλει, τὰ πολλὰ δὲ διεσπασμένη φύεται.

πῶς, ἔφη, λέγεις;

εὐμαθεῖς καὶ μνήμονες καὶ ἀγχίνοι καὶ ὄξεις καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἔπεται οἶσθ' ὅτι οὐκ ἐθέλουσιν ἅμα φύεσθαι καὶ νεανικοί τε καὶ μεγαλοπρεπεῖς τὰς διανοίας οἷοι κοσμίως μετὰ ἡσυχίας καὶ βεβαιότητος

ἐθέλειν ζῆν, ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ὑπὸ ὀξύτητος φέρονται ὅπη ἂν τύχωσιν, καὶ τὸ βέβαιον ἅπαν αὐτῶν ἐξοίχεται.

ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

οὐκοῦν τὰ βέβαια αὖ ταῦτα ἦθῃ καὶ οὐκ εὐμετάβολα, οἷς ἂν τις μᾶλλον ὡς πιστοῖς χρήσαιτο, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ πρὸς τοὺς φόβους δυσκίνητα ὄντα, πρὸς τὰς μαθήσεις αὖ ποιεῖ ταῦτόν· δυσκινήτως ἔχει καὶ δυσμαθῶς ὥσπερ ἀπονεναρκωμένα, καὶ ὕπνου τε καὶ χάσμησιν ἐμπίμπλονται, ὅταν τι δέη τοιοῦτον διαπονεῖν.

ἔστι ταῦτα, ἔφη.

ἡμεῖς δέ γε φαμεν ἀμφοτέρων δεῖν εὔ τε καὶ καλῶς μετέχειν, ἢ μήτε παιδείας τῆς ἀκριβεστάτης δεῖν αὐτῷ μεταδιδόναι μήτε τιμῆς μήτε ἀρχῆς.

ὁρθῶς, ἦ δ' ὅς.

οὐκοῦν σπάνιον αὐτὸ οἶει ἔσεσθαι;

πῶς δ' οὐ;

503B

βασανιστέον δὴ ἔν τε οἷς τότε ἐλέγομεν πόνοις τε καὶ φόβοις καὶ ἡδοναῖς, καὶ ἔτι δὴ ὃ τότε παρεῖμεν νῦν λέγομεν, ὅτι καὶ ἐν μαθήμασι πολλοῖς γυμνάζειν δεῖ, σκοποῦντας εἰ καὶ τὰ μέγιστα μαθήματα δυνατὴ ἔσται ἐνεγκεῖν εἴτε καὶ ἀποδειλιάσει, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀποδειλιῶντες.

504A

πρέπει γέ τοι δὴ, ἔφη, οὕτω σκοπεῖν. ἀλλὰ ποῖα δὴ λέγεις μαθήματα μέγιστα;

μνημονεύεις μὲν που, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τριττὰ εἶδη ψυχῆς διαστησάμενοι συνεπιβάζομεν δικαιοσύνης τε πέρι καὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ σοφίας ὃ ἕκαστον εἴη.

μὴ γὰρ μνημονεύων, ἔφη, τὰ λοιπὰ ἂν εἴην δίκαιος μὴ ἀκούειν.

ἦ καὶ τὸ προῤῥηθὲν αὐτῶν;

τὸ ποῖον δὴ;

504B

ἐλέγομέν που ὅτι ὡς μὲν δυνατὸν ἦν κάλλιστα αὐτὰ κατιδεῖν ἄλλη μακροτέρα εἴη περίοδος, ἦν

περιελθόντι καταφανῆ γίγνοιτο, τῶν μέντοι ἔμπροσθεν προειρημένων ἐπομένης ἀποδείξεις οἶόν τ' εἶη προσάψαι. καὶ ὑμεῖς ἐξαρκεῖν ἔφατε, καὶ οὕτω δὴ ἐρρήθη τὰ τότε τῆς μὲν ἀκριβείας, ὡς ἐμοὶ ἐφαίνετο, ἐλλιπῆ, εἰ δὲ ὑμῖν ἀρεσκόντως, ὑμεῖς ἂν τοῦτο εἴποιτε.

ἀλλ' ἔμοιγε, ἔφη, μετρίως· ἐφαίνετο μὴν καὶ τοῖς ἄλλοις.

504C

ἀλλ', ὦ φίλε, ἦν δ' ἐγώ, μέτρον τῶν τοιούτων ἀπολείπον καὶ ὀτιοῦν τοῦ ὄντος οὐ πάνυ μετρίως γίγνεται· ἀτελές γὰρ οὐδὲν οὐδενὸς μέτρον. δοκεῖ δ' ἐνίοτέ τισιν ἱκανῶς ἤδη ἔχειν καὶ οὐδὲν δεῖν περαιτέρω ζητεῖν.

καὶ μάλ', ἔφη, συχνοὶ πάσχουσιν αὐτὸ διὰ ῥαθυμίαν.

τούτου δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, τοῦ παθήματος ἥκιστα προσδεῖ φύλακι πόλεώς τε καὶ νόμων.

εἰκός, ἦ δ' ὅς.

504D τὴν μακροτέραν τοίνυν, ὧ̃ ἑταῖρε, ἔφην, περιτέον τῷ τοιούτῳ, καὶ οὐχ ἥττον μανθάνοντι πονητέον ἢ γυμναζομένῳ· ἢ, ὃ νυνδὴ ἐλέγομεν, τοῦ μεγίστου τε καὶ μάλιστα προσήκοντος μαθήματος ἐπὶ τέλος οὔποτε ἤξει.

οὐ γὰρ ταῦτα, ἔφη, μέγιστα, ἀλλ' ἔτι τι μείζον δικαιοσύνης τε καὶ ὧ̃ν διήλθομεν;

504E καὶ μείζον, ἦν δ' ἐγώ, καὶ αὐτῶν τούτων οὐχ ὑπογραφὴν δεῖ ὥσπερ νῦν θεάσασθαι, ἀλλὰ τὴν τελεωτάτην ἀπεργασίαν μὴ παριέναι. ἢ οὐ γελοῖον ἐπὶ μὲν ἄλλοις σμικροῦ ἀξίοις πᾶν ποιεῖν συντεινομένους ὅπως ὅτι ἀκριβέστατα καὶ καθαρώτατα ἔξει, τῶν δὲ μεγίστων μὴ μεγίστας ἀξιούσιν εἶναι καὶ τὰς ἀκριβείας;

καὶ μάλα, ἔφη· ὃ μέντοι μέγιστον μάθημα καὶ περὶ ὅτι αὐτὸ λέγεις, οἶει τιν' ἂν σε, ἔφη, ἀφεῖναι μὴ ἐρωτήσαντα τί ἐστίν;

505A οὐ πάνυ, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ καὶ σὺ ἐρώτα. πάντως αὐτὸ οὐκ ὀλιγάκις ἀκήκοας, νῦν δὲ ἢ οὐκ ἐννοεῖς ἢ αὖ διανοῇ ἐμοὶ πράγματα παρέχειν ἀντιλαμβανόμενος.

οἶμαι δὲ τοῦτο μᾶλλον· ἐπεὶ ὅτι γε ἢ τοῦ ἀγαθοῦ
 ἰδέα μέγιστον μάθημα, πολλάκις ἀκήκοας, ἥ δὴ καὶ
 δίκαια καὶ τᾶλλα προσχρησάμενα χρήσιμα καὶ
 ὠφέλιμα γίνονται. καὶ νῦν σχεδὸν οἶσθ' ὅτι μέλλω
 τοῦτο λέγειν, καὶ πρὸς τούτῳ ὅτι αὐτὴν οὐχ ἰκανῶς
 ἴσμεν· εἰ δὲ μὴ ἴσμεν, ἄνευ δὲ ταύτης εἰ ὅτι μάλιστα
 τᾶλλα ἐπισταίμεθα, οἶσθ' ὅτι οὐδὲν ἡμῖν ὄφελος,
 ὥσπερ οὐδ' εἰ κεκτήμεθα τι ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ. ἢ οἶει
 τι πλεόν εἶναι πᾶσαν κτήσιν ἐκτῆσθαι, μὴ μέντοι
 ἀγαθήν; ἢ πάντα τᾶλλα φρονεῖν ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ,
 καλὸν δὲ καὶ ἀγαθὸν μηδὲν φρονεῖν;

μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη.

ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε γε οἶσθα, ὅτι τοῖς μὲν πολλοῖς
 ἡδονὴ δοκεῖ εἶναι τὸ ἀγαθόν, τοῖς δὲ κομψότεροις
 φρόνησις.

πῶς δ' οὐ;

καὶ ὅτι γε, ὦ φίλε, οἱ τοῦτο ἡγούμενοι οὐκ ἔχουσι
 δεῖξαι ἥτις φρόνησις, ἀλλ' ἀναγκάζονται τελευτῶντες
 τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φάναι.

καὶ μάλα, ἔφη, γελοίως.

505C

πῶς γὰρ οὐχί, ἦν δ' ἐγώ, εἰ ὄνειδίζοντές γε ὅτι οὐκ ἴσμεν τὸ ἀγαθὸν λέγουσι πάλιν ὡς εἰδόσιν; φρόνησιν γὰρ αὐτό φασιν εἶναι ἀγαθοῦ, ὡς αὖ συνιέντων ἡμῶν ὅτι λέγουσιν, ἐπειδὴν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ φθέγγωνται ὄνομα.

ἀληθέστατα, ἔφη.

τί δὲ οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν ὀριζόμενοι; μῶν μή τι ἐλάττονος πλάνης ἔμπλεω τῶν ἐτέρων; ἢ οὐ καὶ οὗτοι ἀναγκάζονται ὁμολογεῖν ἡδονὰς εἶναι κακάς;

σφόδρα γε.

συμβαίνει δὴ αὐτοῖς οἶμαι ὁμολογεῖν ἀγαθὰ εἶναι καὶ κακὰ ταυτά. ἦ γάρ;

505D

τί μὴν;

οὐκοῦν ὅτι μὲν μεγάλαι καὶ πολλαὶ ἀμφισβητήσεις περὶ αὐτοῦ, φανερόν;

πῶς γὰρ οὐ;

τί δέ; τόδε οὐ φανερόν, ὡς δίκαια μὲν καὶ καλὰ πολλοὶ ἂν ἔλοιντο τὰ δοκοῦντα, κἂν εἰ μὴ εἴη, ὅμως ταῦτα πράττειν καὶ κεκτῆσθαι καὶ δοκεῖν, ἀγαθὰ δὲ οὐδενὶ ἔτι ἀρκεῖ τὰ δοκοῦντα κτᾶσθαι, ἀλλὰ τὰ ὄντα ζητοῦσιν, τὴν δὲ δόξαν ἐνταῦθα ἤδη πᾶς ἀτιμάζει;

καὶ μάλα, ἔφη.

505E ὁ δὴ διώκει μὲν ἅπασα ψυχὴ καὶ τούτου ἔνεκα πάντα πράττει, ἀπομαντευομένη τι εἶναι, ἀποροῦσα δὲ καὶ οὐκ ἔχουσα λαβεῖν ἱκανῶς τί ποτ' ἐστὶν οὐδὲ πίστει χρήσασθαι μονίμῳ οἴῳ καὶ περὶ τᾶλλα, διὰ τοῦτο δὲ ἀποτυγχάνει καὶ τῶν ἄλλων εἴ τι ὄφελος 506A ἦν, περὶ δὴ τὸ τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον οὕτω φῶμεν δεῖν ἐσκοτῶσθαι καὶ ἐκείνους τοὺς βελτίστους ἐν τῇ πόλει, οἷς πάντα ἐγχειριοῦμεν;

ἤκιστα γ', ἔφη.

οἶμαι γοῦν, εἶπον, δίκαιά τε καὶ καλὰ ἀγνοούμενα ὅπη ποτὲ ἀγαθὰ ἐστίν, οὐ πολλοῦ τινος ἄξιον φύλακα κεκτῆσθαι ἂν ἑαυτῶν τὸν τοῦτο ἀγνοοῦντα·

μαντεύομαι δὲ μηδένα αὐτὰ πρότερον γνώσεσθαι
 ἱκανῶς.

καλῶς γάρ, ἔφη, μαντεύη.

506B

οὐκοῦν ἡμῖν ἢ πολιτεία τελέως κεκοσμήσεται, ἐὰν ὁ
 τοιοῦτος αὐτὴν ἐπισκοπῇ φύλαξ, ὁ τούτων ἐπιστήμων;

ἀνάγκη, ἔφη. ἀλλὰ σὺ δὴ, ὦ Σώκρατες, πότερον
 ἐπιστήμην τὸ ἀγαθὸν φῆς εἶναι ἢ ἡδονήν, ἢ ἄλλο τι
 παρὰ ταῦτα;

οὗτος, ἦν δ' ἐγώ, ἀνὴρ, καλῶς ἤσθαι καὶ πάλαι
 καταφανῆς ὅτι σοι οὐκ ἀποχρήσοι τὸ τοῖς ἄλλοις
 δοκοῦν περὶ αὐτῶν.

506C

οὐδὲ γὰρ δίκαιόν μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, φαίνεται
 τὰ τῶν ἄλλων μὲν ἔχειν εἰπεῖν δόγματα, τὸ δ' αὐτοῦ
 μή, τοσοῦτον χρόνον περὶ ταῦτα πραγματευόμενον.

τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· δοκεῖ σοι δίκαιον εἶναι περὶ ὧν τις
 μὴ οἶδεν λέγειν ὡς εἰδότα;

οὐδαμῶς γ', ἔφη, ὡς εἰδότα, ὡς μέντοι οἴομενον
 ταῦθ' ἂ οἶεται ἐθέλειν λέγειν.

τί δέ; εἶπον· οὐκ ἤσθησαι τὰς ἄνευ ἐπιστήμης δόξας, ὡς πᾶσαι αἰσχροί; ὧν αἱ βέλτισται τυφλαί — ἢ δοκοῦσί τί σοι τυφλῶν διαφέρειν ὁδὸν ὀρθῶς πορευομένων οἱ ἄνευ νοῦ ἀληθές τι δοξάζοντες;

οὐδέν, ἔφη.

506D βούλει οὖν αἰσχροῦ θεάσασθαι, τυφλά τε καὶ σκολιά, ἐξὸν παρ' ἄλλων ἀκούειν φανὰ τε καὶ καλά;

μὴ πρὸς Διός, ἧ δ' ὅς, ὦ Σώκρατες, ὁ Γλαύκων, ὡσπερ ἐπὶ τέλει ὧν ἀποστῆς. ἀρκέσει γὰρ ἡμῖν, κἂν ὡσπερ δικαιοσύνης πέρι καὶ σωφροσύνης καὶ τῶν ἄλλων διῆλθες, οὕτω καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ διέλθης.

506E καὶ γὰρ ἐμοί, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἐταῖρε, καὶ μάλα ἀρκέσει· ἀλλ' ὅπως μὴ οὐχ οἶός τ' ἔσομαι, προθυμούμενος δὲ ἀσχημονῶν γέλωτα ὀφλήσω. ἀλλ', ὦ μακάριοι, αὐτὸ μὲν τί ποτ' ἐστὶ τᾶγαθὸν ἐάσωμεν τὸ νῦν εἶναι — πλέον γὰρ μοι φαίνεται ἢ κατὰ τὴν παροῦσαν ὀρμὴν ἐφικέσθαι τοῦ γε δοκοῦντος ἐμοὶ τὰ νῦν — ὅς δὲ ἔκγονός τε τοῦ ἀγαθοῦ φαίνεται καὶ

ὁμοιότατος ἐκείνω, λέγειν ἐθέλω, εἰ καὶ ὑμῖν φίλον, εἰ δὲ μή, ἔαν.

ἀλλ', ἔφη, λέγε· εἰς αὖθις γὰρ τοῦ πατρὸς ἀποτείσεις τὴν διήγησιν.

507A

βουλοίμην ἄν, εἶπον, ἐμέ τε δύνασθαι αὐτὴν ἀποδοῦναι καὶ ὑμᾶς κομίσασθαι, ἀλλὰ μὴ ὥσπερ νῦν τοὺς τόκους μόνον. τοῦτον δὲ δὴ οὖν τὸν τόκον τε καὶ ἔκγονον αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ κομίσασθε. εὐλαβεῖσθε μέντοι μὴ πη ἐξαπατήσω ὑμᾶς ἄκων, κίβδηλον ἀποδιδούς τὸν λόγον τοῦ τόκου.

εὐλαβησόμεθα, ἔφη, κατὰ δύναμιν· ἀλλὰ μόνον λέγε.

διομολογησάμενός γ' ἔφην ἐγώ, καὶ ἀναμνήσας ὑμᾶς τά τ' ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ῥηθέντα καὶ ἄλλοτε ἤδη πολλάκις εἰρημένα.

507B

τὰ ποῖα; ἦ δ' ὅς.

πολλὰ καλά, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πολλὰ ἀγαθὰ καὶ ἕκαστα οὕτως εἶναί φαμέν τε καὶ διορίζομεν τῷ λόγῳ.

φαιμέν γάρ.

καὶ αὐτὸ δὴ καλὸν καὶ αὐτὸ ἀγαθόν, καὶ οὕτω περὶ πάντων ἃ τότε ὡς πολλὰ ἐτίθεμεν, πάλιν αὖ κατ' ἰδέαν μίαν ἐκάστου ὡς μιᾶς οὔσης τιθέντες, «ὃ ἔστιν» ἕκαστον προσαγορεύομεν.

ἔστι ταῦτα.

καὶ τὰ μὲν δὴ ὀραῖσθαι φαμεν, νοεῖσθαι δ' οὐ, τὰς δ' αὖ ἰδέας νοεῖσθαι μὲν, ὀραῖσθαι δ' οὐ.

παντάπασι μὲν οὖν.

τῷ οὖν ὀρῶμεν ἡμῶν αὐτῶν τὰ ὀρώμενα;

τῇ ὄψει, ἔφη.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀκοῆ τὰ ἀκουόμενα, καὶ ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσι πάντα τὰ αἰσθητά;

τί μὲν;

ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἐννενόηκας τὸν τῶν αἰσθήσεων δημιουργὸν ὅσω πολυτελεστάτην τὴν τοῦ ὀραῖν τε καὶ ὀραῖσθαι δύναμιν ἐδημιούργησεν;

οὐ πάνυ, ἔφη.

507D ἄλλ' ὧδε σκόπει. ἔστιν ὅτι προσδεῖ ἀκοῆ καὶ φωνῆ
γένους ἄλλου εἰς τὸ τὴν μὲν ἀκούειν, τὴν δὲ
ἀκούεσθαι, ὃ ἐὰν μὴ παραγένηται τρίτον, ἢ μὲν οὐκ
ἀκούσεται, ἢ δὲ οὐκ ἀκουσθήσεται;

οὐδενός, ἔφη.

οἶμαι δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, οὐδ' ἄλλαις πολλαῖς, ἵνα
μὴ εἶπω ὅτι οὐδεμιᾶ, τοιούτου προσδεῖ οὐδενός. ἢ σύ
τινα ἔχεις εἰπεῖν;

οὐκ ἔγωγε, ἦ δ' ὅς.

τὴν δὲ τῆς ὄψεως καὶ τοῦ ὄρατοῦ οὐκ ἐννοεῖς ὅτι
προσδεῖται;

πῶς;

507E ἐνούσης που ἐν ὀμμασιν ὄψεως καὶ ἐπιχειροῦντος τοῦ
ἔχοντος χρῆσθαι αὐτῇ, παρούσης δὲ χροᾶς ἐν αὐτοῖς,
ἐὰν μὴ παραγένηται γένος τρίτον ἰδίᾳ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο
πεφυκός, οἶσθα ὅτι ἢ τε ὄψις οὐδὲν ὄψεται, τὰ τε
χρώματα ἔσται ἀόρατα.

τίνος δὴ λέγεις, ἔφη, τούτου;

ὃ δὴ σὺ καλεῖς, ἦν δ' ἐγώ, φῶς.

ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

508A οὐ σμικρᾶ ἄρα ἰδέα ἢ τοῦ ὁραῖν αἴσθησις καὶ ἢ τοῦ
ὁραῖσθαι δύνამις τῶν ἄλλων συζεύξεων τιμιωτέρῳ
ζυγῶ ἐζύγησαν, εἶπερ μὴ ἄτιμον τὸ φῶς.

ἀλλὰ μήν, ἔφη, πολλοῦ γε δεῖ ἄτιμον εἶναι.

τίνα οὖν ἔχεις αἰτιάσασθαι τῶν ἐν οὐρανῶ θεῶν
τούτου κύριον, οὗ ἡμῖν τὸ φῶς ὄψιν τε ποιεῖ ὁραῖν ὅτι
κάλλιστα καὶ τὰ ὁρώμενα ὁραῖσθαι;

ὄνπερ καὶ σύ, ἔφη, καὶ οἱ ἄλλοι· τὸν ἥλιον γὰρ
δῆλον ὅτι ἐρωτᾶς.

ἄρ' οὖν ὧδε πέφυκεν ὄψις πρὸς τοῦτον τὸν θεόν;

πῶς;

508B οὐκ ἔστιν ἥλιος ἢ ὄψις οὔτε αὐτὴ οὔτ' ἐν ᾧ
ἐγγίγνεται, ὃ δὴ καλοῦμεν ὄμμα.

οὐ γὰρ οὖν.

ἀλλ' ἡλιοειδέστατόν γε οἶμαι τῶν περὶ τὰς αἰσθήσεις ὀργάνων.

πολύ γε.

οὐκοῦν καὶ τὴν δύναμιν ἣν ἔχει ἐκ τούτου ταμειευομένην ὥσπερ ἐπίρῳτον κέκτῃται;

πάνυ μὲν οὔν.

ἄρ' οὔν οὐ καὶ ὁ ἥλιος ὄψις μὲν οὐκ ἔστιν, αἴτιος δ' ὢν αὐτῆς ὁρᾶται ὑπ' αὐτῆς ταύτης;

οὕτως, ἦ δ' ὅς.

τοῦτον τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, φάναι με λέγειν τὸν τοῦ ἀγαθοῦ ἔκγονον, ὃν τὰγαθὸν ἐγέννησεν ἀνάλογον ἑαυτῷ, ὅτιπερ αὐτὸ ἐν τῷ νοητῷ τόπῳ πρὸς τε νοῦν καὶ τὰ νοούμενα, τοῦτο τοῦτον ἐν τῷ ὁρατῷ πρὸς τε ὄψιν καὶ τὰ ὁρώμενα.

πῶς; ἔφη· ἔτι δῖελθέ μοι.

ὀφθαλμοί, ἣν δ' ἐγώ, οἶσθ' ὅτι, ὅταν μηκέτι ἐπ' ἐκεῖνά τις αὐτοὺς τρέπη ὢν ἂν τὰς χροᾶς τὸ ἡμερινὸν

φῶς ἐπέχη, ἀλλὰ ὦν νυκτερινὰ φέγγη, ἀμβλυώπτουσί τε καὶ ἐγγὺς φαίνονται τυφλῶν, ὥσπερ οὐκ ἐνούσης καθαράς ὀψεως;

καὶ μάλα, ἔφη.

508D

ὅταν δέ γ' οἶμαι ὦν ὁ ἥλιος καταλάμπει, σαφῶς ὀρῶσι, καὶ τοῖς αὐτοῖς τούτοις ὄμμασιν ἐνούσα φαίνεται.

τί μὴν;

οὕτω τοίνυν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὧδε νόει· ὅταν μὲν οὖ καταλάμπει ἀλήθειά τε καὶ τὸ ὄν, εἰς τοῦτο ἀπερείσηται, ἐνόησέν τε καὶ ἔγνω αὐτὸ καὶ νοῦν ἔχειν φαίνεται· ὅταν δὲ εἰς τὸ τῷ σκότῳ κεκραμένον, τὸ γιγνόμενόν τε καὶ ἀπολλύμενον, δοξάζει τε καὶ ἀμβλυώπτει ἄνω καὶ κάτω τὰς δόξας μεταβάλλον, καὶ ἔοικεν αὖ νοῦν οὐκ ἔχοντι.

ἔοικε γάρ.

508E

τοῦτο τοίνυν τὸ τὴν ἀλήθειαν παρέχον τοῖς γιγνωσκομένοις καὶ τῷ γινώσκοντι τὴν δύναμιν

509A

ἀποδιδὸν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέαν φάσι εἶναι· αἰτίαν δ' ἐπιστήμης οὔσαν καὶ ἀληθείας, ὡς γινωσκομένης μὲν διανοοῦ, οὕτω δὲ καλῶν ἀμφοτέρων ὄντων, γνώσεώς τε καὶ ἀληθείας, ἄλλο καὶ κάλλιον ἔτι τούτων ἡγούμενος αὐτὸ ὀρθῶς ἡγήσῃ· ἐπιστήμην δὲ καὶ ἀλήθειαν, ὥσπερ ἐκεῖ φῶς τε καὶ ὄψιν ἡλιοειδῆ μὲν νομίζειν ὀρθόν, ἥλιον δ' ἡγεῖσθαι οὐκ ὀρθῶς ἔχει, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀγαθοειδῆ μὲν νομίζειν ταῦτ' ἀμφοτέρω ὀρθόν, ἀγαθὸν δὲ ἡγεῖσθαι ὀπότερον αὐτῶν οὐκ ὀρθόν, ἀλλ' ἔτι μειζόνως τιμητέον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἔξιν.

ἀμήχανον κάλλος, ἔφη, λέγεις, εἰ ἐπιστήμην μὲν καὶ ἀλήθειαν παρέχει, αὐτὸ δ' ὑπὲρ ταῦτα κάλλει ἐστίν· οὐ γὰρ δήπου σύ γε ἡδονὴν αὐτὸ λέγεις.

εὐφήμει, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ὧδε μᾶλλον τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἔτι ἐπισκόπει.

509B

πῶς;

τὸν ἥλιον τοῖς ὀρωμένοις οὐ μόνον οἶμαι τὴν τοῦ ὀραῖσθαι δύναμιν παρέχειν φήσεις, ἀλλὰ καὶ τὴν γένεσιν καὶ αὔξην καὶ τροφήν, οὐ γένεσιν αὐτὸν ὄντα.

πῶς γάρ;

καὶ τοῖς γινωσκομένοις τοίνυν μὴ μόνον τὸ γινώσκεισθαι φάναι ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ παρεῖναι, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶναί τε καὶ τὴν οὐσίαν ὑπ' ἐκείνου αὐτοῖς προσεῖναι, οὐκ οὐσίας ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἔτι ἐπέκεινα τῆς οὐσίας πρεσβεία καὶ δυνάμει ὑπερέχοντος.

509C

καὶ ὁ Γλαῦκων μάλα γελοίως, Ἐπολλον, ἔφη, δαιμονίας ὑπερβολῆς.

σὺ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, αἴτιος, ἀναγκάζων τὰ ἐμοὶ δοκοῦντα περὶ αὐτοῦ λέγειν.

καὶ μηδαμῶς γ', ἔφη, παύση, εἰ μή τι, ἀλλὰ τὴν περὶ τὸν ἥλιον ὁμοιότητα αὖ διεξιῶν, εἴ πη ἀπολείπεις.

ἀλλὰ μήν, εἶπον, συχνά γε ἀπολείπω.

μηδὲ σμικρὸν τοίνυν, ἔφη, παραλίπης.

οἶμαι μέν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πολὺ· ὅμως δέ, ὅσα γ' ἐν τῷ παρόντι δυνατὸν, ἐκὼν οὐκ ἀπολείψω.

μὴ γάρ, ἔφη.

509D

νόησον τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, ὡσπερ λέγομεν, δύο αὐτῶ εἶναι, καὶ βασιλεύειν τὸ μὲν νοητοῦ γένους τε καὶ τόπου, τὸ δ' αὖ ὄρατοῦ, ἵνα μὴ οὐρανοῦ εἰπὼν δόξω σοι σοφίζεσθαι περὶ τὸ ὄνομα. ἀλλ' οὖν ἔχεις ταῦτα διττὰ εἶδη, ὄρατόν, νοητόν;

ἔχω.

509E

510A

ὡσπερ τοίνυν γραμμὴν δίχα τετμημένην λαβὼν ἄνισα τμήματα, πάλιν τέμνε ἐκάτερον τὸ τμήμα ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τό τε τοῦ ὀρωμένου γένους καὶ τὸ τοῦ νοουμένου, καὶ σοι ἔσται σαφηνεῖα καὶ ἀσαφεία πρὸς ἄλληλα ἐν μὲν τῷ ὀρωμένῳ τὸ μὲν ἕτερον τμήμα εἰκόνες — λέγω δὲ τὰς εἰκόνας πρῶτον μὲν τὰς σκιάς, ἔπειτα τὰ ἐν τοῖς ὕδασι φαντάσματα καὶ ἐν τοῖς ὄσα πυκνά τε καὶ λεῖα καὶ φανὰ συνέστηκεν, καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον, εἰ κατανοεῖς.

ἀλλὰ κατανοῶ.

τὸ τοίνυν ἕτερον τίθει ὧ τοῦτο ἔοικεν, τά τε περὶ ἡμᾶς ζῶς καὶ πᾶν τὸ φυτευτὸν καὶ τὸ σκευαστὸν ὅλον γένος.

τίθηνμι, ἔφη.

ἦ καὶ ἐθέλοις ἂν αὐτὸ φάναι, ἦν δ' ἐγώ, διηρηῆσθαι ἀληθεία τε καὶ μή, ὡς τὸ δοξαστὸν πρὸς τὸ γνωστὸν, οὕτω τὸ ὁμοιωθῆν πρὸς τὸ ὧ ὠμοιώθη;

510B ἔγωγ', ἔφη, καὶ μάλα.

σκόπει δὴ αὖ καὶ τὴν τοῦ νοητοῦ τομὴν ἣ τμητέον.

πῆ;

ἦι τὸ μὲν αὐτοῦ τοῖς τότε μιμηθεῖσιν ὡς εἰκόσιν χρωμένη ψυχὴ ζητεῖν ἀναγκάζεται ἐξ ὑποθέσεων, οὐκ ἐπ' ἀρχὴν πορευομένη ἀλλ' ἐπὶ τελευτήν, τὸ δ' αὖ ἕτερον — τὸ ἐπ' ἀρχὴν ἀνυπόθετον — ἐξ ὑποθέσεως ἰοῦσα καὶ ἄνευ τῶν περὶ ἐκεῖνο εἰκόνων, αὐτοῖς εἶδεσι δι' αὐτῶν τὴν μέθοδον ποιουμένη.

ταῦτ', ἔφη, ἃ λέγεις, οὐχ ἱκανῶς ἔμαθον.

510C ἀλλ' αὖθις, ἦν δ' ἐγώ· ῥᾶον γὰρ τούτων προειρημένων μαθήση. οἶμαι γάρ σε εἰδέναι ὅτι οἱ περὶ τὰς γεωμετρίας τε καὶ λογισμοὺς καὶ τὰ τοιαῦτα

πραγματευόμενοι, ὑποθέμενοι τό τε περιττόν καὶ τὸ ἄρτιον καὶ τὰ σχήματα καὶ γωνιῶν τριττὰ εἶδη καὶ ἄλλα τούτων ἀδελφὰ καθ' ἐκάστην μέθοδον, ταῦτα μὲν ὡς εἰδότες, ποιησάμενοι ὑποθέσεις αὐτά, οὐδένα λόγον οὔτε αὐτοῖς οὔτε ἄλλοις ἔτι ἀξιοῦσι περὶ αὐτῶν
 510D διδόναι ὡς παντὶ φανερωῶν, ἐκ τούτων δ' ἀρχόμενοι τὰ λοιπὰ ἤδη διεξιόντες τελευτῶσιν ὁμολογουμένως ἐπὶ τοῦτο οὗ ἂν ἐπὶ σκέψιν ὁρμήσωσι.

πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, τοῦτό γε οἶδα.

οὐκοῦν καὶ ὅτι τοῖς ὁρωμένοις εἶδεσι προσχρῶνται καὶ τοὺς λόγους περὶ αὐτῶν ποιοῦνται, οὐ περὶ τούτων διανοούμενοι, ἀλλ' ἐκείνων πέρι οἷς ταῦτα ἔοικε, τοῦ τετραγώνου αὐτοῦ ἔνεκα τοὺς λόγους ποιοῦμενοι καὶ
 510E διαμέτρου αὐτῆς, ἀλλ' οὐ ταύτης ἦν γράφουσιν, καὶ τᾶλλα οὕτως, αὐτὰ μὲν ταῦτα ἃ πλάττουσιν τε καὶ γράφουσιν, ὧν καὶ σκιαὶ καὶ ἐν ὕδασι εἰκόνες εἰσίν,
 511A τούτοις μὲν ὡς εἰκόσιν αὖ χρώμενοι, ζητοῦντες δὲ αὐτὰ ἐκεῖνα ἰδεῖν ἃ οὐκ ἂν ἄλλως ἴδοι τις ἢ τῆς διανοίας.

ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

τοῦτο τοίνυν νοητὸν μὲν τὸ εἶδος ἔλεγον, ὑποθέσει δ' ἀναγκαζομένην ψυχὴν χρῆσθαι περὶ τὴν ζήτησιν αὐτοῦ, οὐκ ἐπ' ἀρχὴν ἰοῦσαν, ὡς οὐ δυναμένην τῶν ὑποθέσεων ἀνωτέρω ἐκβαίνειν, εἰκόσι δὲ χρωμένην αὐτοῖς τοῖς ὑπὸ τῶν κάτω ἀπεικασθεῖσιν καὶ ἐκείνοις πρὸς ἐκεῖνα ὡς ἐναργέσι δεδοξασμένοις τε καὶ τετιμημένοις.

511B   μανθάνω, ἔφη, ὅτι τὸ ὑπὸ ταῖς γεωμετρίας τε καὶ ταῖς ταύτης ἀδελφαῖς τέχναις λέγεις.

τὸ τοίνυν ἕτερον μάνθανε τμῆμα τοῦ νοητοῦ λέγοντά με τοῦτο οὗ αὐτὸς ὁ λόγος ἀπτεται τῇ τοῦ διαλέγεσθαι δυνάμει, τὰς ὑποθέσεις ποιούμενος οὐκ ἀρχὰς ἀλλὰ τῶ ὄντι ὑποθέσεις, οἷον ἐπιβάσεις τε καὶ ὁρμάς, ἵνα μέχρι τοῦ ἀνυποθέτου ἐπὶ τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν ἴων, ἀψάμενος αὐτῆς, πάλιν αὖ ἐχόμενος τῶν ἐκείνης ἐχομένων, οὕτως ἐπὶ τελευτὴν καταβαίνῃ, αἰσθητῶ παντάπασιν οὐδενὶ προσχρώμενος, ἀλλ' εἶδεσιν αὐτοῖς δι' αὐτῶν εἰς αὐτά, καὶ τελευτᾷ εἰς εἶδη.

511C

μανθάνω, ἔφη, ἱκανῶς μὲν οὐ — δοκεῖς γάρ μοι
 συχνὸν ἔργον λέγειν — ὅτι μέντοι βούλει διορίξειν
 σαφέστερον εἶναι τὸ ὑπὸ τῆς τοῦ διαλέγεσθαι
 ἐπιστήμης τοῦ ὄντος τε καὶ νοητοῦ θεωρούμενον ἢ τὸ
 ὑπὸ τῶν τεχνῶν καλουμένων, αἷς αἱ ὑποθέσεις ἀρχαὶ
 καὶ διανοία μὲν ἀναγκάζονται ἀλλὰ μὴ αἰσθήσεσιν
 511D αὐτὰ θεᾶσθαι οἱ θεώμενοι, διὰ δὲ τὸ μὴ ἐπ' ἀρχὴν
 ἀνελθόντες σκοπεῖν ἀλλ' ἐξ ὑποθέσεων, νοῦν οὐκ
 ἴσχειν περὶ αὐτὰ δοκοῦσί σοι, καίτοι νοητῶν ὄντων
 μετὰ ἀρχῆς. διάνοιαν δὲ καλεῖν μοι δοκεῖς τὴν τῶν
 γεωμετρικῶν τε καὶ τὴν τῶν τοιούτων ἕξιν ἀλλ' οὐ
 νοῦν, ὡς μεταξύ τι δόξης τε καὶ νοῦ τὴν διάνοιαν
 οὔσαν.

ἱκανώτατα, ἦν δ' ἐγώ, ἀπεδέξω. καί μοι ἐπὶ τοῖς
 τέτταρσι τμήμασι τέτταρα ταῦτα παθήματα ἐν τῇ
 ψυχῇ γιγνόμενα λαβέ, νόησιν μὲν ἐπὶ τῷ ἀνωτάτῳ,
 511E διάνοιαν δὲ ἐπὶ τῷ δευτέρῳ, τῷ τρίτῳ δὲ πίστιν
 ἀπόδος καὶ τῷ τελευταίῳ εἰκασίαν, καὶ τάξον αὐτὰ
 ἀνὰ λόγον, ὥσπερ ἐφ' οἷς ἐστὶν ἀληθείας μετέχει,
 οὔτῳ ταῦτα σαφηθείας ἡγησάμενος μετέχειν.

μανθάνω, ἔφη, καὶ συγχωρῶ καὶ τάπτω ὡς λέγεις.